

TALOUSARVIO 2024

TALOUSSUUNNITELMA 2025 – 2026

Kaupunginhallitus 4.12.2023

Kaupunginvaltuusto

1	KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS.....	3
2	TALOUSSUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT.....	4
2.1	Talouden suhdanne- ja kehitysnäkymät.....	4
2.2	Valtionosuudet.....	10
2.3	Verotulot.....	11
2.4	Varsinais-Suomen työllisyyskehitys.....	13
2.5	Väestön kehitysnusteet.....	14
3	SOMERON KAUPUNGIN STRATEGIA.....	17
4	TALOUSARVIO- JA SUUNNITELMA.....	18
4.1	Talousarvion laadinnan lähtökohdat.....	18
4.2	Talousarvion sitovuus.....	19
4.3	Vuoden 2024 talousarvio.....	20
4.4	Henkilöstömuutokset.....	23
4.5	Sisäiset määrärahat.....	24
4.6	Yhteenvedo toimielimittäin.....	25
4.7	Tuloslaskelma.....	26
4.8	Taloussuunnitelma 2024 – 202.....	27
5	TYTÄRYHTEISÖT.....	31
5.1	Tytäryhteisöjen tavoitteet.....	31
6	KÄYTTÖTALouden PALVELUSUUNNITELMAT, MÄÄRÄRAHAT, TULOARVIOT JA TAVOITTEET TEHTÄVÄALUEITTAIN.....	33
7	VAALILAUTAKUNTA.....	33
8	TARKASTUSLAUTAKUNTA.....	35
9	KAUPUNGINHALLITUS.....	36
9.1	Hallintopalvelut.....	36
9.2	Elinvoimapalvelut.....	40
9.3	Maaseutupalvelut.....	44
9.4	Maa- ja metsätilat.....	47
10	SIVISTYSLAUTAKUNTA.....	50
10.1	Sivistystoimen hallinto.....	50
10.2	Perusopetus.....	56
10.3	Toisen asteen koulutus.....	62
10.4	Vapaa sivistystyö.....	66
10.5	Kirjastopalvelut.....	69
10.6	Vapaa-aikapalvelut.....	73
10.6.1	Liikuntapalvelut.....	74
10.6.2	Nuorisopalvelut.....	78
10.6.3	Kulttuuripalvelut.....	83
10.7	Varhaiskasvatus.....	86
11	TEKNINEN LAUTAKUNTA.....	92

11.1	Tekninen hallinto.....	92
11.2	Tilahallinto	94
11.2.1	Siivouspalvelut.....	97
11.2.2	Ruokahuolto	99
11.3	Liikennealueet ja yleiset alueet	102
11.4	Vesihuolto (hulevesi).....	105
11.5	Tietohallinto	106
12	YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	109
12.1	Ympäristötoimen hallinto.....	109
12.2	Tietoimi.....	111
12.3	Rakennusvalvonta	113
12.4	Ympäristönsuojelu	115
12.5	Yhdyskuntasuunnittelu.....	118
12.6	Ympäristöterveydenhuolto	122
13	INVESTOINTIOSA.....	123
14	RAHOITUSOSA.....	131
15	SISÄISET ERÄT	136
16	TALOUSARVIOASETELMA 2024.....	145
17	KAUPUNKISTRATEGIA (LIITE 1).....	148

1 KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Edellisten kymmenen tilinpäätösvuoden aikana Someron kaupungin investointimenot ovat olleet kaikkiaan yli 54 miljoonaa euroa, josta noin 45 miljoonaa euroa on käytetty ns. talonrakennusinvestointeihin ja julkiseen käyttöomaisuuteen. Myöskään kuluva vuosi 2023 ei poikkea keskiarvosta ainakaan alaspäin.

Samanaikaisesti em. tilikausien yhteenlaskettu tulos on ollut noin 13,6 miljoonaa euroa positiivinen. Tämä on edesauttanut sitä, että kaupungin lainakanta on kovasta investointitahdistusta huolimatta pysynyt hyvinkin kohtuullisena. Hyvät talousvuodet näkyvät konkreettisesti mm. siinä, että ”nurkkamme” ovat pääosin erittäinkin kilpailukykyisessä kunnossa.

Nyt investointijuhlat näyttävät olevan päättymässä, vaikka suunnitelmakauden investointiohjelmassa yhä onkin painoa enemmän kuin tarpeeksi. Talousarviovuonna 2024 kaupungin yhteenlaskettu valtionosuus- ja verorahoitus on nimittäin laskemassa ennätyskellisen paljon edeltävään vuoteen (eli tässä tapauksessa vuoteen 2023) verrattuna, varsinkin kun pudotus suhteutetaan toiminnan kokonaiskuluihin. Sote-uudistuksesta johtuva rahoituspuhjan tulevaisuus paljastui kunnolla vasta pitkällä vuoden 2023 puolella. Laskelmat ovat täsmentyneet vielä aivan viime päivinä, mutta eivät Someron näkökulmasta erityisen myönteiseen suuntaan.

Talouden ja toiminnan uuden epätasapainon välttämätöntä korjaussuunnittelua tehdään nyt tilanteessa, jossa vuodelle 2026 kaavailun peruspalvelujen valtionosuusrahoituksen uudistuksen vaikutuksista ei ole vielä tietoa. Ehkä vielä tätäkin vaikuttavampi epävarma asia on se, missä laajuudessa hyvinvointialueiden sote-tiloja koskevaan takuuvuokra-ajan päättymiseen sisältyvä mahdollinen kiinteistöriski toteutuu. Varhan talousahdinko tietäen, on sen alueella odotettavissa todella paljon muutoksia, jotka luonnollisesta heijastavat myös lähialueiden saavutettavuuteen ja kuntien elinvoimaisuuteen. Toiveissa on, että jo mainitut kunnossa olevat ”nurkkamme” suojaavat Someroa riskin toteutumiselta. Kiinteistöihin liittyvänä hallinnollisena operaationa on edessä myös vuoden 2025 jälkeen vuokralle jäävien sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen.

Vuosi 2024 on tuoreen yhteisöllisyysstrategian toinen toteutusvuosi. Strategiaa toteuttamalla on saatu aikaan hyvää kuhinaa koko yhteisössä. Kaupungin omassa organisaatiossa on suunniteltu ja toteutettu yhteisöllisyyttä edistävää toimintaa niin oman porukan kuin ulkoisten sidosryhmien suuntaan. Yhteisöllisyyttä edistää myös aiottu aiempaa mittavampi osallistuvan budjetoinnin hyödyntäminen. Uutta elinkeino-ohjelmaa toteuttamalla puolestaan nostetaan kaupungin yritysilmapiiriä ja vahvistetaan samalla kuntataloudenkin perustaa. Lisäksi TE-uudistuksen täytäntöönpano Salon työllisyysalueella vuoden 2025 alusta tuo Somerolle uusia mahdollisuuksia, kuten myös erityisesti maahanmuutosta saatu huomattava muuttovoitto.

Talousarvio 2024 on kaupunginjohtajan ehdotuksessa 0,6 miljoonaa euroa alijäämäinen, ja tulevat suunnitelmavuodet näyttävät vielä huomattavasti sitä vaikeammilta. Someron kaupunki lähtee taklaamaan ennustettuja alijäämävuosia hihat käärittynä ja toivottavasti riittäväällä yhteisön tuella.

Somerolla 22.11.2023

Sami Suikkanen

kaupunginjohtaja

2 TALOUSSUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Talouden suhdanne- ja kehitysnäkymät

Kuntatalouden kehitysnäkymiä on tarkasteltu Valtiovarainministeriön julkaiseman ”Manner-Suomen kuntakonserni, kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksen vuonna 2022” –raportin mukaan. Raportti on julkaistu 14.6.2023. Tarkastelun perusteena ovat kuntien, kuntayhtymien ja kuntakonserni ulkoiset laskelmat, joissa sisäiset erät on eliminoitu ja liikelaitokset yhdistetty rivi riviltä. Asukaskoh- taisissa luvuissa käytetään viimeisintä virallista eli 31.12.2022 väkilukua.

Valtiovarainministeriön mukaan kuntien talous heikkeni vuonna 2022. Manner-Suomen kuntien vuosikate heikkeni noin 350 miljoonalla eurolla noin 3,44 mrd. euroon (n. 622 €/as.). Vuosikate oli yhä korkea riittäen kattamaan sekä poistot että nettoinvestoinnit.

Julkaisun mukaan vuosikate oli parin viime vuoden tapaan selvästi yli poistotason ja myös nettoinvestointien. Vaikka toimintakate heikkeni yli 2,3 miljardia euroa, niin verorahoituksen hyvä kasvu piti vuosikatteen edellisvuoden tapaan varsin vahvana.

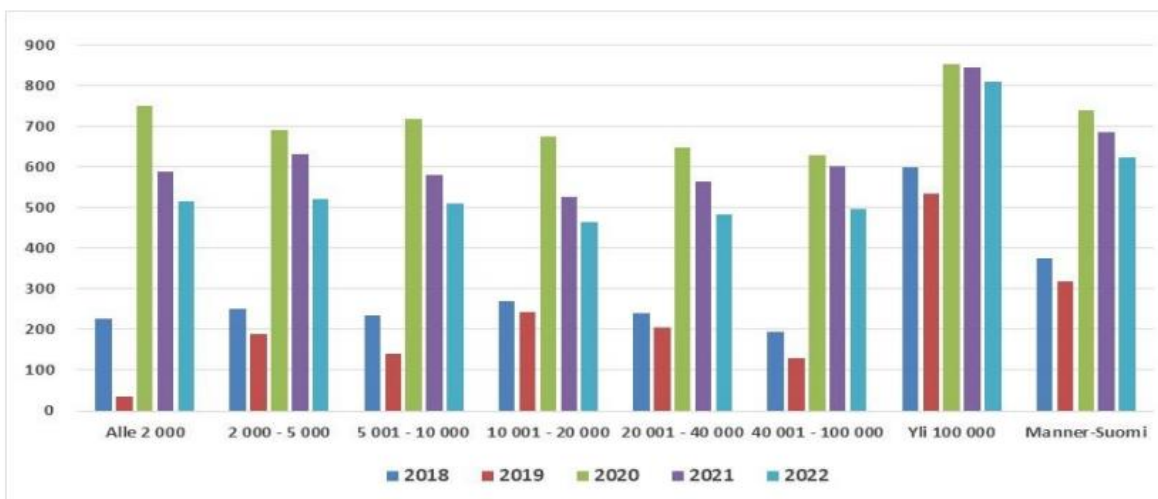
Toimintakate heikkeni, koska toimintakuluissa oli selvää kasvua vuoteen 2021 verrattuna ja toimin- tatuotot vähenivät (mm. koronatuotot vähenivät). Kuntien tilikauden tulos oli kuitenkin selvästi positiivinen 1,16 miljardia euroa. Tilikausi oli kuitenkin negatiivinen 89 kunnassa, kun vuonna 2021 tulos oli negatiivinen 60 kunnassa. Mutta kuntien yhteenlaskettu taseeseen kertynyt ylijäämä kasvoi lähes 15 miljardiin euroon. Samanaikaisesti 18 kunnalla oli taseessa kertynyttä alijäämää, alijäämäisten kuntien määrä kasvoi neljällä vuodesta 2021.

Valtionosuudet kasvoivat noin 660 miljoonalla euroa eli 6,5 prosenttia. Tämä johtui muun muassa hallitusohjelman mukaisista tehtävänlaajennuksista, valtionosuuksien tason korotuksesta ja indek- sitarkistuksesta.

Kuntien verotulot kasvoivat yli 5 prosenttia. Tästä kunnallisveron tuotto kasvoi 5,1 prosenttia, osuus yhteisöverosta 6,5 prosenttia (kunnilla vuosina 2020 ja 2021 ollut 10 prosenttiyksikön koro- tus aiheutti vielä viime vuonna noin 205 miljoonan euron lisätulon) ja kiinteistöveron tuotto kasvoi myös selvästi (6,2 %).

Vuosikate heikkeni kaikissa kuntakokoryhmissä, kuten se oli heikentynyt kaikissa ryhmissä vuonna 2021. Kaikissa ryhmissä vuosikate ylitti vielä poistotason. Alin vuosikate oli edelleen 10 001 – 20 000 asukkaan ryhmässä. Tässäkin ryhmässä vuosikate oli noin 466 euroa/asukas ja vuosikate kat- toi poistoista noin 140 prosenttia. Kuntakokoryhmien väliset erot vuosikatteen määrässä (eu- roa/asukas) vaihtelevat suuresti. Suurin pudotus oli 40 000 – 100 000 asukkaan ryhmässä (-121 €/as.) ja pienintä 20 000 - 40 000 ryhmässä (-2 €/as.). Negatiivisen vuosikatteen kuntia oli 14 kap- paletta ja niistä 10 oli alle 6 000 asukkaan kuntaa, loput alle 20 000 asukkaan kuntia.

Seuraavassa kuvassa on tarkasteltu kuntien vuosikatteen kehitystä kuntakokoryhmittäin vuosina 2018-2022, euroa / asukas:

Lähde: Manner-Suomen kuntakonsernien, kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätökset vuonna 2022, Valtiovarainministeriö, 14.6.2023.

Valtiovarainministeriön keräämien tietojen mukaan kuntien lainakanta väheni ensimmäistä kertaa koko 2000-luvun aikana noin 410 milj. euroa eli -2,1 prosenttia vuonna 2022 prosenttia. Lainakanta laski noin 18,719 mrd. euroon eli 3 383 euroon/asukas. Lainakanta ylitti maan keskiarvon 135 kunnassa, kuten oli tilanne myös vuosina 2020 ja 2021. Erot kuntien välillä ovat suuret: Enonkoskella, Hirvensalmella ja Kauniaisissa kunnalla ei ollut vuonna 2022 lainkaan lainaa, kun taas Lestijärvellä sitä oli noin 16 496 euroa/asukas.

Kuntien nettoinvestoinneissa tapahtui selkeä lasku, joka johtui pääasiassa Helsingin kaupungin erittäin suurista investointihyödykkeiden luovutustuloista (Helsingin kaupungin liikennelaitoksen yhtiöittäminen). Helsingin luovutustulot olivat noin 855 milj. euroa viime vuonna. Lisäksi vaikuttivat kuntien suorittamat sosiaali- ja terveystilojen myynnit. (Brutto)investoinnit sen sijaan kasvoivat vuoden 2021 3,94 mrd. eurosta viime vuoden 4,23 mrd. euroon.

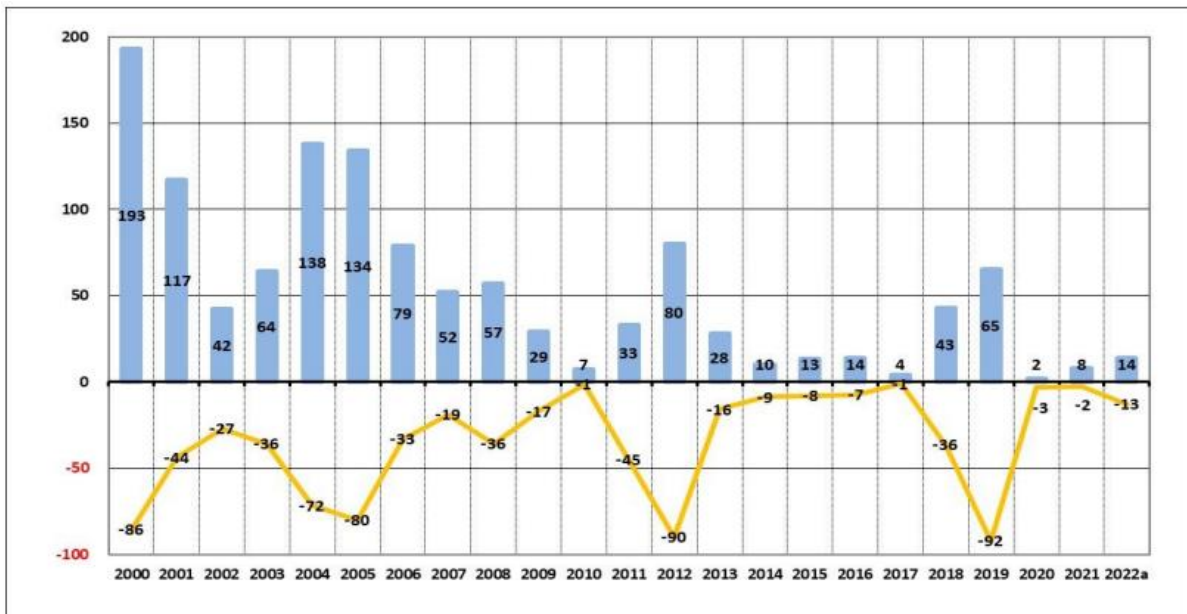
Alla olevassa kuvassa on tarkasteltu kuntien tulo-rahoituksen riittävyyttä vuosina 2000 – 2022, euroa / asukas.

	2017 TP	2018 TP	2019 TP	2020 TP	2021 TP	2022 TP	Muutos mrd. € 2021-2022	Muutos % 2021-2022
Toimintakate	-25,97	-26,92	-28,03	-28,85	-29,85	-31,77	1,92	6,4 %
Verotulot	22,39	22,27	22,85	23,78	25,36	26,66	1,30	5,1 %
Käyttötal. valtionosuudet	9,70	9,61	9,78	12,22	11,28	11,91	0,63	5,6 %
Verorahoitus yht.	32,09	31,89	32,63	36,00	36,65	38,56	1,91	5,2 %
Rahoituserät, netto	0,22	0,23	-0,13	-0,25	-0,05	-0,40	-0,35	700,0 %
Vuosikate	5,91	4,74	4,48	6,89	6,75	6,39	-0,36	-5,3 %
Poistot	4,15	4,28	4,47	4,68	4,82	4,90	0,08	1,7 %
Vuosikate - poistot	1,76	0,46	0,01	2,21	1,93	1,49	-0,44	-17,0 %
Tilikauden tulos	1,85	0,45	0,35	2,33	2,04	1,69	-0,35	-17,0 %
Nettoinvestoinnit	-5,83	-6,24	-6,83	-7,27	-6,70	-6,89	-0,19	8,0 %
Vuosikate - nettoinvestoinnit	0,08	-1,50	-2,35	-0,38	0,05	-0,50	-0,55	
Lainakanta	34,62	35,99	39,05	41,17	42,40	43,38	0,98	2,3 %
Rahavarat	7,56	7,37	7,78	9,26	9,70	10,93	1,23	12,7 %
Taseen kertynyt yli-/alijäämä	12,31	12,55	12,67	14,69	16,43	17,73	2,02	7,9 %
Veroprosentti, painotettu	19,92	19,87	19,90	19,96	20,02	20,01		-0,01 %-yksikköä

Lähde: Manner-Suomen kuntakonsernien, kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätökset vuonna 2022, Valtiovarainministeriö, 14.6.2023

Negatiivisen vuosikatteen kuntien lukumäärä jatkoi kasvuaan, määrä nousi 14 kuntaan. Negatiivisen vuosikatteen kuntia oli 8 vuonna 2021, kun vuonna 2020 niitä oli vain kaksi. Yhteenlaskettu negatiivinen vuosikate oli noin -12,5 milj. euroa, kun se vuonna 2021 oli -2,0 milj. Negatiivisten kuntien joukosta 12 on alle 6 000 asukkaan maaseutumaista kuntaa ja kaikki 14 alle 10 000 asukkaan kuntaa. Negatiivisen vuosikatteen kunnat ovat pääsääntöisesti nopeasti väestöään menettäviä (yli -2,0 %/v) kuntia.

Allaolevassa kuvassa on kuvattu negatiivisen vuosikatteen kunnat (kpl) ja negatiivisen vuosikatteen määrä, milj. euroa:

Lähde: Manner-Suomen kuntakonsernien, kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätökset vuonna 2022, Valtiovarainministeriö, 14.6.2023.

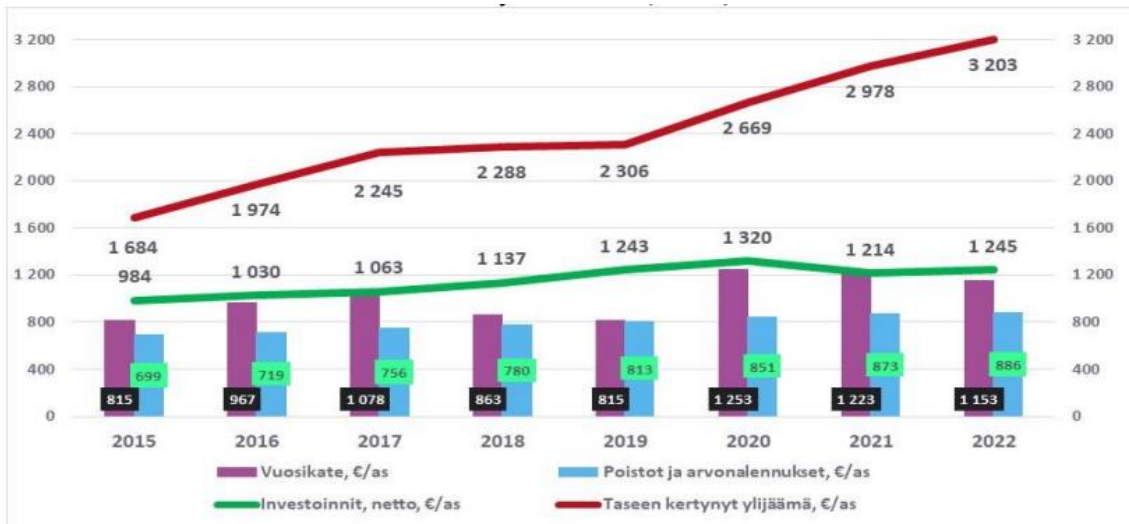
Kuntakonsernien talous

Valtiovarainministeriön keräämien tietojen mukaan kuntakonsernien yhteenlaskettu tilikauden tulos heikkeni vuoden 2021 hyvästä tuloksesta. Tulos laski 2,04 mrd. eurosta 1,69 mrd. euroon. Vuoden 2022 tilikauden tulos oli negatiivinen 94 kuntakonsernilla (48 vuonna 2021, 30 vuonna 2020, 218 vuonna 2019 ja 186 vuonna 2018).

Edellisten tilikausien yli- tai alijäämät huomioiden konserneilla oli yhteenlaskettuna taseeseen kertynyttä ylijäämää hieman yli 17,7 mrd. euroa (3 161 €/as.) vuonna 2022.

Tilinpäätöstietojen perusteella 24 konsernilla oli taseessa kertynyttä alijäämää yhteensä noin -47,2 milj. euroa. Kertynyttä alijäämää omaavat kunnat olivat noin 85 prosenttisesti alle 10 000 asukkaan kuntia ja näistä 14 oli alle 5 000 asukkaan kuntia. Prosenttiluvut olivat vastaavia vuonna 2021 ja 2020.

Seuraavassa kuvassa on tarkasteltu kuntakonsernien talouden tunnuslukuja 2015-2022, euroa / asukas.

Lähde: Manner-Suomen kuntakonsernien, kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätökset vuonna 2022, Valtiovarainministeriö, 14.6.2023

Vaikka vuosina 2018, 2019, 2021 ja myös 2022 em. luvut heikkenivät, niin sekä alijäämäisten konsernien määrä, että taseeseen kertyneen alijäämän määrä oli laskenut selvästi vuosien varrella, sillä vielä vuonna 2014 oli 103 konsernilla taseessa kertynyttä alijäämää yhteensä noin 771,7 milj. euroa.

Kuntakokoryhmittäin tarkasteltuna konsernien taseen kertyneestä ylijäämästä kuului noin 11,98 mrd. euroa yli 100 000 asukkaan kuntakokoryhmälle.

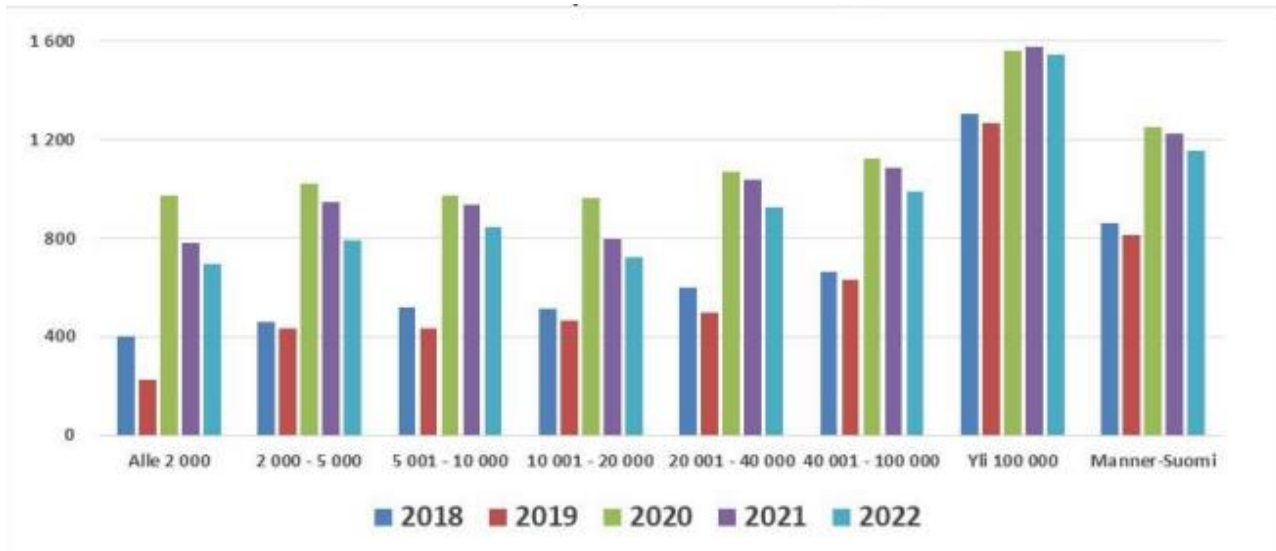
Kuntakonsernien yhteenlaskettu vuosikate oli noin 6,39 mrd. euroa eli 1 155 euroa/asukas, laskua vuoteen 2021 oli noin 360 milj. euroa. Vuosikate oli kuitenkin negatiivinen kahdeksalla konserneilla, kun vuonna 2021 kaikki olivat positiivisia ja vuonna 2020 se oli negatiivinen vain yhdellä kuntakonsernilla. Vastaavasti vuonna 2019 vuosikate oli negatiivinen 21 kuntakonsernilla.

Vuoden 2022 negatiiviset vuosikatteet kuntakonsernit olivat kaikki alle 10 000 asukkaan kuntia ja näistä viisi alle 2 000 asukkaan kuntaa. Kaikki kahdeksan kuntakonsernia oli väestöään nopeasti menettäviä (yli -2,0 %/v).

Kuntakokoryhmittäin vuosikatteet heikkenivät kaikissa kuntakokoryhmissä. Vuonna 2022 vuosikate laski vähiten yli 100 000 kokoryhmässä. Muissa ryhmissä lasku jatkui jo toista vuotta perätysten. Vuosikate oli edelleen vuonna 2022 (vuosikate €/as. tarkastellen) paras yli 100 000 asukkaan ryhmässä (1 548 €/as) ja heikoin 10 000 – 20 000 asukkaan ryhmässä (721 €/as).

Seuraavassa kuvassa on kuvattu kuntakonsernin vuosikate kokoryhmittäin vuosina 2018 – 2022, euroa / asukas:

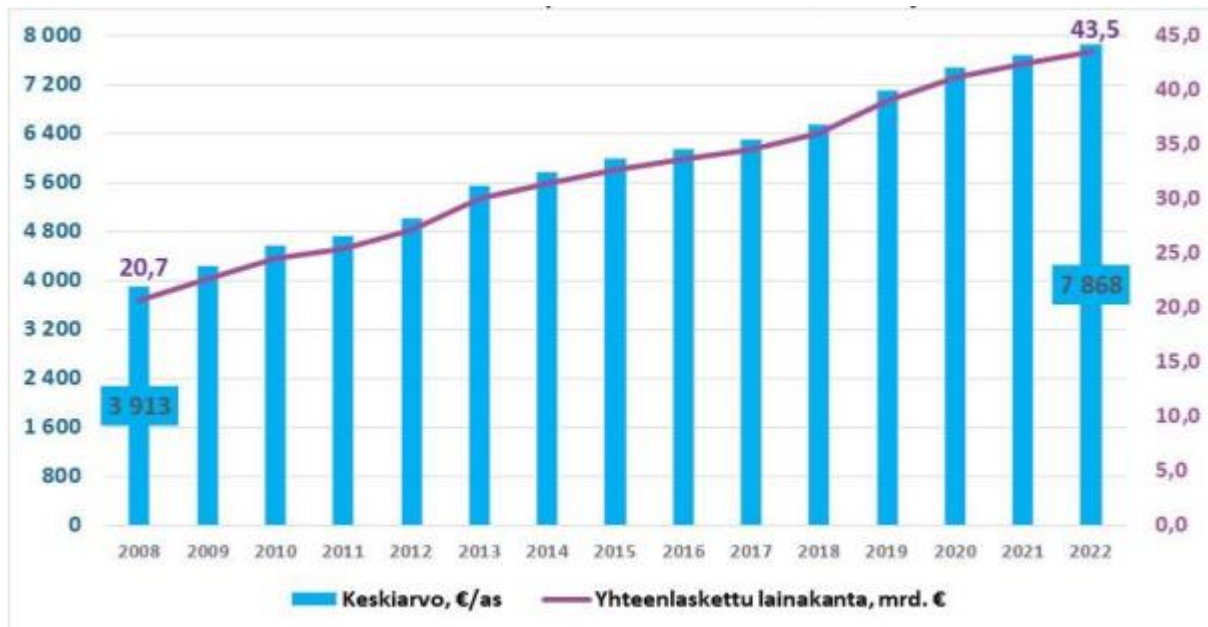

Lähde: Manner-Suomen kuntakonsernien, kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätökset vuonna 2022, Valtiovarainministeriö, 14.6.2023

Kuntakonsernien lainakanta oli vuoden 2022 lopussa noin 43,4 mrd. euroa eli 7 840 euroa/asukas. Lainakanta kasvoi noin 980 milj. euroa vuodesta 2021 eli 2,3 prosenttia. Euromääräisesti lainakanta kasvoi vähemmän kuin useampina viime vuosina. Euromääräisesti ja prosentuaalisesti eniten lainan määrä kasvoi yli 100 000 asukkaan kuntakonsernin kokoryhmässä (3,5 % ja yli 600 milj. €). 2 000 – 5 000 kokoryhmässä lainamäärä laski hieman.

Alla olevassa kuvassa on kuvattu kuntakonsernien lainakannan kehitys vuosina 2009 – 2022, euroa /asukas ja mrd. euroa.

Lähde: Manner-Suomen kuntakonsernien, kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätökset vuonna 2022, Valtiovarainministeriö, 14.6.2023.

Muutoksia työvoimakustannuksissa

Vuonna 2024 keskimäärin kuntatyönantajan tai muun Kevan jäsenyhteisön palkkaperusteinen eläkemaksu on keskimäärin noin 23,60 prosenttia ja työkyvyttömyyseläkemaksun keskimääräinen maksuprosentti on 0,8 prosenttia.

Kunnat ja hyvinvointialueet maksavat tasausmaksua. Kevan hallitus on lokakuussa 2023 esittänyt vuoden 2024 tasausmaksun kokonaismääräksi 632 miljoonaa euroa, joka on 13 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Lopullinen tasausmaksun kokonaismäärä vuodelle 2024 vahvistetaan joulukuussa ja se voi muuttua.

Kevan on vahvistanut 5.10.2023 tasausmaksun kuntien ja hyvinvointi-alueiden välisen jakosuhteen. Tasausmaksun kokonaismäärästä 48,7 prosenttia peritään kunnilta ja 51,3 prosenttia hyvinvointialueilta.

Tasausmaksun määrä ei riipu maksetuista palkoista. Kuntien osuus tasausmaksusta jaetaan kuntien kesken verorahoituksen (ml. valtionosuudet) suhteessa ja hyvinvointialueiden osuus jaetaan hyvinvointialueiden kesken valtion rahoituksen suhteessa.

Someron kaupungin tasausmaksun arvioitu määrä vuonna 2024 on Kevan 16.10.2023 päivätyn budjetointiohjeen mukaisesti: 504 580 euroa, joka on huomioitu vuoden 2024 talousarviossa. Tasausmaksu on merkitty kirjanpidon henkilösivukulujen ryhmään tilille 4110 Eläkevakuutusmaksut ja se on kohdennettu palveluluokille toimintakulujen suhteessa.

Keskeiset työnantajan sosiaalivakuutusmaksut

MAKSU	2022	2023	2024*	2025*	2026*
Sairausvakuutusmaksu	1,34	1,53	1,14	1,35	1,33
Työttömyysvakuutusmaksu	2,05 ^{a)}	2,06 ^{b)}	1,09 ^{c)}	1,09 ^{d)}	1,09 ^{d)}
Kevan jäsenyhteisön eläkemaksu yhteensä, keskimääräinen työnantajan osuus	20,34	19,81	19,6	19,6	20,0
Työnantajan osuus palkkaperusteisesta eläkemaksusta ^{e)}	16,84	16,85	16,85	16,8	17,25
Tasausmaksu (suhteessa Kevan jäsenyhteisöjen palkkasummaan) eläkemenoperusteinen maksuosa 2022 ^{f)}	3,5	2,96	2,75	2,75	2,75
Valtion eläkejärjestelmän kuntasektorin maksu, keskimääräinen työnantajan osuus	16,57	16,38	16,4	17,3	17,3
Muut erät (keskimäärin)	0,70	0,7	0,7	0,7	0,7
TYÖNANTAJAN MAKSUT KESKIMÄÄRIN	24,26	23,96	22,4	23,6	24,0
Maksumuutos, %-yksikköä ed. vuodesta	-0,39	-0,30	-1,6	+1,2	+0,4
Vakuutetun eläkemaksu (alle 53v. tai yli 62v.)	7,15	7,15	7,15	7,15	7,15
Vakuutetun eläkemaksu (53-62v.)	8,65	8,65	8,65	8,65	-

² Lähde: Eläketurvakeskus, Valtiovarainministeriö, valtioneuvosto, Keva 13.10.2023

Lähde: Kuntaliitto, kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksuja, syksy 2023. (*ennuste)

2.2 Valtionosuudet

Vuoden 2024 Kuntatalousohjelman (Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:70) mukaan kuntien valionavut ovat 5,1 mrd. euroa vuonna 2024. Laskennalliset valtionosuudet ovat noin 3,7 mrd. euroa, kuntien veromenetysten korvaukset noin 0,9 mrd. euroa ja muut valtionavut noin 0,6 mrd. euroa. Vastaavasti vuoden 2023 talousarvioesityksessä olivat kunnille myönnettävät valtionavut yhteensä noin 5,4 mrd. euroa.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuutta korottaa kehyskaudella vuonna 2025 TE-palveluiden järjestämisvastuun siirto kunnille ja siihen liittyvä kuntien työttömyysturvan rahoitusosuuden kasvattaminen. Peruspalvelujen valtionosuuden tasoa puolestaan alentaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien tulojen ja kustannusten tarkistus sekä hallitusohjelman mukainen indeksisäästö. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon-alan valtionosuudet alenevat reaalisesti hieman kehyskaudella johtuen oppilas- ja opiskelijämäärien alenemisesta.

Vuoden 2024 Kuntatalousohjelman arvion mukaan valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen vuonna 2024 on hieman vahvistava vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Kuntien uusiin ja laajeneviin tehtäviin osoitetaan täysi valtionosuus ja valtion päättämät veroperusmuutokset kompensoidaan kunnille. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähenys. Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus vahvistaa kuntataloutta. Maapohjan kiinteistöveron alaraja korotetaan 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Muutos kasvattaa kuntien kiinteistöverotuloja arviolta noin 108 milj. eurolla vuodesta 2024 alkaen. Hallitusohjelman mukaisesti käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta jatketaan. Hallitusohjelmassa kunnille ei osoiteta uusia tehtäviä tai velvoitteita vuonna 2024

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalla valtionavustusten tasoa alennetaan hallitusohjelman mukaisesti asteittain 10 milj. euroa vuonna 2024, 25 milj. euroa vuonna 2025, 50 milj. euroa vuonna 2026 ja 125 milj. euroa vuodesta 2027 lukien. Vuoden 2024 säästöstä 2,5 milj. euroa arvioidaan kohdistuvan kuntiin. Vuosien 2025–2027 säästöjen kohdentuminen ja vaikutukset kuntiin tarkentuvat valmistelun edetessä.

Vuoden 2024 Kuntatalousohjelmassa mainitaan, että hallitusohjelman mukaisesti perusopetusta vahvistetaan. Toimenpiteeseen on varattu 60 milj. euroa vuodelle 2025 ja 140 milj. euroa vuodesta 2026 alkaen. Perusopetusta vahvistetaan useilla eri toimenpiteillä ja em. toimenpiteiden kuntatalousvaikutukset tarkentuvat valmistelun edetessä. Osana perusopetuksen vahvistamista vakiinnutetaan perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen tasa-arvorahoitus hallitusohjelman mukaisesti. Määrärahaliisäykset kohdistetaan valtionavustuksina varhaiskasvatuksen sekä esi- ja perusopetuksen järjestäjille seuraavasti: 50 milj. euroa vuonna 2024, 40 milj. euroa vuonna 2025, 10 milj. euroa vuonna 2026 ja 60 milj. euroa vuodesta 2027 alkaen. Toimenpide kohdistuu lähes kokonaan kuntiin.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla työvoimapalveluiden järjestämisvastuu sekä työttömyysturvan laajentuva rahoitusvastuu siirtyvät kunnille 1.1.2025. Kevään 2023 julkisen talouden suunnitelmassa kunnille siirtyvien työ- ja elinkeinopalveluiden kustannusten on arvioitu vuonna 2025 olevan noin 663 milj. euroa. Lopullinen rahoituksen taso määritellään valtion vuoden 2024 talousarvion perusteella. Mahdolliset uudet, vuodesta 2025 voimaantulevat tehtävämuutokset huomioidaan myös rahoituksen lähtötasossa. Uudistuksen yhteydessä kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan koskemaan työmarkkinatuen lisäksi myös perus- ja ansiopäivärahaa. Työttömän osallistuminen työllistymistä edistävään palveluun ei jatkossa enää katkaisisi kunnan vastuuta työttömyysetuuden rahoituksesta.

Kuntien roolia kotoutumisen edistämisestä vahvistetaan 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumislain (681/2023) mukaisesti. Kunnille myönnetään rahoitusta muun muassa matalan kynnyksen ohjaus-

ja neuvontapalveluihin, monialaiseen osaamiskeskustyyppiseen toimintaan, monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämiseen sekä työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen. Osa kotoutumislain mukaisista kuntien kotoutumisen edistämisen kustannuksista korvataan vuoden 2025 alusta lukien osana peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmää. Kunnille myönnettävä valtionosuus on noin 12,6 milj. euroa.

Vuonna 2024 kunnille myönnetään valtionavustuksia ohjaus- ja neuvontapalveluihin sekä osaamiskeskustyyppiseen toimintaan yhteensä noin 1,3 milj. euroa. Valtio korvaa vuonna 2024 voimassa olevan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 6 luvun ja vuodesta 2025 alkaen uuden kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 8 luvun mukaisesti kunnalle pakolaisten vastaanotosta aiheutuvia kustannuksia laskennallisen perusteen tai todellisten kustannusten mukaan. Vuonna 2024 korvauksia arvioidaan maksettavan kunnille yhteensä noin 132 milj. euroa ja vuonna 2025 yhteensä on 142 milj. euroa.

Lähde: Kuntatalousohjelma vuodelle 2024, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:70

Valtiovarainministeriö tiedotti 17.11.2023, että sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistukseen liittyvä rahoituksen siirto kunnilta hyvinvointialueille tarkistetaan vuonna 2023 vastaamaan kuntien vuoden 2022 tilinpäätöstietojen mukaisia siirtyvien palveluiden järjestämisen kustannuksia sekä verotulojen osalta tietoja vuoden 2022 valmistuneesta verotuksesta.

Valtiovarainministeriön 20.11.2023 tiedotteen mukaisesti sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastuspalveluiden uudistuksen aiheuttamaa kuntien peruspalvelujen valtionosuuden lisävähennystä ei tehdä vuonna 2024, vaan vähennys jaksotetaan vuosille 2025–2027.

Valtiovarainministeriö julkaisi 23.11.2023 päivitettyt kuntakohtaiset verotulolaskelmat vuosille 2024 – 2027, jotka on huomioitu tässä talousarvioehdotuksessa. Valtiovarainministeriön 23.11.2023 julkaisemat ennakkolaskelmat vuosille 2025 – 2027 sisältävät sote-siirtolaskelmien päivittämisen lisäksi 6.11.2023 erikseen julkaistut arviot TE-uudistuksen rahoituksesta.

2.3 Verotulot

Vuoden 2024 kuntatalousohjelmassa (Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:70) on tarkasteltu vero- ja maksuperustemuutosten vaikutusta kuntatalouteen seuraavasti:

Kunnallisvero

Vuoden 2024 kuntatalousohjelmassa kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2024 noin 9,7 mrd. euroa, mikä on noin 0,7 mrd. euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Vuonna 2023 voimaan tullut sote-verouudistus alentaa kunnallisveron kertymää hieman vielä vuonna 2024. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan liittyvät veromuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys.

Vuonna 2024 indeksitarkistuksen mitoitusta muutetaan siten, että työttömyysvakuutusmaksun 0,2 prosenttiyksikön alennusta vastaava osuus kanavoidaan valtiolle Työllisyysrahastoon kohdistuvien säästöjen ohjaamiseksi valtion velkakehityksen taittamiseen. Lisäksi työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksun 0,71 prosenttiyksikön alentaminen vuonna 2024 kasvattaa kunnallisveron tuottoa arviolta noin 56 miljoonalla eurolla.

Yhteisövero

Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan noin 1,9 mrd. euroa vuonna 2024, mikä on noin 170 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2023.

Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 4,1 prosentin vuosivauhtia. Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus pienentää kuntien yhteisöverokertymää vuonna 2024 noin 1 milj. eurolla ja maksuunpanoa vuositasolla noin 2 milj. eurolla.

Lisäksi vuonna 2024 tapahtuva työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alentaminen 0,72 prosenttiyksiköllä arvioidaan kasvattavan kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta noin 28 miljoonalla eurolla.

Kiinteistövero

Kiinteistöveron tuotto on noin 2,3 mrd. euroa vuonna 2024, mikä on noin 115 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2023. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan maapohjan kiinteistöveron alaraja korotetaan 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Toimenpide edellyttää maapohjan veroprosentin eriyttämistä yleisestä kiinteistöveroprosentista. Jatkossa maapohjan kiinteistöveron vaihteluväli olisi 1,30–2,00 prosenttia. Muutos kasvattaa kuntien kiinteistöverotuloja arviolta noin 108 milj. eurolla vuodesta 2024 alkaen.

Lisäksi pääministeri Orpon hallituksen ohjelmaan sisältyy kirjaus, jonka mukaan hallitus toteuttaa kiinteistöverotuksen uudistuksen, jolla korjataan kiinteistöjen verotusarvojen ja käypien arvojen eriytyminen toisistaan. Uudistus toteutetaan pitkällä siirtymäajalla. Kiinteistöveron muutokset ovat kohtuullisia kiinteistön omistajille.

Talousarvioesitykseen liittyen keskeisten veroperustemuutosten vaikutukset kuntien verotuottoon vuonna 2024 – 2027, milj. euroa:

	2024	2025	2026	2027
Ansiotuloverotuksen indeksitarkistus	-29	-36	-33	-33
Työtulovähennyksen kasvattaminen pieni- ja keskituloisia painottaen	-4	-7	-7	-9
Työtulovähennyksen lapsikorotuksen käyttöönotto		-4		
Työtulovähennyksen ikään perustuvan korotuksen uudelleenkohdentaminen	2			
Nostetaan matkakuluvähennyksen omavastuuta 900 euroon	9			
Jatketaan kotitalousvähennyskokeilua vuodelle	-1	1		
Korotetaan maatalouden tasausvaraus 25.000 euroon	-3			2
Maatalouden vuokratulojen verotuskohtelun yhtenäistäminen	-13			
Kaivosmineraaliveron korotus				3
Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus	108			

Lähde: Kuntatalousohjelma vuodelle 2024, Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:70

2.4 Varsinais-Suomen työllisyyskehitys

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen julkaiseman Varsinais-Suomen lokakuun 2023 työllisyyskatsauksen mukaan työ- ja elinkeinotoimistoissa oli lokakuun lopussa 20 200 työttöntä työnhakijaa. Työttömien määrä nousi 300 hengellä edelliseen kuukauteen verrattuna.

Vuotta aiemmasta on työttömien määrä noussut 700 henkilöllä eli 4 %, kun koko maan työttömien määrä on noussut samassa ajassa 10 %. Varsinais-Suomessa lomautettujen määrä nousi 400 henkilöllä (27 %) verrattuna vuodentakaiseen.

Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli lokakuun lopussa Varsinais-Suomessa 8,7 % eli 0,2 %-yksikköä korkeampi kuin vuosi sitten. Työttömien osuus työvoimasta oli selkeästi pienempi kuin koko maassa (9,7 %) keskimäärin.

Lokakuussa työttömiä oli muissa Varsinais-Suomen seutukunnissa viime vuotta enemmän paitsi Vakka-Suomen seutukunnassa. Vakka-Suomessa oli työttömiä 12 prosenttia vähemmän kuin viime vuonna huolimatta kesäisistä autotehtaan irtisanomisista ja lomautuksista. Toki edellisvuoden heinäkuussa tapahtui autotehtaalla myös vastaava prosessi ja osa lomautuksista ehti päättyäkin jo, joka selittää lokakuun lukuja.

Varsinais-Suomen työttömyysaste oli korkein Turun seudulla (9,1 %) sekä Turussa (11,5 %). Pie­nin työttömyysaste oli Turunmaan saaristossa (6,0 %) sekä kunnista Ruskolla (4,1 %)

Työttömien työnhakijoiden määrä oli pienempi kuin vuotta aiemmin 9 Varsinais-Suomen kunnassa, 18:ssa se oli sitä suurempi. Kuntien väliset erot työttömyydessä olivat merkittäviä. Työttömyyspro­sentti oli korkein Turun kaupungissa (11,5 %) ja matalin Ruskolla (4,1 %). Verrattuna koko maan tasoon (9,7 %) oli työttömyysaste sitä selkeästi alempi 26 varsinaissuomalaisessa kunnassa. Sitä korkeampi se oli vain Turussa.

Nuoria oli työttömänä enemmän kuin vuotta aiemmin 16:ssa 27 varsinaissuomalaisesta kunnasta. Työttömien naisten määrä kasvoi 14:ssä ja miesten määrä 22 kunnassa verrattuna vuoden takai­seen. Pitkäaikaistyöttömien kokonaismäärä oli Varsinais-Suomessa vuoden takaista selvästi pie­nempi (-5 %) mutta 17:ssä Varsinais-Suomen kunnassa (pl. Turku) määrä oli kuitenkin suurempi.

Varsinais-Suomen alueella työttömistä työnhakijoista oli miehiä 11 900 (osuus työttömistä 59 %) ja naisia oli 8 300. Vuotta aiemmasta naisten työttömyys nousi 100:lla (1 %) ja miesten lisääntyi 700:lla (6 %).

Varsinais-Suomen alueella oli lokakuun lopussa alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita 2 100 hen­keä, mikä oli 7 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Yli 50-vuotiaita oli työttömänä 7 300, joka on 3 % enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Yli 55-vuotiaista oli puolestaan työttömänä 5 400, eli 3 % enemmän kuin vuosi sitten. Yli 60-vuotiaita oli työttömänä 3000 henkilöä eli 1 % enemmän vuo­dentakaiseen verrattuna.

Vuoden takaiseen verrattuna työttömien määrä kasvoi 4 % toisen asteen koulutustaustalla. Kor­kea-asteen tutkinnon suorittaneiden osalta työttömyys oli: alin korkea-aste (3 %), alempi korkea­kouluaste (9 %) ja ylempi korkeakouluaste (4%). Pelkän perusasteen varassa olevien työttömyys laski -13 %.

Lokakuun lopussa yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli 6 600, eli 400 (5 %) vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Määrä laski lokakuun aikana 100:lla hengellä.

Yli kaksi vuotta yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli 3 400, mikä on 7 prosent­tia vähemmän kuin vuosi sitten. Pitkäaikaistyöttömistä oli alle 25-vuotiaita 200 (3 %) ja alle 45-vuo­tiaita 2 700 (40 %). Korkeakoulututkinnon suorittaneita heistä oli 1 400 (21 %) ja ilman peruskoulun

jälkeistä tutkintoa 1 800 (27 %).

Lähde: Varsinais-Suomen työllisyyskatsaus lokakuu 2023.

2.5 Väestön kehityssennusteet

Tilastokeskuksen viimeisin väestön ennakkotilasto on julkaistu 30.9.2023.

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan Suomen väkiluku oli syyskuun lopussa 5 594 384. Väkiluku kasvoi tammi–syyskuun aikana 30 414 hengellä. Väestönkasvua ylläpiti muuttovoitto ulkomailta, sillä maahanmuuttoa oli 41 268 enemmän kuin maastamuuttoa. Syntyneitä oli 10 817 vähemmän kuin kuolleita.

Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan tammi–syyskuun aikana syntyi 32 739 lasta eli 1 539 lasta vähemmän kuin vastaavana aikana vuonna 2022. Määrä oli koko vuodesta alkavan tilastointihistorian alhaisin. Myös syntyvyys laski, sillä viimeisen 12 kuukauden (lokakuu 2022–syyskuu 2023) ennakkolliseksi kokonaishedelmällisyyslukuksi kertyi 1,26, kun vielä kalenterivuonna 2022 luku oli 1,32. Kokonaishedelmällisyysluku kertoo, kuinka monta lasta nainen synnyttäisi elämänsä aikana, jos syntyvyys pysyisi laskentavuoden tasolla. Kuolleiden määrä oli 43 556, mikä on 2 724 vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Syyskuun ennakkotilaston mukaan ulkomailta muutti Suomeen tammi–syyskuun aikana 51 366 henkeä ja Suomesta muutti pois 10 098 henkeä. Maahanmuuttoa oli 15 174 enemmän ja maastamuuttoa 1 927 vähemmän kuin edellisvuoden tammi–syyskuussa. Suomen kansalaisia maahanmuuttajista oli 5 617 ja maastamuuttajista 6 474 henkeä.

Kuntien välisiä muuttoja kertyi tammi–syyskuun aikana 220 916. Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 10 920 muuttoa vuoden 2023 kuntajaon mukaan.

Lähde: Tilastokeskus 26.10.2023, Väestön ennakkotieto 30.9.2023

Tilastokeskuksen julkaisee kolmen vuoden välein pitkänajan väestöennusteen. Viimeisin väestöennuste on julkaistu syyskuussa 2021. Ennusteen mukaan Suomessa kuolisi vuoden 2060 loppuun mennessä 700 000 ihmistä enemmän kuin syntyy, jos syntyvyys pysyy nykyisellä tasolla. Suomessa syntyisi 2060-luvulla enää alle 40 000 lasta vuosittain. Vuoden 2021 väestöennusteen mukaan vuoden 2060 väkiluku olisi 5,45 miljoonaa henkilöä.

Työikäisen (15–64-vuotiaiden) väestön määrä oli Suomessa suurimmillaan vuonna 2009, jolloin heitä oli maassamme 3,55 miljoonaa henkilöä. Vuosien 2010–2020 aikana työikäisten määrä on vähentynyt 136 000 henkilöllä. Seuraavan kahden vuosikymmenen vuoden aikana työikäisen väestön ennustetaan vähenevän hitaammin eli 76 000 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä.

Työikäisen väestön määrän väheneminen kiihtyisi matalasta syntyvyydestä johtuen 2040-luvulla. Vuosien 2041–2050 aikana työikäinen väestö vähenisi 103 000 henkilöllä ja 2051–2060 edelleen 133 000 henkilöllä. Vuoden 2060 lopussa työikäisen väestön määrä olisi 3,1 miljoonaa henkilöä, mikä on runsaat 310 000 henkilöä nykyistä vähemmän.

Lähde: Tilastokeskus 30.9.2021, Väestöennuste 2021

Väestön kehitys Somerolla

Someron väkiluku oli vielä vuonna 1990 yli 10 000 asukasta, mutta on sen jälkeen laskenut muutamaa vuotta lukuun ottamatta. Syntyvyys on selvästi kuolleisuutta pienempi. Myös lähtömuutto on joinakin vuosina tulomuuttoa suurempi. Varsinkin alkusyksystä lähtömuutto kasvaa opiskelijoiden muuttaessa opiskelupaikkakunnalle.

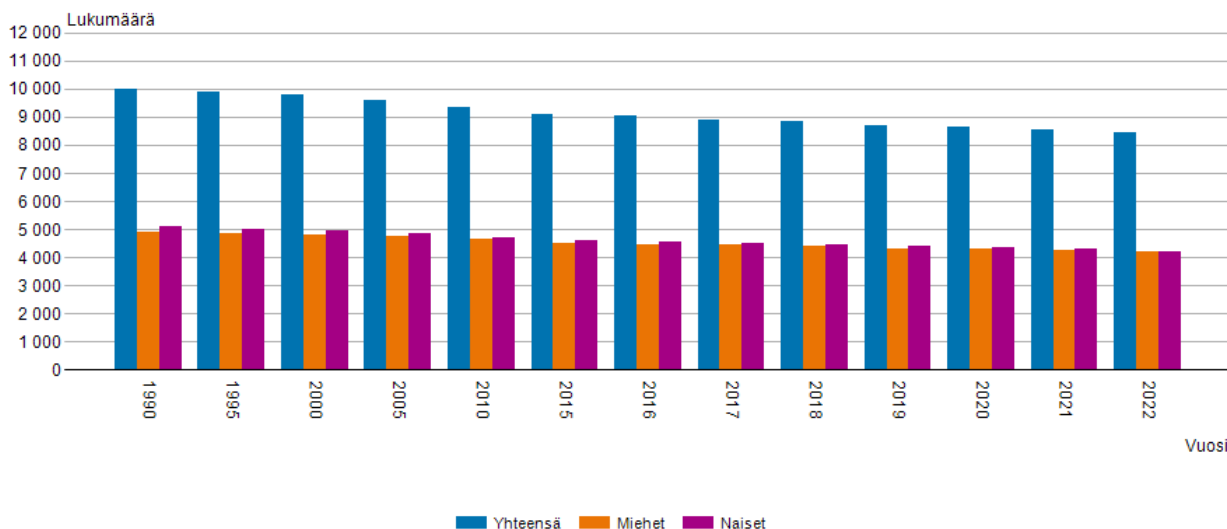
Someron asukasluku 31.12.2022 oli 8 426 henkeä, joista miehiä oli 4 213 ja naisia oli 4 213. Edelliseen vuoteen asukasluku väheni 137 hengellä.

Vuosi	Synt.	Kuoll.	Kuntin välinen tulo- muutto	Kuntien välinen lähtö- muutto	Kuntien välinen netto- muutto	Väkil. muutos (sis.korj)	Väki- luku 31.12.
1980	92	122	237	276	-39	-60	10 289
1985	115	165	276	250	+26	-18	10 015
1990	96	144	289	241	+48	18	10 002
1995	106	161	295	282	+13	-38	9 894
2000	96	112	358	362	-4	-10	9 789
2005	81	109	354	413	-59	-78	9 606
2010	70	136	296	324	-28	-72	9 330
2011	75	127	358	396	-38	-62	9 268
2012	76	134	327	332	-5	-39	9 229
2013	85	148	309	338	-29	-83	9 146
2014	72	114	323	281	+42	27	9 173
2015	62	150	348	337	+11	-80	9 093
2016	66	133	344	339	+5	-66	9 027
2017	64	156	315	335	-20	-5	8 919
2018	60	131	364	379	-15	-5	8 828
2019	49	134	271	328	-57	-117	8 711
2020	48	137	343	334	9	2	8 646
2021	45	155	318	299	11	-83	8 563
2022	49	156	304	343	-39	-137	8 426
2025	49	138	351	337	+14	-75	8 212
2030	45	137	349	314	+35	-57	7 898
2035	43	138	344	291	+53	-42	7 647
2040	41	140	339	269	+70	-29	7 479

Lähde: Tilastokeskus väestöennuste 2021 ja Stat.fi/PxWeb-taulukko 7.11.2023

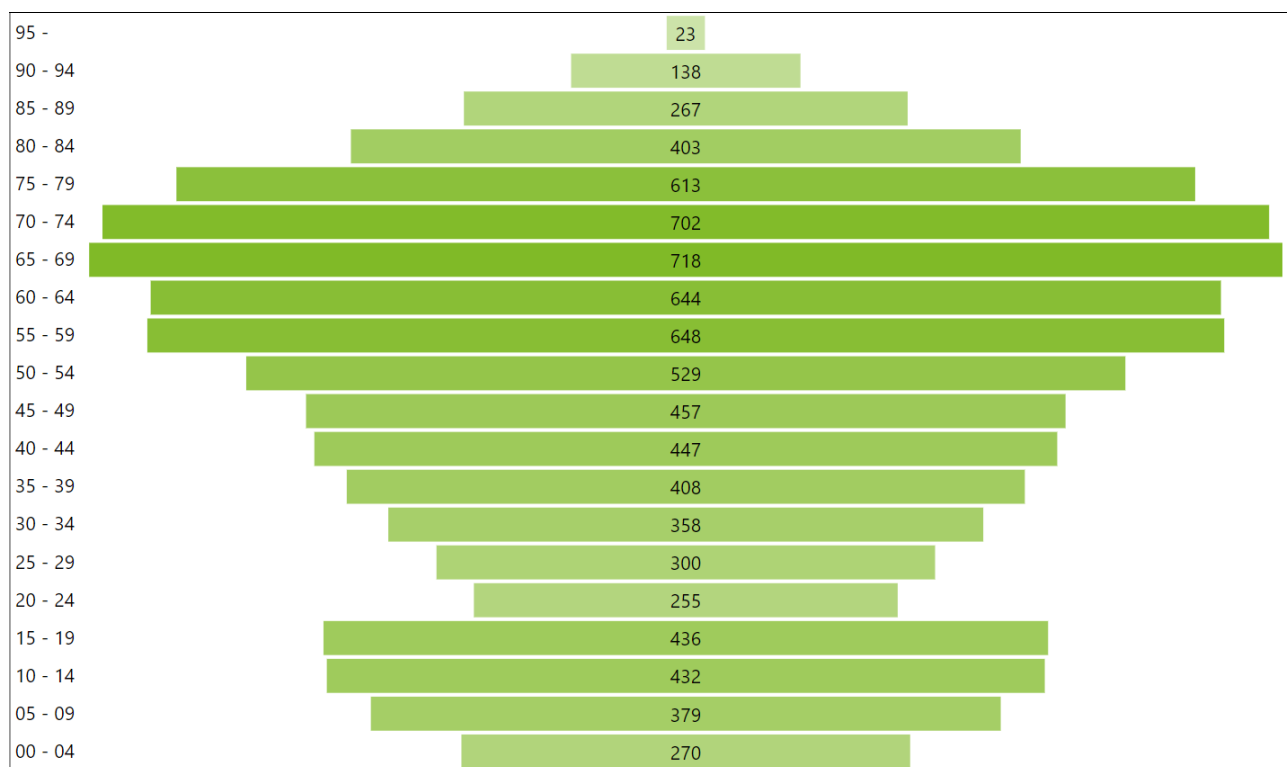

Alla olevassa pylväsdiagrammissa on kuvattu Someron kaupungin väestön kehitys vuosien 1990 – 2022 aikana:

Lähde: Tilastokeskus, 7.11.2023, väestö 31.12.

Somerolla oli tilastokeskuksen ylläpitämän 31.12.2022 tilaston mukaan asukkaista alle 15-vuotiaita oli 1 081 henkilöä (13 %), 15-64-vuotiaita 4 482 henkilöä (53 %) ja yli 65-vuotta täyttäneitä 2 864 henkilöä (34 %). Väestön keski-ikä oli 50,1 vuotta vuonna 2022.

Lähde: Kuntamaisema, väestörakenne 31.12.2022

Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan Somerolla oli 8 438 asukasta lokakuussa 2023.

Someron 15-64-vuotiaiden määrän ennustetaan vähenevän vuoteen 2030 mennessä nykyisestä 53,8 prosentista 51,2 prosenttiin. Yli 65-vuotiaiden osuuden väestöstä arvioidaan nousevan 33,3 prosentista 38,5 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Väestöllinen huoltosuhde vuonna 2023 (alle 15-vuotiaiden ja 65+ vuotta täyttäneiden määrän suhde 100 työkäistä kohti) oli Somerolla 88,0, kun huoltosuhde koko maassa oli samaan aikaan 62,3. Väestöennusteen mukaan Somerolla 100 huollettavan raja ylittyisi jo 2033, jolloin huoltosuhde olisi 101,1. Koko maassa se olisi samaan aikaan 66,7.

Ikäryhmä Vuosi	0 – 14 vuotiaat		15 – 64 vuotiaat		yli 65 -vuotiaat		Huolto- suhde
1980	1681	16,3 %	6723	65,4 %	1885	18,3 %	53,0
1985	1605	16,0 %	6558	65,5 %	1852	18,5 %	52,7
1990	1706	17,1 %	6381	63,8 %	1915	19,1 %	56,8
1995	1709	17,3 %	6117	61,8 %	2068	20,9 %	61,8
2000	1609	16,4 %	6035	61,7 %	2145	21,9 %	62,2
2005	1535	16,0 %	5747	59,8 %	2324	24,2 %	67,2
2010	1397	15,0 %	5508	59,0 %	2425	26,0 %	69,4
2013	1355	14,8 %	5255	57,5 %	2536	27,7 %	74,0
2014	1343	14,6 %	5209	56,8 %	2621	28,6 %	76,1
2015	1326	14,6 %	5119	56,3 %	2648	29,1 %	77,6
2016	1304	14,5 %	5023	55,6 %	2700	29,9 %	79,7
2017	1282	14,4 %	4906	55,0 %	2731	30,6 %	81,8
2018	1215	13,8 %	4832	54,7 %	2781	31,5 %	82,7
2019	1162	13,3 %	4758	54,6 %	2797	32,1 %	83,3
2020	1142	13,2 %	4677	54,1 %	2827	32,7 %	84,9
2021	1098	12,8 %	4603	53,8 %	2849	33,3 %	85,7
2022	1166	12,8 %	4396	53,2 %	2864	34,0 %	88,0
2025	987	11,8 %	4372	52,4 %	2986	35,8 %	90,9
2030	832	10,3 %	4138	51,2 %	3118	38,5 %	95,5
2035	763	9,7 %	3889	49,5 %	3207	40,8 %	102,1
2040	732	9,5 %	3772	49,2 %	3175	41,4 %	103,6

Lähde: Tilastokeskus väestöennuste 2021

3 SOMERON KAUPUNGIN STRATEGIA

Kuntalain mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- 3) kunnan tehtäviä koskevilla laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- 4) omistajapolitiikka;
- 5) henkilöstöpolitiikka;
- 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet;
- 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategia perustuu arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa määritellään myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Someron kaupungin valtuusto hyväksyi 19.12.2022 § 90 Someron kaupungin uudeksi kuntalain tarkoittamaksi kuntastrategiaksi Yhteisöllinen Somero 2030 –kaupunkistrategian. Kaupunkistrategia on talousarvion liitteenä.

4 TALOUSARVIO- JA SUUNNITELMA

4.1 Talousarvion laadinnan lähtökohdat

Vuoden 2022 tilinpäätös oli tuloksen kannalta edellisvuotta parempi. Tilikauden tulos oli ylijäämäinen noin 2,7 milj. euroa. Ulkoiset toimintatuotot olivat noin 10,2 milj. euroa ja ne ylittivät talousarvion noin 0,07 milj. eurolla. Vastaavat ulkoiset toimintatuotot vuonna 2021 olivat noin 10,8 milj. euroa.

Ulkoiset toimintakulut olivat noin 68,7 milj. euroa ja ne toteutuivat, lähdes talousarvion mukaisesti, koska ne jäivät vain noin 6 400 euroa alle budjetoidun. Vastaavat menot vuonna 2021 olivat 64,6 milj. euroa.

Vuonna 2022 tilinpäätöksen vuosikate oli noin 3 milj. euroa ja vuotta aiemmin noin 4,3 milj. euroa. Poistot olivat noin 3,0 milj. euroa ja tilikauden ylijäämäksi muodostui noin 2,7 milj. euroa.

Vuonna 2022 verotuloja oli budjetoitu noin 29,9 milj. euroa ja niitä kertyi kaikkiaan 31,3 milj. euroa, joista tuloveroja n. 27,0 milj. euroa, kiinteistöveroja n. 2,0 milj. euroa ja yhteisöveroja n. 2,4 milj. euroa.

Vuonna 2023 Someron kaupungin tuloveroprosentti on 7,86 prosenttia.

Kaupunginvaltuusto päätti 13.11.2023 vahvistaa vuodelle 2024 seuraavat tulovero- ja kiinteistöveroprosentit:

- Tulovero	8,20 %
- Yleinen kiinteistövero	0,93 %
- Vakituinen asuinrakennus	0,41 %
- Muu kuin vakituinen asuinrakennus	0,93 %
- Voimalaitokset ja –rakennelmat	3,10 %
- Yleishyödyllinen yhteisö	0,00 %

Lisäksi valtuusto päätti vuodelle 2024 maapohjaa koskeväksi yleiseksi kiinteistöveroprosentiksi lain mukaisen maapohjaa koskevan alarajan, mikäli eduskunta hyväksyy asiaa koskevan lakiesityksen (hankenumero VM086:00/2023, alaraja on lausuntokierroksen mukaan 1,30 %).

Valtionosuudet olivat vuoden 2022 tilinpäätöksessä noin 30,1 milj. euroa.

Kaupunginhallitus antoi kesäkuussa 2023 (Khall 28.6.2023 § 140) raamin vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2025 – 2026 taloussuunnitelman laadintaa varten. Raamin pohjana oli vuoden 2023 talousarvio. Talousarvioraamin laskelmissa arvioitiin toimintatulojen kasvavan +1 % ja toimintakulujen lisääntyvän + 2 %. Vuoden 2024 palkkojen osalta talousarvioraamissa on laskettu palkkaratkaisun vaikutus +3 % korotus. Talousarvioraamissa palkkojen sivukulut pohjautuvat Kevan huhtikuussa julkaisemaan ennusteeseen, joka mukaisesti kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksut ovat keskimäärin 23,8 % vuonna 2024. Syksyllä, kun kuntakohtaiset työnantajan maksuprosentit tarkentuvat, ne huomioidaan varsinaisessa talousarvioesityksessä.

Raamissa verotuloja on arvioitu olevan n. 15,6 milj. euroa ja valtionosuuksia on arvioitu kertyvän noin 7,9 milj. euroa.

4.2 Talousarvion sitovuus

Talousarvion sitovia eriä ovat valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

a) Käyttötalousosa

Valtuusto hyväksyy budjetin tehtäväalueittain **nettoperiaatteen** mukaan. Hyväksyttävät tulo- ja menomäärärahat on esitetty tuloslaskelmakaavan mukaisesti menoina ja tuloina. Palkkamenoista on vähennetty sairausvakuutuskorvaukset.

Käyttötalousosan määrärahat ovat valtuustoa sitovia tehtäväalueetasolla. Sitovia ovat vain ulkoiset meno- ja tulomäärärahat **nettotasolla**. Yksiköitä sitovat ne toiminnalliset tavoitteet, jotka on merkitty valtuustoon nähden sitoviksi.

b) Investointiosa

Valtuusto hyväksyy kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot hankkeille tai hankeryhmille suunnitelluville jaksotettuina. Hanke voi olla rakennuskohde tai laajemmin esim. teiden kestopäällystys. Investoinnit sitovat valtuustoa hankkeittain.

Alle 10 000 euroa maksavat koneet, kalusto ja muut tavarahankinnat kirjataan vuosikuluiksi käyttötalousosassa, ellei kyseessä ole kiinteistön ensikertainen kalustaminen.

c) Rahoitusosa

Sitovia määrärahoja ovat verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja –kulut.

Rahoituslaskelmassa valtuustoon nähden sitovia määrärahoja ovat antolainojen lisäykset ja vähennykset sekä pitkäaikaisten lainojen lisäykset ja vähennykset.

Talousarvion vahvistamisen jälkeen toimielinten tulee vahvistaa käyttösunnitelmat. Käyttösuunnitelmassa tulee vahvistaa määrärahojen jako toimielimen alaisille vastuualueille ja kustannuspaikoille.

Toimielin päättää määrärahoista tehtäväaluetta alemmalla tasolla. Toimielimen on hyväksyttävä viranhaltijan oikeus päättää käyttösunnitelmasta.

Talousarvion toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin tehtävistä muutoksista päättää kaupunginvaltuusto.

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kaupunginhallituksen, lautakuntien ja niiden jaostojen jäsenet sekä tehtäväalueiden johtavat viranhaltijat. Näitä ovat kaupunginjohtaja, toimialajohtajat sekä ne johtavassa asemassa olevat virkamiehet, jotka on määrätty kaupungin toimielinten esittelijöiksi tai vastaavat tehtäväalueella itsenäisestä tehtäväkokonaisuudesta. Vahvistaessaan talousarvion kaupunginvaltuusto hyväksyy tilivelvolliset. Tilivelvolliset on mainittu kunkin tehtäväalueen palvelusuunnitelman alussa.

Tuloslaskelman tehtävänä on osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulorahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Talousarvion rahoituslaskelmassa esitetään toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Välisummana esitetään toiminnan ja investointien rahavirta. Ylijäämäinen välisumma osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaisuudessaan tulorahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Negatiivinen välisumma osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella.

Talousarvion tuloihin ja menoihin sisältyvät myös sisäiseen laskutukseen perustuvat erät. Sisäiset tulot ja menot eivät ole valtuustoon nähden sitovia määrärahoja.

Suunnitelman mukaiset poistot ovat tuloslaskelmassa tilikauden tuloksen laskemiseksi tarvittava erä. Poistot eivät ole sitovia määrärahoja, koska ne eivät ole rahoitusvaikutteisia.

4.3 Vuoden 2024 talousarvio

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio sekä taloussuunnitelma. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talouden suunnittelun lähtökohtana ovat strategiassa kunnan toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet. Talousarviossa esitetään toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat.

Vuoden 2024 talousarvion toimintamenojen raami oli -30,2 milj. euroa. Lautakuntien esityksissä menojen yhteissumma oli lähes -29,4 milj. euroa. Alitusta annettuun raamiin oli näin ollen noin 0,8 milj. euroa.

Vuoden 2024 talousarvion toimintatulojen raami oli 6,9 milj. euroa. Lautakuntien esityksissä tulot olivat n. 7,2 milj. euroa.

Toimintatuottojen ja -kulujen erotus eli toimintakate oli lautakuntien esityksessä n. -22,2 milj. euroa.

Kaupunginhallituksen ehdotuksessa toimintamenot ovat noin -29,1 milj. euroa ja toimintatuotot noin 7,25 milj. euroa. Toimintakatteeksi jäi noin -21,9 milj. euroa.

Tuloveroja on tarkistettu raamin jälkeen Kuntaliiton 10.10.2023 julkaiseman kuntakohtaisen verotuloarvion mukaiseksi ja kaupunginvaltuuston 13.11.2023 vahvistamien vuoden 2024 tulovero- ja kiinteistöveroprosenttien mukaisesti.

Vuoden 2024 verotuloja on arvioitu tilitettävän yhteensä noin 16,1 milj. euroa eli tuloveroksi on arvioitu noin 12,6 milj. euroa, kiinteistöverotuloksi on arvioitu noin 2,25 milj. euroa ja yhteisöverotuloksi on arvioitu noin 1,23 milj. euroa. Kiinteistöveroihin on lisätty myös tuulivoimakiinteistöjen verotuloarvio vuodelle 2024.

Valtionosuuksien arvio perustuu Valtiovarainministeriön 23.11.2023 kuntakohtaiseen valtionosuusennusteeseen ja Kuntaliiton viimeisimpään 24.11.2023 ”Kuntien valtionosuudet ja verotulomenetysten korjaukset 2024”-ennusteeseen. Talousarviossa Someron kaupungin vuosien 2024-2026 valtionosuudet on arvioitu olevan seuraavat:

	Peruspalvelujen valtionosuus	Verotulomenetysten korvaus	OKM valtionosuus	Kunnan valtionosuudet yhteensä	josta TE-uudistuksen osuus
Vuosi 2024	5 836 500	1 831 100	239 700	7 907 300	
Vuosi 2025	6 386 000	1 930 000	240 000	8 556 000	1 210 282
Vuosi 2026	6 183 000	1 992 000	240 000	8 415 000	1 243 321

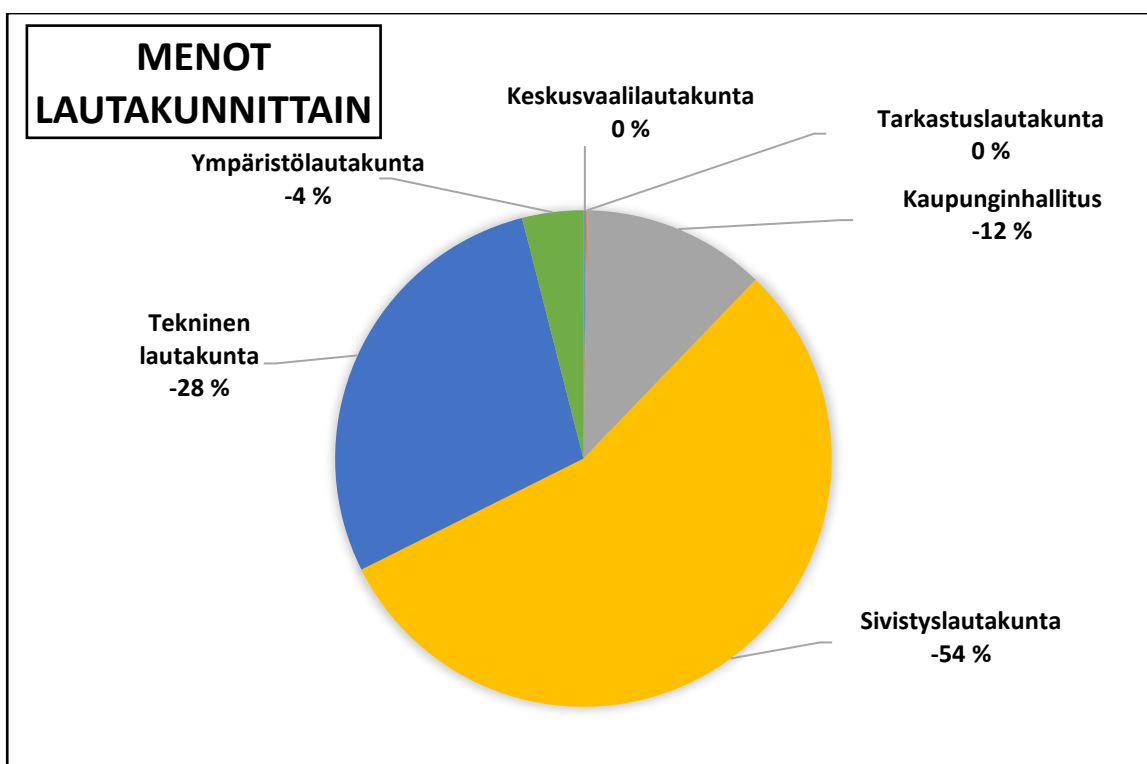
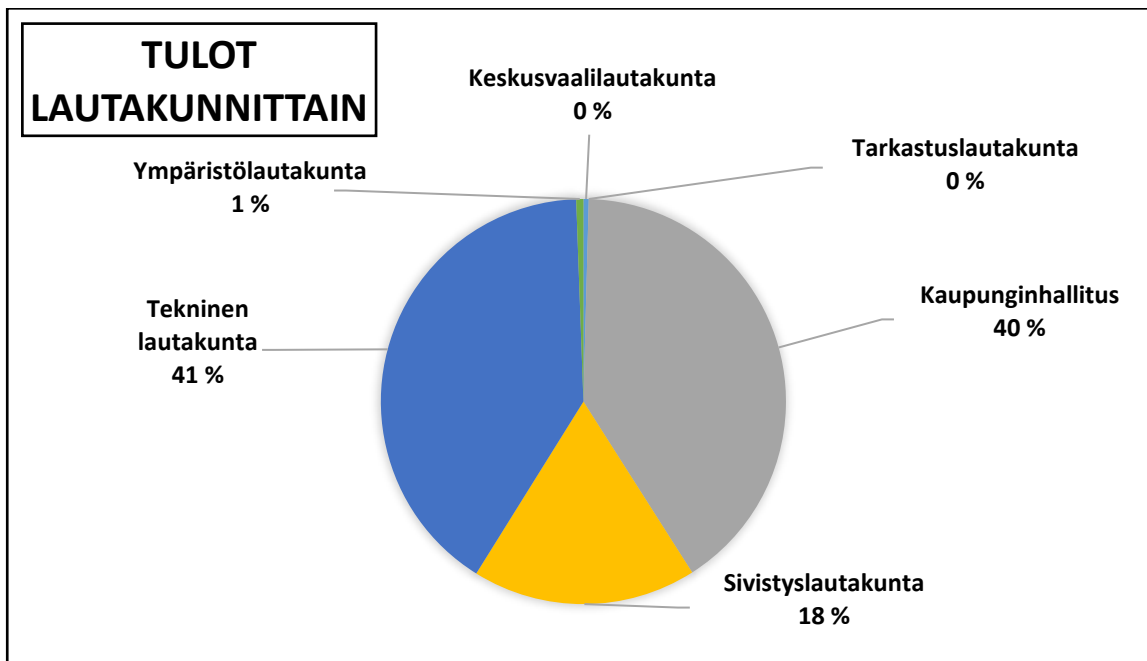
Rahoitustuottojen ja -kuluja erotus on -0,13 milj. euroa.

Korkokulujen osuus on noin 0,3 milj. euroa.

Vuosikatteen jää noin 2,6 milj. euroa.

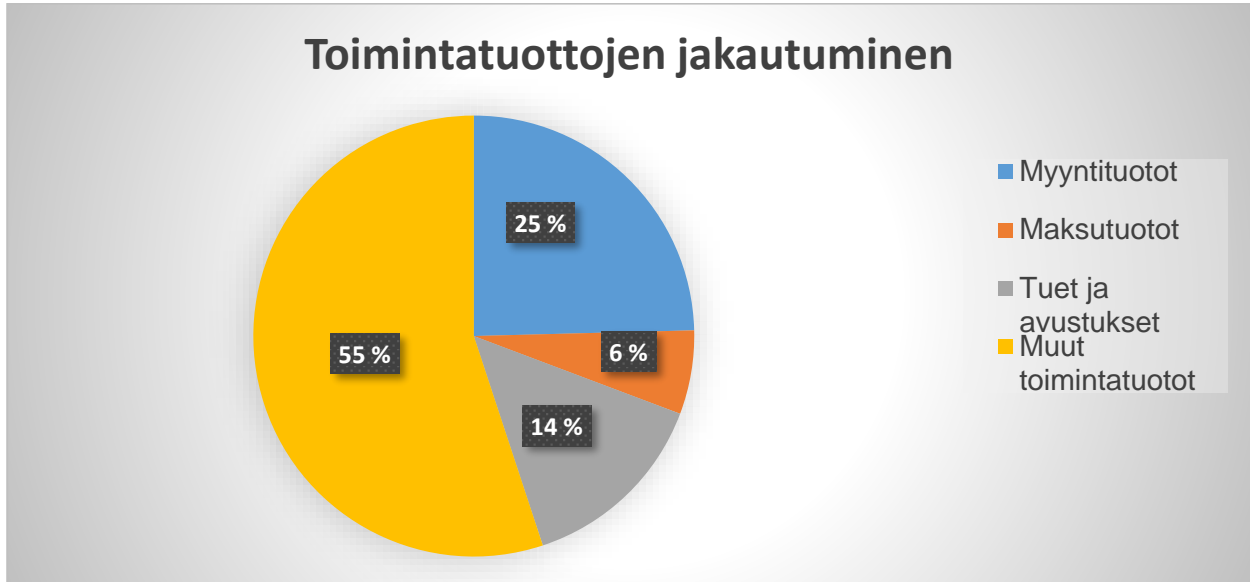
Poistojen (-2,6 milj. euroa) jälkeen tilikauden alijäämäksi muodostuu -631 400 euroa.

Toimintatuottojen ja -kuluja jakautuminen lautakunnittain on esitetty seuraavissa kuvissa:

Toimintatuotot

Vuoden 2024 talousarviossa myyntituottojen osuus on noin 1,8 milj. euroa ja maksutuottojen noin 0,4 milj. euroa. Tukien ja avustusten osuus on noin 1 milj. euroa. Muita toimintatuottoja on budjetoitu lähes 4 milj. euroa. Toimintatuottojen kokonaismäärä on noin 7,3 milj. euroa.

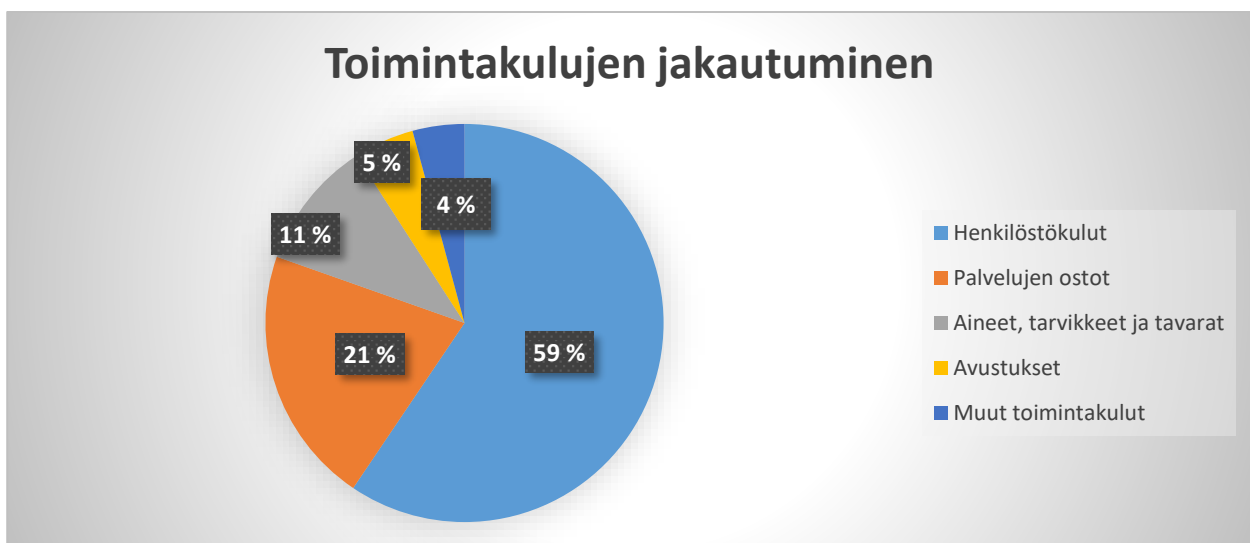

Toimintakulut

Vuoden 2024 menojen henkilöstökulujen osuus toimintamenoista on noin 17,3 milj. euroa. Tästä varsinaisten palkkojen ja palkkioiden osuus on noin 14 milj. euroa ja henkilösivukulujen osuus noin 3,3 milj. euroa.

Palvelujen ostoja on talousarvioon merkitty n. 6,1 milj. euroa. Suurimpia palvelujen ostoon kuuluvia menoja ovat: asiakaspalvelujen ostot n. 0,4 milj. euroa, asiantuntijapalvelut n. 0,5 milj. euroa, ICT-palvelut n. 0,9 milj. euroa, matkustus- ja kuljetuspalvelut n. 1,2 milj. euroa, puhtaanapito ja pesulapalvelut n. 0,5 milj. euroa ja rakennusten ja alueiden rakentamismenot n. 1 milj. euroa.

Aineiden ja tarvikkeiden osuus on n. 3,0 milj. euroa, avustusten osuus on n. 1,4 milj. euroa ja muut toimintakulut ovat n. 1,2 milj. euroa.

Rahoituskuluihin sisältää lainojen korkokuluja 260 000 euroa ja muita rahoituskuluja 19 000 euroa. Rahoitustuottoihin sisältyy korkotuottojen lisäksi osinkotuloja 95 000 euroa, viivästyskorkoja 7 000 euroa sekä muita rahoitustuloja 41 900 euroa.

Lainojen lyhennyksiin on rahoituslaskelmaan merkitty n. 1,6 milj. euroa vuonna 2024. Uutta lainaa on varauduttu ottamaan 4 milj. euroa vuonna 2024, josta noin 2,6 milj. euroa on Uuden Tervaskannon rakentamisen lainaosuutta. Taloussuunnitteluvuosille 2025 ja 2026 on varauduttu ottamaan uutta lainaa 4 milj. euroa/vuodessa. Antolainojen lyhennyksiin on budjetoitu 20 500 euroa vuonna 2024.

4.4 Henkilöstömuutokset

Vuoden 2024 talousarvioon sisältyvät seuraavat henkilöstömuutokset:

Sivistyslautakunta

- Starttipajaohjaaja
  - henkilötyövuosien lisäys (ollut aiemmin määräaikainen, 1.1.2024 alkaen vakituinen)
- Somero-opiston asiakaspalvelusihteeri
  - henkilötyövuosien lisäys (ollut aiemmin osa-aikainen, 1.1.2024 alkaen kokoaikainen)
    - +0,5 htv
- Hankerahoituksella (huomioitu sekä toimintatuotoissa että toimintamenoissa)
  - perusopetuksen hankerahoilla (tasa-arvo, kielitietoisuus, korona) on arvioitu palkattavan ensi lukukaudelle 2 opettajaa
- Päivähoitotoimiston osastonsihteeri
  - henkilötyövuosien lisäys (ollut aiemmin määräaikainen, 1.1.2024 alkaen vakituinen)
- Pitkäjärven koulu
  - vähennetään yksi määräaikainen tuntiopettaja
  - lisätään kaksi määräaikaista koulunkäynninohjaajaa
- Joensuun koulu
  - vähennetään yksi määräaikainen koulunkäynninohjaaja Joensuun koulusta

Tekninen toimi

- henkilötyövuosien vähennys:
  - kirvesmies (-1 htv)
- henkilötyövuosien lisäys:
  - IT-tukihenkilö (+1 htv, jonka työajasta 50 % myydään ulkopuolelle)

Kaupunginhallitus

- henkilötyövuosien vähennys:
  - talouspalvelusihteeri (-1 htv)
- henkilötyövuosien lisäys:
  - uraohjaaja (hanketyöntekijä, määräaikainen) (+1 htv)

4.5 Sisäiset määrärahat

Talousarvioon sisältyy lautakuntien keskinäisiä menoja ja tuloja, joita kutsutaan sisäisiksi eriksi. Menot kirjataan eri yksiköille ja tulot kirjataan kokonaisuudessaan laskuttavan yksikön tuloiksi.

SISÄISET ERÄT YHTEENSÄ	euroa
Rakennusten ja huoneistojen sisäiset vuokrat	5 112 600
Ruokahuollon palvelut	1 166 000
Siivouskustannukset	718 900
Taloushallinnon kustannukset	600 500
Tietohallinnon kustannukset	996 900
Työterveyshuollon kustannukset	240 000
Henkilöstö mm. työsuojelu	121 200
Muut sisäiset (valokopiot)	21 700
Yhteensä	8 977 800

4.6 Yhteenvedo toimielimittäin

10 KESKUSVAALILAUTAK.	TP 2022	TA 2023	RAAMI 2024	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	RAAMIN YLITYS/ALITUS	MUUTOS % KVPÄÄT./TA23
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	19 319	17 500	53 000	45 000	45 000	-8 000	-157,1
Toimintamenot	-20 284	-38 100	-126 900	-54 450	-54 500	-72 400	-43,0
Toimintakate (Netto)	-966	-20 600	-73 900	-9 450	-9 500	-80 400	53,9
20 TARKASTUSLAUTAK.							
TP 2022	TA 2023	RAAMI 2024	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	RAAMIN YLITYS/ALITUS	MUUTOS % KVPÄÄT./TA23	
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0	0,0
Toimintamenot	-19 615	-23 300	-24 300	-24 300	-24 300	0	-4,3
Toimintakate (Netto)	-19 615	-23 300	-24 300	-24 300	-24 300	0	-4,3
30 KAUPUNGINHALLITUS							
TP 2022	TA 2023	RAAMI 2024	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	RAAMIN YLITYS/ALITUS	MUUTOS % KVPÄÄT./TA23	
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	284 352	692 400	699 400	849 200	900 300	200 900	-30,0
Toimintamenot	-2 196 531	-3 365 500	-3 392 100	-3 416 400	-3 475 800	-83 700	-3,3
Toimintakate (Netto)	-1 912 179	-2 673 100	-2 692 700	-2 567 200	-2 575 500	-117 200	3,7
60 SIVISTYSLAUTAK.							
TP 2022	TA 2023	RAAMI 2024	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	RAAMIN YLITYS/ALITUS	MUUTOS % KVPÄÄT./TA23	
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	1 885 529	1 907 200	1 926 300	1 954 550	1 911 600	-14 700	-0,2
Toimintamenot	-14 387 615	-16 191 750	-16 690 800	-16 205 850	-16 137 800	-553 000	0,3
Toimintakate (Netto)	-12 502 085	-14 284 550	-14 764 500	-14 251 300	-14 226 200	-538 300	0,4
80 TEKNINEN LAUTAK.							
TP 2022	TA 2023	RAAMI 2024	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	RAAMIN YLITYS/ALITUS	MUUTOS % KVPÄÄT./TA23	
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	1 422 697	4 164 600	4 206 200	4 312 900	4 332 600	126 400	-4,0
Toimintamenot	-9 512 881	-8 751 300	-8 832 800	-8 581 730	-8 271 900	-560 900	5,5
Toimintakate (Netto)	-8 090 184	-4 586 700	-4 426 600	-4 268 830	-3 939 300	-487 300	14,1
90 YMPÄRISTÖLAUTAK.							
TP 2022	TA 2023	RAAMI 2024	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	RAAMIN YLITYS/ALITUS	MUUTOS % KVPÄÄT./TA23	
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	75 339	61 200	61 800	61 100	61 100	-700	0,2
Toimintamenot	-610 718	-1 156 000	-1 168 500	-1 162 700	-1 159 100	-9 400	-0,3
Toimintakate (Netto)	-535 379	-1 094 800	-1 106 700	-1 101 600	-1 098 000	-8 700	-0,3
RAPORTTI YHTEENSÄ							
TP 2022	TA 2023	RAAMI 2024	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	RAAMIN YLITYS/ALITUS	MUUTOS % KVPÄÄT./TA23	
Tuloarviot ja määrärahat							
Toimintatulot	3 687 235	6 842 900	6 946 700	7 222 750	7 250 600	-303 900	-6,0
Toimintamenot	-26 747 643	-29 525 950	-30 235 400	-29 445 430	-29 123 400	-1 112 000	1,4
Toimintakate (Netto)	-23 060 408	-22 683 050	-23 288 700	-22 222 680	-21 872 800	-1 415 900	3,6

4.7 Tuloslaskelma

TALOUSARVION TULOSLASKELMA 2024 (Ulkoiset erät)	TP 2022	TA+MUUT. 2023	TOT 6/2023	KVPÄÄTÖS 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTATUOTOT							
MYYNITUOTOT	3 225 801	1 657 900	745 440	1 782 700	7,5	1 800 600	1 818 500
MAKSUTUOTOT	3 737 991	576 800	194 466	445 900	-22,7	450 300	454 700
TUET JA AVUSTUKSET	1 534 672	745 500	42 634	1 029 100	38,0	1 039 300	1 049 500
MUUT TOIMINTATUOTOT	1 664 041	3 862 700	1 556 915	3 992 900	3,4	4 032 700	4 072 900
TOIMINTATUOTOT	10 162 505	6 842 900	2 539 456	7 250 600	6,0	7 322 900	7 395 600
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-29 705 202	-17 462 900	-7 981 515	-17 312 400	-0,9	-17 812 400	-18 504 200
PALKAT JA PALKKIOT	-23 829 109	-14 014 000	-6 282 394	-13 985 900	-0,2	-14 405 800	-14 981 500
HENKILÖSIVUKULUT	-5 876 092	-3 448 900	-1 699 121	-3 326 500	-3,5	-3 406 600	-3 522 700
ELÄKEKULUT	-4 998 437	-2 908 800	-1 423 011	-2 826 600	-2,8	-2 890 700	-2 985 800
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-877 655	-540 100	-276 110	-499 900	-7,4	-515 900	-536 900
PALVELUJEN OSTOT	-30 163 826	-5 985 900	-3 122 662	-6 103 600	2,0	-7 371 600	-7 462 900
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 473 537	-3 305 900	-1 530 184	-3 050 500	-7,7	-3 079 100	-3 108 000
AVUSTUKSET	-3 364 247	-1 384 500	-744 857	-1 431 500	3,4	-1 446 000	-1 460 500
MUUT TOIMINTAKULUT	-995 945	-1 386 750	-303 947	-1 225 400	-11,6	-1 237 000	-1 248 700
TOIMINTAKULUT	-68 702 756	-29 525 950	-13 683 165	-29 123 400	-1,4	-30 946 100	-31 784 300
TOIMINTAKATE	-58 540 251	-22 683 050	-11 143 709	-21 872 800	-3,6	-23 623 200	-24 388 700
VEROTULOT	31 282 212	15 687 000	9 322 682	16 071 000	2,4	16 636 000	17 005 000
VALTIONOSUUDET	30 110 091	10 574 000	5 339 262	7 907 300	-25,2	8 556 000	8 415 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT							
KORKOTUOTOT	1 380	1 000	1 182	1 000	0,0	1 000	1 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	214 097	130 400	60 297	143 900	10,4	143 900	143 900
KORKOKULUT	-74 081	-225 000	-133 077	-260 000	15,6	-334 000	-334 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-5 843	-19 000	-3 556	-19 000	0,0	-19 000	-19 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	135 553	-112 600	-75 155	-134 100	19,1	-208 100	-208 100
VUOSIKATE	2 987 605	3 465 350	3 443 080	1 971 400	-43,1	1 360 700	823 200
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-3 051 762	-2 679 200	-1 397 918	-2 602 800	-2,9	-2 553 300	-2 453 900
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-3 051 762	-2 679 200	-1 397 918	-2 602 800	-2,9	-2 553 300	-2 453 900
SATUNNAISET ERÄT							
SATUNNAISET TUOTOT	2 721 942	0	0	0		0	0
SATUNNAISET ERÄT	2 721 942	0	0	0		0	0
TILIKAUDEN TULOS	2 657 785	786 150	2 045 162	-631 400	-180,3	-1 192 600	-1 630 700
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	2 657 785	786 150	2 045 162	-631 400	-180,3	-1 192 600	-1 630 700

4.8 Taloussuunnitelma 2024 – 202

100 VAALIT	TP 2022	TA 2023	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	19 319	17 500	45 000	45 500	46 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-20 284	-38 100	-54 500	-55 600	-56 800
Toimintakate (Netto)	-966	-20 600	-9 500	-10 100	-10 800
200 TARKASTUSTOIMI					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-19 615	-23 300	-24 300	-24 500	-24 700
Toimintakate (Netto)	-19 615	-23 300	-24 300	-24 500	-24 700
300 HALLINTO					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	27 126	239 700	219 700	222 000	224 300
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-1 547 551	-1 934 450	-1 871 300	-1 898 300	-1 939 100
Toimintakate (Netto)	-1 520 425	-1 694 750	-1 651 600	-1 676 300	-1 714 800
320 ELINVOIMAPALVELUT					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	2 736	111 000	351 900	355 400	358 900
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-371 589	-1 082 900	-1 276 600	-2 509 800	-2 572 200
Toimintakate (Netto)	-368 853	-971 900	-924 700	-2 154 400	-2 213 300
330 MAASEUTUPALVELUT					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	120 626	113 700	100 700	101 700	102 700
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-235 903	-270 550	-250 600	-257 100	-266 000
Toimintakate (Netto)	-115 277	-156 850	-149 900	-155 400	-163 300
340 MAA- JA METSÄTILAT					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	133 864	228 000	228 000	230 300	232 600
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-41 488	-77 600	-77 300	-78 100	-78 900
Toimintakate (Netto)	92 376	150 400	150 700	152 200	153 700

600 SIVISTYSTOIMEN HALLINTO	TP 2022	TA 2023	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	2 152	0	30 000	30 300	30 600
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-339 623	-328 000	-364 000	-373 700	-386 800
Toimintakate (Netto)	-337 471	-328 000	-334 000	-343 400	-356 200
610 PERUSOPETUS					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	904 787	924 800	973 800	983 400	993 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-7 068 439	-7 484 150	-7 379 700	-7 570 700	-7 826 800
Toimintakate (Netto)	-6 163 652	-6 559 350	-6 405 900	-6 587 300	-6 833 800
620 TOISEN ASTEEN KOULUTUS					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	31 897	36 000	46 000	46 400	46 800
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-954 177	-1 037 000	-992 100	-1 019 700	-1 056 900
Toimintakate (Netto)	-922 279	-1 001 000	-946 100	-973 300	-1 010 100
630 VAPAA SIVISTYSTYÖ					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	93 590	110 500	114 000	115 100	116 200
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-411 811	-488 400	-498 500	-511 200	-528 400
Toimintakate (Netto)	-318 221	-377 900	-384 500	-396 100	-412 200
640 KIRJASTOPALVELUT					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	10 275	2 600	2 600	2 600	2 600
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-511 798	-509 650	-530 500	-542 600	-558 700
Toimintakate (Netto)	-501 523	-507 050	-527 900	-540 000	-556 100
650 VAPAA-AIKAPALVELUT					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	425 613	468 000	468 000	472 600	477 200
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-948 321	-1 071 400	-1 088 600	-1 112 700	-1 144 800
Toimintakate (Netto)	-522 707	-603 400	-620 600	-640 100	-667 600

660 VARHAISKASVATUS	TP 2022	TA 2023	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	417 214	365 300	277 200	280 100	283 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-4 153 446	-5 273 150	-5 284 400	-5 421 100	-5 606 800
Toimintakate (Netto)	-3 736 232	-4 907 850	-5 007 200	-5 141 000	-5 323 800
800 TEKNINEN HALLINTO					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	148 606	2 600	2 600	2 600	2 600
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-1 637 496	-513 000	-495 600	-509 000	-527 100
Toimintakate (Netto)	-1 488 890	-510 400	-493 000	-506 400	-524 500
810 TILAHALLINTO					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	1 097 199	3 986 100	4 134 400	4 175 700	4 217 400
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-6 450 906	-6 213 100	-5 974 900	-6 059 900	-6 160 400
Toimintakate (Netto)	-5 353 707	-2 227 000	-1 840 500	-1 884 200	-1 943 000
820 LIIKENNEALUEET JA YLEISET ALUEET					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	7 364	6 600	6 600	6 600	6 600
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-696 363	-704 700	-684 200	-693 500	-704 200
Toimintakate (Netto)	-688 999	-698 100	-677 600	-686 900	-697 600
830 VESIHUOLTO					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	165 466	167 000	167 000	168 700	170 400
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-20 158	-48 400	-48 700	-49 500	-50 300
Toimintakate (Netto)	145 308	118 600	118 300	119 200	120 100
850 TIETOHALLINTO					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	0	2 300	22 000	22 200	22 400
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	0	-1 272 100	-1 068 500	-1 082 600	-1 098 400
Toimintakate (Netto)	0	-1 269 800	-1 046 500	-1 060 400	-1 076 000

900 YMPÄRISTÖTOIMEN HALLINTO	TP 2022	TA 2023	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-113 842	-114 800	-110 400	-113 400	-117 200
Toimintakate (Netto)	-113 842	-114 800	-110 400	-113 400	-117 200
910 TIETOIMI					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-201 324	-240 800	-240 600	-242 900	-245 200
Toimintakate (Netto)	-201 324	-240 800	-240 600	-242 900	-245 200
920 RAKENNUSVALVONTA					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	44 492	49 000	49 000	49 500	50 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-61 919	-78 700	-78 500	-80 500	-83 000
Toimintakate (Netto)	-17 427	-29 700	-29 500	-31 000	-33 000
930 YMPÄRISTÖNSUOJELU					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	20 229	4 800	5 000	5 100	5 200
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-84 355	-110 700	-108 700	-110 800	-113 500
Toimintakate (Netto)	-64 126	-105 900	-103 700	-105 700	-108 300
940 YHDYSKUNTASUUNNITTELU					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	10 618	7 400	7 100	7 100	7 100
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-149 278	-286 800	-298 200	-303 000	-309 000
Toimintakate (Netto)	-138 661	-279 400	-291 100	-295 900	-301 900
950 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	0	-324 200	-322 700	-325 900	-329 100
Toimintakate (Netto)	0	-324 200	-322 700	-325 900	-329 100
RAPORTTI YHTEENSÄ					
Tuloarviot ja määrärahat					
Toimintatulot	3 683 174	6 842 900	7 250 600	7 322 900	7 395 600
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-26 039 686	-29 525 950	-29 123 400	-30 946 100	-31 784 300
Toimintakate (Netto)	-22 356 513	-22 683 050	-21 872 800	-23 623 200	-24 388 700

5 TYTÄRYHTEISÖT

Someron kaupungin konserniin kuuluu 7 tytäryhteisöä ja 4 kuntayhtymää. Kaupunki omistaa kokonaisuudessaan Someron Lämpö Oy:n, Kiinteistö Oy Somerasunnot, Ktö Oy Jukolantien ja Ktö Oy Lamminniemen Satumaan.

Tytäryhteisöt	Kaup. omistus-osuus
Someron Lämpö Oy	100 %
Someron Vesihuolto	99,9 %
Someron Talkkari Oy	99,1 %*
Ktö Oy Somerasunnot	100 %
Ktö Oy Jukolantie	100 %
As Oy Aurinkopuisto	57,1 %
Ktö Oy Lamminniemen Satumaa	100 %
Kuntayhtymät	Kaup. omistus-osuus
Forssan seudun hyvinvointiky	0,23 %
Lounais-Hämeen koulutus kuntayhtymä	15,7 %
Salon seudun koulutusky	1,54 %
V-S Liitto	1,83 %

5.1 Tytäryhteisöjen tavoitteet

Someron Talkkari Oy

1. Toiminnanohjausjärjestelmän kehittäminen ja laajentaminen -> hyödyntäminen myös Somerasuntojen asuntohallintaan (Tarmo-järjestelmä)
2. Kaupungin osakehuoneistokannan hallinnoinnin kehittäminen yhteistyössä kaupungin kanssa (liittyen omistajan vastuulle kuuluviin asioihin)
3. Positiivinen tulos, josta yhtiö maksaa omistajilleen osinkoina 25 % voitosta.

Someron Vesihuolto Oy

1. Puhdistaa jätevedet tehokkaasti ja minimoida Paimionjoen vesistön ohijuoksutukset.
2. Vuosikohtaisista positiivisesta tuloksesta maksetaan omistajille osinkoa 25 % tilikauden tuloksesta verojen jälkeen.
3. Energiätehokkuuden kehittäminen (ilmastuksen komprimointi ja jätelämmön talteenotto)

Someron Lämpö Oy

1. Tuotetaan kaukolämpöä edelleen asiakkaille edullisesti (valtakunnan keskihinta huomioon)
2. Positiivinen tulos, josta yhtiö maksaa omistajalleen osinkoa 25 % tilikauden tuloksesta verojen jälkeen.
3. Vaihtoehtoisten energiamuotojen hyödyntämisvaihtoehtojen kartoituksen jatkaminen
  - Jatketaan kaukolämpöverkoston energiatehokkuuden kehitystyötä vuoden 2023 aikana tehtyjen selvitysten perusteella

Kiinteistö Oy Jukolantie

Kiinteistö Oy Jukolantien omat tavoitteet eivät saapuneet talousarviokäsittelyyn määräajassa. Kiinteistö Oy Jukolantien hallitus käsittelee tavoitteita 7.12.2023 pidettävässä kokouksessa.

Kiinteistö Oy Somerasunnot

1. Asumisen energiatehokkuuden lisääminen (lämmönvaihtimet, huoneistokohtaisten säätöjen kehittäminen)
2. Asuntokannan laadun kehittäminen (esteettömyys, kodintekniikka, ulkoalueiden kehittäminen yhteistyössä Talkkareiden kanssa)

Kiinteistö Oy Lamminniemen Satumaa

Sulautuminen vuoden 2023 aikana Kiinteistö Oy Somerasuntoihin.

As Oy Aurinkopuisto

Ei ole tavoitteita.

6 KÄYTTÖTALouden PALVELUSUUNNITELMAT, MÄÄRÄRAHAT, TU- LOARVIOT JA TAVOITTEET TEHTÄVÄALUEITTAIN

7 VAALILAUTAKUNTA

<p>Toimielin: Vaalilautakunta</p> <p>Tehtäväalue: 100 Vaalit</p> <p>Kustannuspaikat tai vastualueet: 1011 Eduskuntavaalit 1012 Presidentinvaalit 1013 EU-vaalit 1014 Aluevaalit 1111 Kuntavaalit</p> <p>Tilivelvolliset: Hallintojohtaja (1011 – 1111)</p>
<p>Toiminta-ajatus</p> <p>Kunnan keskusvaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia kunnallisvaalien ja valtiollisten vaalien (eduskuntavaalit, presidentinvaalit, europarlamenttivaalit ja maakuntavaalit) järjestämisestä.</p> <p>Sen päätehtävänä on valtiollisissa vaaleissa suorittaa vaalien toimittamiseksi tarpeelliset valmistelutoimenpiteet, järjestää ennakkoäänestys ja siihen tarvittava henkilökunta, tarkastaa ennakkoäänestysasiakirjat, suorittaa vaalilautakuntien ja vaalitoimitsijoiden koulutus ja järjestää alustava äänten laskenta.</p> <p>Kunnallisvaaleissa keskusvaalilautakunnan tehtävänä on edellä mainittujen lisäksi ehdokashakemusten käsittely, ehdokaslistojen yhdistelmän laadinta, vaalien tuloslaskennan suorittaminen ja vaalien tuloksen vahvistaminen.</p> <p>Vuonna 2024 toimitetaan presidentinvaali ja europarlamenttivaali.</p>
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät</p> <p>Riittävän henkilökunnan järjestäminen voi aiheuttaa haasteen.</p>
<p>Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet</p> <p>Valmistelutoimenpiteiden jakautuminen laajemmalle työryhmälle.</p>
<p>Henkilöresurssit / vakanssit</p> <p>Henkilöstöresurssi keskushallinnossa.</p>
<p>Muutokset palvelurakenteissa ja henkilöstöresursseissa</p> <p>Ei muutoksia palvelurakenteissa ja henkilöstöresursseissa.</p>

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Äänestysaktiivisuuden kasvaminen

Mittarit: Äänestysaktiivisuus korkeampi kuin edellisissä presidentinvaalissa ja europarlamenttivaalissa.

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

100 VAALIT	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	19 319	17 500	45 000	45 000	45 500	46 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-20 284	-38 100	-54 450	-54 500	-55 600	-56 800
Toimintakate (Netto)	-966	-20 600	-9 450	-9 500	-10 100	-10 800
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-20 284	-38 100	-54 450	-54 500	-55 600	-56 800
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-197	-700	0	-800	0	0

8 TARKASTUSLAUTAKUNTA

Toimielin: Tarkastuslautakunta
Tehtäväalue: 200 Tarkastustoimi
Kustannuspaikat tai vastualueet: 2011 Tilintarkastus
Tilivelvolliset: Talousjohtaja (2011)
Toiminta-ajatus Tarkastuslautakunnan tehtävänä on järjestää hallinnon ja talouden tarkastus sekä huolehtia kuntakonsernin hallinnon ja talouden yhteensovittamisesta. Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kaupungissa ja konsernissa toteutuneet, ja laatii arviointikertomuksen. Lisäksi tarkastuslautakunnalle on kuulunut 1.6.2017 lähtien kuntalain 84 §:ssä mainittujen sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen valvonta sekä ilmoitusten käsittely ja vienti valtuustolle tiedoksi. Sidonnaisuusrekisteri julkaistaan kunnan tietoverkossa. Kaupunginvaltuusto valitsi tarkastuslautakunnan esityksestä BDO Oy:n tilintarkastusyhteisöksi optiovuosille 2023-2024. Tarkastuspäiviä on arvioitu tarvittavan vuodessa 19.
Haasteet ja epävarmuustekijät -
Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet Tarkastuslautakunta seuraa hallintoa, kuulee eri tehtäväalueiden johtavia viranhaltijoita sekä kaupungin johtoa. Tilinpäätöksen ja kuulemisten pohjalta laaditaan arviointikertomus.
Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa Ei muutoksia. Henkilöstöresurssi taloushallinnossa. Pääkirjanpitäjä toimii tarkastuslautakunnan sihteerinä.

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

200 TARKASTUSTOIMI	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-19 615	-23 300	-24 300	-24 300	-24 500	-24 700
Toimintakate (Netto)	-19 615	-23 300	-24 300	-24 300	-24 500	-24 700
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-19 615	-23 300	-24 300	-24 300	-24 500	-24 700
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-77	-200	0	-200	0	0

9 KAUPUNGINHALLITUS

9.1 Hallintopalvelut

<p>Toimielin: Kaupunginhallitus</p> <p>Tehtäväalue: 300 Hallinto</p> <p>Kustannuspaikat:</p> <p>3011 Kaupunginvaltuusto 3012 Kaupunginhallitus 3211 Keskustoimisto 3212 Tulostuspalvelut 3213 Edunvalvonta 3311 Talouspalvelut 3411 Verotus 3413 Palveluliikenne 3414 Joukkoliikenne 3416 Muu toiminta 3417 Edustus 3511 Henkilöstön yhteistyöryhmä 3512 Työsuojelutoimikunta 3513 Yhteistoimikunta 3514 TYHY-toiminta 3515 Muu henkilöstöhallinto 3516 Organisaation kehittäminen 3517 Työterveyshuolto</p> <p>Tilivelvolliset: kaupunginjohtaja (3417), hallintojohtaja (3011-3213, 3416, 3511-3513, 3515-3517), talousjohtaja (3311-3414, 3514)</p>
<p>Toiminta-ajatus</p> <p>Yleishallinto johtaa ja ohjaa kaupungin ja kaupunkiorganisaation kehittämistä valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä kehittää yhteistyössä esimiesten ja henkilöstön kanssa yhdenmukaista henkilöstöpolitiikkaa.</p> <p>Yleishallinnossa luodaan edellytyksiä kaupungin elinvoimaisuuden kehittämiseen.</p>
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät</p> <p>Kuntatalouden sekä väestörakenteen muutos edellyttävät kaupungin palvelutuotantorakenteen sopeuttamista tulevaisuuden palvelutarpeisiin. Erityisen voimakkaasti kaupungin talouden vaikuttaa valtionosuuksien ennustettu erittäin huomattava aleneminen vuoteen 2023 nähden.</p> <p>Osaavan henkilökunnan varmistaminen: osaavan ja sitoutuneen henkilökunnan rekrytoiminen erityisesti runsaan eläköitymisen johdosta vapautuviin tehtäviin on käynyt yhä vaikeammaksi.</p> <p>Vuonna 2024 kiinnitetään edelleen erityisesti huomiota maailmantilanteen epävarmuuden heijastumiseen kuntatasolla.</p>

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

Kaupunkikonsernin toiminnan ohjaaminen kaupungin strategian mukaisesti:

- talouden tasapainottaminen elinvoimaisuuden kehittäminen huomioiden
- palvelutuotantorakenteen kehittäminen tulevaisuuden palvelutarpeita vastaavaksi
- innostavan ja kehitysmuotoisen työyhteisökulttuurin luominen, työhyvinvoinnin lisääminen.

Keva on myöntänyt Someron kaupungille työelämän kehittämisrahaa 20 000 euroa hankkeeseen ”Juttu tääl onnistuu – Yhteisöllinen Somero”. Hanke alkoi vuoden 2022 puolella ja jatkuu vuodelle 2024. Hanke on pääosin toteutettu vuoden 2023 loppuun mennessä ja vuonna 2024 panostetaan hankkeessa muodostettujen hyvien käytäntöjen vakiinnuttamiseen osaksi työyhteisökulttuuria. Työyksiköistä on valittu yhteisöllisyysagentit, joita on koulutettu ja joita sparrataan tavoitteen eteen työskentelyn ylläpitämiseksi työyhteisöissä.

Yhteisöllisyyden lisäämisellä tavoitellaan henkisen hyvinvoinnin lisäämistä, parempaa työntekijäkokemusta ja sitoutumista organisaation, minkä kautta myös sairauspoissaoloja on mahdollista vähentää ja työuria pidentää. Esihenkilöt on koulutettu vuosien 2022 – 2023 aikana omalla koulutuspaketillaan yleisesti johtamisen kehittämiseksi sekä erityisesti yhteisöllisyyden johtamiseksi. Yhteisöllisyyden kehittämisellä tavoitellaan myös parempaa asiakaskokemusta: tutkimusten mukaan henkilöstön työhyvinvointi on yhteydessä esim. oppilaiden parempaan koulumenestykseen ja koulutytyväisyyteen. Yhteisöllisyyden lisäämisellä saavutettava psykologinen turvallisuus mahdollistaa kaikkien osaamisen ja ideoiden täysimääräisen hyödyntämisen. Ymmärryksen lisääntyä yhteisöllisyyden ajatuksesta etsitään myös keinoja hyödyntää yhteisöllisyyttä palvelujen tuottamisessa yhdessä yritysten, hyvinvointialueen, yhdistysten, kuntalaisten ja muiden tahojen kanssa. Yhteisöllisyyden kokemusta tavoitellaan siis läpileikkaavasti kaikkien kaupungin sisällä tapahtuvaan toimintaan. Tätä voitaneen pitää kokonaisuuden erityispiirteinä, josta tämä hanke koskee henkilöstön yhteisöllisyyden vahvistamista. Hankkeen omarahoitusosuus on 56 500 € (hakemuksessa 38 500 €).

Ympäristöministeriön rahoittama hanke ”Yhteisöt ja yhteisöllisyys osana ikääntyvien kotona-asumisen tukemista” päättyi 30.6.2023. Tavoitteena oli löytää ja aktivoida yhdistysten ja yhteisöjen voimavaroja ikääntyvien kotona-asumisen tukemiseksi ja sitä kautta pidentää ikääntyvien kotona asumisen edellytyksiä niin keskusta-alueella kuin haja-asutusalueilla. Hankkeen myötä Turuntien asuinalue nimettiin Syreenipuistikoksi ja entinen palvelutalo Syreenisaliksi, josta on luotiin ikääntyvien kohtaamispaikka, johon yhdistyksiltä toivotaan aktiivista tapahtumien ja toimintojen järjestämistä.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Ympäristöministeriön hankkeeseen ”Yhteisöt ja yhteisöllisyys osana ikääntyvien kotona-asumisen tukemista” palkattua hanketyöntekijää ei enää ole vuonna 2024. Taloushallintopalveluista vähenee 1 henkilötyövuotta kirjanpitäjän siirryttyä eläkkeelle ja talouspalvelusihteerin siirryttyä hoitamaan kirjanpitäjän tehtäviä. Vapautuneeseen talouspalvelusihteerin tehtävään ei palkata uutta työntekijää.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
1. Edunvalvonnassa olevien päämiesten määrä	82	80	85	88	90
2. Työterveyskäyntien määrä	1649	2000	1000	1000	1000

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 3012 Kaupunginhallitus					
Kaupunginjohtaja	1	1	1	1	1
KP 3211 Keskustoimisto					
Hallintojohtaja	1	1	1	1	1
Henkilöstösihteeri	1	1	1	1	1
Arkistonhoitaja	1	1	1	1	1
KP 3311 Talouspalvelut					
Talusojohtaja	1	1	1	1	1
Kirjanpitäjä	1	1	1	1	1
Pääkirjanpitäjä	1	1	1	1	1
Talouspalvelusihteeri	1	1	0	0	0
Toimistovirkailija	1	1	1	1	1
KP 3213 Edunvalvonta					
Edunvalvoja	0	1	1	1	1
Edunvalvontasihteeri	0	1	1	1	1

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Osallisuussuunnitelman laatiminen

Mittarit: Suunnitelma tehty.

2. Palvelualakohtaisten kaupungin ja muiden yhteisöjen kiinteiden yhteistyörakenteiden koonti ja käyttöönotto

Mittarit: Rakenteet kuvattu ja niiden käyttöönotto on aloitettu.

3. Kaupungin edunvalvontasuunnitelman laatiminen

Mittari: Suunnitelma valmis.

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

300 HALLINTO	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	27 126	239 700	219 700	219 700	222 000	224 300
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-1 547 551	-1 934 450	-1 882 600	-1 871 300	-1 898 300	-1 939 100
Toimintakate (Netto)	-1 520 425	-1 694 750	-1 662 900	-1 651 600	-1 676 300	-1 714 800
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-59 301	-49 300	-49 300	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 606 851	-1 983 750	-1 931 900	-1 871 300	-1 898 300	-1 939 100
Sisäiset						
Toimintatulot	405 653	781 500	0	905 900	0	0
Toimintamenot	-157 554	-264 900	0	-334 800	0	0

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Ei muutoksia.

9.2 Elinvoimapalvelut

Toimielin: Kaupunginhallitus

Tehtäväalue: 320 Elinvoimapalvelut

Kustannuspaikat:

3611 Elinkeinojen kehittäminen
3612 Markkinointi ja viestintä
3613 Työllisyyden edistäminen
3617 Maahanmuuttopalvelut ja kotoutumisen edistäminen

Tilivelvolliset: Kehittämispäällikkö (3611 – 3617)

Toiminta-ajatus

Elinvoimapalveluilla luodaan strategianmukaista, hyvinvoivaa kaupunkia, jossa on monipuolinen yrityskehitys, korkea palvelutaso sekä hyvä työpaikkaomavaraisuus- ja työllisyysaste. Elinvoimapalvelut ja sen alla oleva markkinointi ja viestintä keskittyy yhtenä osa-alueenaan voimakkaaseen asukashankintaan ja positiiviseen mainontaan.

Elinvoiman rakennuspalikoita ovat mm. vetovoimainen ympäristö, kilpailukykyinen yrityskehitys, vahva kuntatalous sekä palveluiden monipuolisuus ja laatu. Somerolla korostuu vahva yhteisöllisyys ja vuorovaikutus, joiden nostaminen entistä keskeisempään asemaan myös palveluja tuottaessa, tukee koko paikkakunnan elinvoimaisuutta. Elinvoimapalveluissa keskitytään erityisesti kilpailukykyisen yrityskehityksen toimintaedellytysten kehittämiseen, positiivisen yritysilmapiirin kehittämiseen, osaavan työvoiman saatavuuteen sekä maahan muuttaneiden henkilöiden kotoutumisen edistämiseen.

Someron kaupunki on hakenut vuoden 2023 aikana yhteistyössä Salon kaupungin kanssa ESR-rahoitusta maahanmuuttajien työllistymiseen keskittyvän kotouttamishankkeeseen (Kotosalo ja Kotosomero). Hankehakemus on käsittelyssä ja mahdollinen hankerahoitus selvinnee syksyn 2023 aikana.

Lisäksi elinvoimapalveluissa hoidetaan kaupungin yleisviestintä ja -markkinointi sekä osallistutaan kaupunki- ja organisaatiokehitystyöhön.

Elinvoimapalvelut ja sen alla oleva markkinointi ja viestintä keskittyvät yhtenä osa-alueenaan voimakkaaseen asukashankintaan ja positiiviseen mainontaan.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Eryityisesti työllisyys- ja kotoutumispalveluiden uudistukset tuovat paljon epävarmuustekijöitä, joilla on potentiaalisesti isoja toiminnallisia seurauksia. Työllisyysaluevalmistelu Salon johdolla on lähtenyt hyvin liikkeelle, mutta merkittäviä käytännön ratkaisuja tehdään tulevana vuonna.

Maahanmuuttopalvelut ovat ison muutoksen keskellä Somerolla Ukrainan tilanteen kärjistyksen myötä. Ennen vuotta 2022 ei tarvetta erilliselle palveluiden järjestämiselle ollut lainkaan, mutta nyt tarve jatkuvasti kasvaa. Kotoutumistyön onnistumiseen liittyy isoja, koko paikkakunnan elinvoimaan kytkeytyviä kysymyksiä, esimerkiksi kohtaavatko työvoiman paikallinen kysyntä ja tarjonta, löydetäänkö halukkaille asuntoja ja onnistutaanko torjumaan lieveilmitöitä. Oleellinen epävarmuustekijä on kotoutumispalveluita kehittävän hankkeen rahoituspäätöksen viipyminen. Mikäli hanke jää toteutumatta, palveluihin kohdistuu merkittäviä paineita erityisesti

työllistymistä edistävien toimenpiteiden osalta. Lisäksi valmisteilla on kotoutumispalveluiden valtakunnallinen kokonaisuudistus.

Epävarmuutta toimintaympäristöön luovat myös mahdolliset tulossa olevat leikkaukset eri toimijoiden rahoituksessa. Verkostomaisessa toimintaympäristössä yhden toimijan tai toiminta-alueen leikkauksilla voi olla merkittäviä seurauksia myös paikallisissa toimintaedellytyksissä.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

Painopiste tehtäväalueella on työllisyysaluevalmistelun loppuun saattaminen sekä riittävän ja tarpeet kohtaavan paikallisen palvelutarjonnan varmistaminen.

Lisäksi tulee erityistä huomiota kiinnittää hyvinvointialueen kanssa tehtävään yhteistyöhön. On syytä korostaa pienempien paikkakuntien näkökulmaa hyvinvointialueen palveluiden tarjonnassa ja etsiä mahdollisuuksia rakentavalle yhteistyölle ja kehittämiselle.

Maahanmuuttopalveluissa tulee huomiota kiinnittää maahan muuttaneiden henkilöiden työllistymisen edistämiseen. Kotoutumispalveluiden uudistukseen liittyen on tärkeää pysyä ajan tasalla muutoksista ja olla aktiivinen, rakentava toimija palveluita kehitettäessä.

Viestinnän ja markkinoinnin osalta jatketaan verkkosivujen sisällön, saavutettavuuden ja asiakaskokemuksen kehittämistä. Lisäksi keskitytään kuntalaisviestinnän kehittämiseen, johon verkkosivu-uudistuksen lisäksi kuuluu olennaisesti asukkaille suunnatun, painetun kaupunkitiedotteen laatiminen.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Maahanmuuttopalveluiden kysyntä on kasvanut merkittävästi tilapäisen suojelun piirissä olevien, Ukrainan sotaa paenneiden henkilöiden haettua kotikuntaa Somerolta. Lisäresurssia tarjoaa Ely:n kotoutumispalvelujen kehittämiseen maksama korvaus.

Työllisyyspalveluissa resursseihin vaikuttaa palkkatukilainsäädännön uudistuminen. Työntekijöiden edelleen sijoittaminen palkkatuella hyvinvointialueelle ei ole enää mahdollista. Tämä tulee osaltaan vähentämään palkkatukityöllistämisen mahdollisuuksia. Toisaalta palkkatuen käyttämiselle jatkossakin kohdistuu paineita erityisesti maahanmuuttopalveluiden kautta. Vielä ensi vuonna on mahdollisuus vaikuttaa palkkatuetun työ kautta kunnan maksamiin työmarkkinatukiosuuksiin.

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
-Neuvonta- ja aktivointitoimenpiteiden piirissä olleiden yritysten osallistumiskertojen yhteismäärä	410	400	400	400	400
-Oppisopimuslisäpäätökset	-	4	6	6	6
-Yritysmäärän nettomuutos	31	15	10	10	10
-Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen määrä (1 000 €)	288	303	330	280	250
-Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (keskiarvo)	7,1	6 %	7,8 %	7,0 %	7,0 %

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 3611 Elinkeinojen kehittäminen Kehittämispäällikkö	1	1	1	1	1
KP 3612 Markkinointi Viestintäasiantuntija	0	1	1	1	1
KP 3613 Työllisyyden edistäminen Työllisyys- ja maahanmuuttokoordinaattori	0	1	1	1	1
KP 3617 Maahanmuuttopalvelut Hanketyöntekijä / maahanmuuttotyö (Uraohjaaja)	0	0	1	1	1

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Kotoutumispalveluiden tarjonnan kehittäminen

Asiakastarpeeseen perustuvan, kotoutumista edistävän palvelutarjonnan lisääminen. Erityistä huomiota kiinnitetään työllistymistä edistävien palveluiden tarjontaan. Yhteistyötä tehdään kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Mittarit: Asiakkaiden palvelutarpeeseen perustuvien palveluiden käyttöönotto. Yhteistyöverkoston toiminnan rakenteiden luominen.

2. Kuntalaisviestinnän kehittäminen

Asukkaille suunnatun, painetun kaupunkitiedotteen valmistelu ja laatiminen.

Mittarit: Ensimmäinen asukastiedote on ilmestynyt ja on olemassa toimintamalli vastaavien julkaisemisesta tasaisin väliajoin myös jatkossa

3. Työllisyysalueuudistuksen valmistelu

Vuonna 2024 tehdään työtä palveluprosessien kehittämisessä.

Mittarit: Työllisyysalue pääsee aloittamaan toimintansa vuoden 2025 alussa.

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

320 ELINVOIMAPALVELUT	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	2 736	111 000	300 800	351 900	355 400	358 900
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-371 589	-1 082 900	-1 204 300	-1 276 600	-2 509 800	-2 572 200
Toimintakate (Netto)	-368 853	-971 900	-903 500	-924 700	-2 154 400	-2 213 300
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-371 589	-1 082 900	-1 204 300	-1 276 600	-2 509 800	-2 572 200
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	2 300	0	0
Toimintamenot	-21 585	-78 400	0	-66 600	0	0

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Mahdollisen maahanmuuttotyöhön palkattavan hanketyöntekijän/uraohjaajan henkilöstökulut.

9.3 Maaseutupalvelut

Toimielin: 30 Kaupunginhallitus

Tehtäväalue: 330 Maaseutupalvelut

Kustannuspaikat:

3711 Seudulliset maaseutupalvelut

3712 Omat maaseutupalvelut

Tilivelvolliset: Maaseutuyksikön päällikkö (3711 – 3712)

Toiminta-ajatus

Maaseutuyksikön tehtävänä on huolehtia maaseutuyrittäjien lakisääteisten EU- ja kansallisten tukien toteuttamisesta sekä muista maaseutuelinkeinoja koskevista hallintotehtävistä Someron, Forssan ja Tammelan alueella. Lisäksi maaseutuyksikkö palvelee maatalousyrittäjiä ja muita sidosryhmiä mm. maataloustukiin, hirvi- ja petoeläinvahinkoihin, hukkakauraan sekä eläinrekisteriin liittyvissä asioissa.

Maaseututoimi tukee Someron kannattavan maatalouden edellytyksiä ja kannustaa kyliä suunnitelmalliseen omaehtoiseen kehittämiseen. Tavoitteena on elinvoimainen ja yhteisöllinen maaseutu.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Vuonna 2023 alkanut uusi EU:n ohjelmakauden mukanaan tuomat muutokset työrytmiin maaseutuhallinnon yksiköissä ovat toivon mukaan selkiytyneet vuonna 2024 ja uudet mm. ELY:n ohjauksessa tehtävät valvontaan liittyvät työt opittu. Todennäköistä on, että jonkin verran muutoksia tehtäviin tulee myös vuonna 2024 vuoden 2023 kokemusten perusteella. Maataloustukien haku muuttui vuonna 2023 täysin sähköiseksi, lisäksi tukivalvontaan on tullut uusia muotoja, kuten satelliittivalvonta sekä maataloilla otettavien mobiilikuvien käyttö. Tämä luo neuvontaan ja koulutukseen haasteita myös vuonna 2024.

Viljelijäkoulutuksia jatketaan nettipainotteisesti, mutta vuoden 2023 hyvien kokemusten perusteella myös lähikoulutuksia tullaan järjestämään.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

Maaseutuyksikön tärkein tehtävä on asiakirjojen ja hakemusten käsittely asetusten ja määräysten mukaisesti annettujen määräaikojen puitteissa niin, että viljelijät saavat kaikki tuet, joihin he ovat oikeutettuja ja maksatukset voidaan tehdä heti, kun se on mahdollista.

Henkilöstön on oltava asiantuntevaa ja huolellista ja koulutusta on oltava riittävästi. Sähköinen tukihaku vähentää oleellisesti viljelijöiden tekemiä virheitä ja ohjaa hakemaan kaikki hakijalle kuuluvat tuet. Lisäksi sähköinen tukihaku helpottaa oleellisesti hakemusten käsittelyä maaseututoimistossa. Etätyöt ovat vakiintuneet osaksi toimiston työtapoja, uudet kannettavat tietokoneet ja etäyhteydet mahdollistavat työskentelyn entistä sujuvammin. Toimiston pienen henkilöstömäärän vuoksi jatketaan käytäntöä, että vain yksi maaseutuasiamies on kerrallaan etänä.

Yhdessä elinvoimapalveluiden kanssa tuetaan Someron maatalouden kehittymistä järjestämällä koulutus- ja infotilaisuuksia.

Kylien omaehtoisen toiminnan tukemista jatketaan kylärahan avulla. Kaupungin avustuksien myöntämisperiaatteisiin ja käytäntöihin on tulossa muutoksia. Suunnitelmissa on, että avustuksien jako perusteita yhtenäistetään ja kehitetään kaupungin strategian tavoitteiden mukaisiksi.

Ruokava-messujen järjestäjä tullaan kilpailuttamaan, koska edellisen järjestäjän kanssa tehty sopimus päättyy vuonna 2023. Tavoitteena on turvata merkittävää talkootyötä sekä markkinointia vaativien Ruokava-messujen järjestäminen. Messujen avulla tuetaan lähiruoan ja – tuotteiden markkinointia.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Maaseutuyksikön palvelut tuotetaan Ruokaviraston ohjeiden mukaisella minimiviranhaltijamäärällä (4). Salon kaupungin kanssa on voimassa yhteistyösopimus äkillisiin henkilöstön vajauksiin sekä maksajavirastosopimuksen eriyttämisvaatimuksiin liittyvissä ongelmatilanteissa.

Tehtäväalueen keskeisimmät TP 2022 suoritteet	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
-Päätukihakemusten- /aktiiviti- lojen määrä / v	uusi v. 23 650	600	590	580
-Viljelty peltopinta-ala / ha	uusi v. 23 44 057	44 000	44 000	44 000
-Tilojen keskipinta-ala /ha	uusi v. 23 66	67	68	68
-Maksetut tuet (Someron YTA)	uusi v. 23 13.000.000	13.000.000	13.000.000	13.000.000
-Kylärahaa hakeneiden kylien määrä	7	8	8	8

Tehtäväalueen keskeisimmät mitta- rit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
- Järjestetyt maataloustuki koulutusta- pahtumat / kpl		1	1	1	1
- Luomutilojen määrä / kpl		80	66	70	75

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Maaseutuyksikön päällikkö	1	1	1	1	1
Maaseutuasiamies	3	3	3	3	3
Kesäharjoittelija	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Huolellinen ja aikataulujen mukainen asiakirjojen käsittely

Mittari: Kaikki maataloustuet maksetaan välittömästi Ruokaviraston maksatusten avautuessa.

2. Viljelijöiden tukihallinnon osaamiseen parantaminen

Mittari: Järjestetään tukikoulutustapahtuma tukivuoden sekä uuden ohjelmakauden muutoksista.

3. Kylien omaehtoisten kehittämistoimenpiteiden tukeminen

Mittari: Kylärahaa hakeneiden kylien määrä. Tukipäätökset tekee kaupunginhallitus.

4. Maaseudun kehittämis- ja koulutushankkeet muiden toimijoiden kanssa

Mittari: Kehittämis- / koulutushanke järjestetty

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

330 MAASEUTUPALVELUT	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	120 626	113 700	100 700	100 700	101 700	102 700
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-235 903	-270 550	-252 200	-250 600	-257 100	-266 000
Toimintakate (Netto)	-115 277	-156 850	-151 500	-149 900	-155 400	-163 300
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-235 903	-270 550	-252 200	-250 600	-257 100	-266 000
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	1 000	0	0
Toimintamenot	-33 143	-46 600	0	-47 500	0	0

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Ei muutoksia.

9.4 Maa- ja metsätilat

<p>Toimielin: 30 Kaupunginhallitus</p> <p>Tehtäväalue: 340 Maa- ja metsätilat</p> <p>Kustannuspaikat: 3811 Maa- ja metsätilat</p> <p>Tilivelvolliset: Maaseutuyksikön päällikkö (3811)</p>
<p>Toiminta-ajatus</p> <p>Kaupungin metsien hoitaminen asiantuntevasti niin, että se on tehokasta ja taloudellista, ottaen huomioon metsien moninaiskäyttömuodot, luonnonsuojelu ja työllisyysnäkökohdat. Kaupungin peltojen vuokraaminen maatalouskäyttöön niin, että peltojen arvo säilyy.</p>
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät</p> <p>Metsien hoidolle asettavat haasteita erilaiset luonnonolosuhteet, tuholaiset ja ilmasto. Haasteita ovat myös puun oston / jatkojalostuksen muuttuminen / siirtyminen muualle (ostokäyttyminen) ja lakien ja rajoitusten muuttuminen.</p>
<p>Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet</p> <p>Tehokas ja kannattava puuntuotanto, sekä monikäyttö ja virkistysmahdollisuudet.</p> <p>Metsänhoitoyhdistyksen toiminnan seuraaminen ja yhteistyö metsänhoidon suunnittelussa ja toteuttamisessa.</p> <p>Kaupungin maatalousmaan vuokrauksien kilpailuttaminen niiden peltojen osalta, joiden vuokrasopimus on katkolla.</p>
<p>Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa</p> <p>Ei muutoksia. Kaupungin metsien hoidosta vastaa metsänhoitoyhdistys Salometsä. Metsänhoitoyhdistyksen edustaja raportoi metsänhoitoon ja käyttöön liittyvistä asioista suoraan kaupunginjohtajalle ja kaupunginhallitukselle.</p>

Tehtäväalueen keskeisimmät suorit-	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
teet					
- Vuokrattu peltoala, ha	61,7	61,7	61,7	61,7	61,7
- Pellonvuokratulot, t €	28,3	26,7	26,7	26,7	26,7
- Puunmyyntitulot, t €	105,3	200	200	200	200

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
- Osuus kaupungin omistamasta viljelyskelpoisesta peltoalasta, %	100	100	100	100	100
- Arvio metsänmyyntipotentialin hyödyntämisestä tehokkaan ja taloudellisen hoidon näkökulmasta (MHY Salometsän arvio), %	100	100	100	100	100
Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kaupungin metsien hoito on ulkoistettu Metsänhoitoyhdistys Salometsälle.					

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Kaupungin omistamien metsien tehokas ja taloudellinen hoito.

Mittari: Metsäsuunnitelman 2021-2031 mukaiset toimenpiteet toteutettu.

Tulos: MHY Salometsä vastaa metsien hoidosta metsäsuunnitelman 2021-2031 sekä kaupunginhallituksen ohjeiden mukaisesti.

2. Kaupungin kiinteistöihin kuuluvan maatalousmaan vuokraustoiminnan tehokas hoito.

Mittari: Osuus kaupungin omistamasta viljelykelpoisesta peltoalasta 100 %.

Tulos: Kaikki Someron kaupungin vuokrattavaksi osoitetut pellot on kilpailutettu ja vuokrattu 5 vuoden sopimuksilla.

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

340 MAA- JA METSÄTILAT	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	133 864	228 000	228 000	228 000	230 300	232 600
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-41 488	-77 600	-77 300	-77 300	-78 100	-78 900
Toimintakate (Netto)	92 376	150 400	150 700	150 700	152 200	153 700
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-41 488	-77 600	-77 300	-77 300	-78 100	-78 900
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	0	0	0	0	0	0

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Ei muutoksia.

10 SIVISTYSLAUTAKUNTA

10.1 Sivistystoimen hallinto

Toimielin: Sivistyslautakunta**Tehtäväalue: 600 Sivistystoimen hallinto****Kustannuspaikat:**

6011 Sivistystoimen hallinto
6014 Yhteisöllisyyskoordinaattori
6015 Vammaisneuvosto
6016 Vanhusneuvosto

Tilivelvolliset:

sivistysjohtaja (6011), kasvatuspäällikkö (6014-6016)

Toiminta-ajatus

- Sivistystoimialan visiona on osaava ja hyvinvoiva Somero. Kaupungin arvoina ovat avoimuus, kehitysmuotoisuus, yhteisöllisyys, asukaslähtöisyys ja ympäristöystävällisyys.
- Sivistystoimialan yhteisenä tavoitteena on tarjota laadukkaita palveluita kuntalaisille. Oman toiminnan jatkuva suunnitelmallinen kehittäminen ja tehostaminen ovat keskeisiä toimintaperiaatteita. Sivistystoimen kaikissa yksiköissä henkilökunnan pätevyysaste on korkea.
- Sivistystoimiston tehtävänä on huolehtia sivistystoimialan palvelujen järjestämiseen ja toteuttamiseen liittyvistä tehtävistä sekä sivistyslautakunnassa käsiteltävien asioiden valmistelusta ja päätösten toimeenpanosta.
- Laadukkaat sivistyspalvelut heijastuvat myönteisesti Someron elinvoimaan.

Haasteet ja epävarmuustekijät

- Someron taloudellinen tilanne on ollut vuoden 2024 alkuun mennessä hyvä. Tämä on heijastunut palveluiden resurssoinnissa. Ensi vuodesta lähtien kaupungin talousnäkyvässä on merkittävä heikennys (arvio valtionosuus- ja verotuloennusteissa n. -3,8 milj, verrattuna vuoteen 2023). Talustilanne edellyttää toimialalta resurssien tarkastelua talousarviossa 2024 ja koko taloussuunnitelmakaudella. Tilanne on otettu huomioon talousarvion 2024 valmistelussa.
- Haasteena on taloudellisen tilanteen lisäksi palvelurakenteen tarkoituksenmukaisen resurssoinnin suunnittelu pitkällä tähtäimellä väkiluvun sekä ikärakenteen muutoksen johdosta. Somerolla lapsimäärät laskevat tulevina vuosina syntyvyyden perusteella, ja tämä suuntaus heijastuu tulevaisuuden palvelutarpeeseen. Kaupunkiin keuhällä 2022 perustetun vastaanottokeskuksen myötä kuitenkin sivistystoimialan asiakasmäärät ovat lähes kaikille vastuualueilla kasvaneet lähikuukausien aikana ja vuoden 2023 aikana Somero on ollut selvästi muuttovoitoninen. Palvelutarpeiden ennustettavuus on täten haaste. Oppimisympäristöselvitystyö on käynnissä opetus- ja varhaiskasvatuspalveluissa, ja selvitystyö valmistuu vuoden 2023 loppuun mennessä. Tämän pohjalta tehtävien päätösten saattaminen käytäntöön on tulevien vuosien tehtävänä.

- Somerolle keväällä 2022 perustetun vastaanottokeskuksen myötä sivistystoimialan palveluissa on luotu viimeisen 1,5 vuoden aikana nopealla aikataululla uusia pakolaisille ja kotikunnan saaville ukrainalaisille suunnattuja palveluita. Somerolla maahanmuuttajia on ollut ennen vuotta 2022 väkimmään suhteutettuna vähän. Täten äkillinen, yllättävä tilanne on haastanut palveluiden järjestämisessä. Tilanteen haltuunotto on vienyt ja vie edelleen runsaasti työaikaa. Näiden palveluiden järjestäminen haastaa työntekijäresurssia myös tulevana talousarviovuotena 2024 ja mahdollisesti koko taloussuunnitelmakaudella 2025-2026. Pakolaisille ja kotikunnan saaville ukrainalaisille suunnattujen palveluiden järjestämisen resurssointi tulee huomioida kaupungin talousarviossa.
- Lähes kolmen koronavuoden jälkeen koronan heijastukset näkyvät sivistystoimialan asiakunnassa. Samoin maailmantilanteen nopeat muutokset eri ilmiöineen haastavat myös henkistä kriisinkestävyttä ja vaikuttavat palvelutarpeeseen sekä palveluihin hakeutumiseen. Muutokset ovat myös nostaneet ja tulevat lähiaikoina nostamaan palveluiden kustannuksia.
- Koronavuodet asettivat yksiköiden toimintakulttuurit uuteen tilanteeseen. Monista arjen toimintakulttuurin käytänteistä jouduttiin luopumaan tai niitä muuttamaan. Tällä hetkellä rakennetaan koronan jälkeistä toimintakulttuuria. Erityisesti korona haastoi yhteisöllisyyttä työyhteisöissä. Uusi kaupunkistrategia painottaa yhteisöllisyyttä ja käynnissä on Juttu täällä -yhteisöllisyysuhanke kaikissa yksiköissä.
- Kuntien opiskeluhoitopalvelut siirtyivät sivistystoimialalta hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta. Hyvinvointityö kunnissa sekä yhteistyö Varhan kanssa hakee uomaansa. Somerolla on erityisesti panostettu ennaltaehkäisevään työhön ja luotu toimivia malleja sosiaaliryhmien kanssa. Hyvinvointialueelle siirryttäessä tulee taata, että nyt hyvin toimiva malli toimii myös jatkossakin ja kaupunkilaisille tarjottavat Varhan palveluiden resurssointi on riittävällä pohjalla. Tämä edellyttää kaupungilta aktiivista roolia Varhan erilaisissa työryhmissä ja edustuksissa. Kouluterveyskyselyiden perusteella Someron koulujen oppilaiden mielen hyvinvointi on hyvällä tasolla, mutta huolta aiheuttaa lasten ja nuorten ylipaino sekä nuorisorikkisuuden kasvu.
- Keskeisenä haasteena ovat toimialan lakimuutokset (esim. varhaiskasvatus, lukio) ja opetussuunnitelmien uudet muutosmääräykset, jotka ovat astuneet voimaan nopealla aikataululla lähiaikoina. Nopeatempoiset muutokset eivät anna kunnille mahdollisuutta valmistautua riittävästi muutoksiin. Näiden muutostöiden valmistelulle tulee varata riittävästi henkilöstöresurssia. Tähän mennessä resurssi ei ole ollut riittävä.
- Sivistystoimessa toimitilat, erityisesti varhaiskasvatuksessa ja nuorisopalveluissa, ovat asettaneet haasteita toiminnalle viimeisinä vuosina ja myös tulevinä vuosina. Leivonpesän tilaratkaisut viedään eteenpäin suunnitelmakaudella. Laadukkaiden palveluiden tarjoaminen edellyttää toimivia, terveitä ja nykyaikaisia toimitiloja. Toimitilat vaikuttavat osaltaan niin työviihtyvyyteen kuin työhyvinvointiin.
- Erityisenä haasteena on Someron sivistystoimialan vastaaminen palveluissaan digitalisointiin (kts. toiminnan painopisteet ja kehittämistarpeet). Erityisesti tämä koskee sivistystoimien hallintoa, varhaiskasvatusta, kouluja, kirjastoa ja vapaata sivistystyötä. Opetussuunnitelman toteutuminen käytännön tasolla edellyttää riittävää laitekantaa, toimivia yhteyksiä, henkilöstön koulutusta sekä ohjelmistojen/ opetusohjelmien hankkimista entistä enemmän. Opetustoimen tvt-strategia valmistui vuonna 2017 ja uutta ajantasaistettua strategiaa aloitetaan työstämään jo vuoden 2023 lopulla. Strategia valmistuu vuoden 2024 aikana.
- Yhdistysten tavoittaminen ja viestintä.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

- Millainen on tulevaisuuden sivistyskunta, hyvinvointikunta? Opetus- ja kulttuuriministeriön tulevaisuuskatsauksen (2018) mukaisesti maamme ja kuntien tulisi panostaa seuraaviin asioihin:
  - o Varhaiskasvatus: perusta lapsen myöhemmälle oppimiselle, siihen panostaminen on yhteiskunnallisesti vaikuttavaa.
  - o Eriarvoisuus ja syrjäytymisriski: voidaan vähentää varhaisella puuttumisella ja tukemalla erityisesti heikommassa asemassa olevia lapsia ja perheitä.
  - o Koulutuksen tasa-arvo: Kaikilla tulee olla mahdollisuudet kehittää osaamista ja kykyjään, yltää omaan parhaaseensa ja elää merkityksellistä elämää.
  - o Harrastusmahdollisuudet sekä kulttuurin ja liikunnan palvelut: tuodaan kaikkien ulottuville, hyödynnetään niiden mahdollisuuksia alueiden vetovoiman ja ihmisten hyvinvoinnin lisäämiseksi.
  - o Tietovarantojen hyödyntäminen ja palvelujen kehittäminen eettisesti kestäväällä tavalla datan ja tiedon lisääntyessä: tiedon arvon kasvattaminen, tietoon pohjautuvat innovaatiot, tietopoliittisella linjauksella ja toimenpiteillä tuetaan aktiivista kuntalaisuutta ja edistetään demokratiaa.

Näiden edellä mainittujen asioiden edistäminen on sivistystoimialan palveluiden keskiössä.
- Somerolle keväällä 2022 perustetun vastaanottokeskuksen myötä sivistystoimialan palveluissa on luotu nopealla aikataululla ukrainalaisille pakolaisille palveluita. Yhtenä toiminnan painopistealueena tulee olemaan edelleen pakolaisten ja maahanmuuttajien palveluiden järjestäminen sekä kotouttaminen sivistystoimialan palveluiden piirissä. Sivistystoimiala onkin merkittävässä roolissa kunnassa kotouttamisen suhteen. Toimintojen luomisessa ja kehittämisessä tehdään yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.
- Opiskeluhuollon ja perusturvan siirtyminen hyvinvointialueen alaisuuteen heijastuu sivistystoimialan palveluihin. Tärkeää on taata, että hyvin toimivat palvelut ja käytänteet toimivat myös jatkossa sujuvasti muutoksesta huolimatta. Kouluterveyskyselyiden perusteella Someron koulujen oppilaiden mielen hyvinvointi on hyvällä tasolla. Tämä kertoo siitä, että Somerolla nämä palvelut ovat toimineet kiitettävästi. Ennaltaehkäiseviin palveluihin on panostettu ja tärkeää on, että resurssointi on kunnossa myös jatkossa. Yhtenä keskeisenä kehittämistarpeena on uusien toimivien yhteistyömallien luominen Varhan kanssa. Erityisesti asia koskettaa opiskeluhoitopalveluita, mutta myös lastensuojelun palveluita. Sivistystoimiala osallistuu aktiivisesti yhteistyöfoorumeihin hyvinvointialueen suuntaan.
- Varha-yhteistyön helpottamiseksi sekä palveluohjauksen kehittämiseksi ajantasaistetaan palvelutietovarantoa (PTV). Tavoitteena on, että palvelutietovaranto on valmis vuonna 2024 kaikilla vastuualueilla kaikkien yksiköiden osalta. Lisäksi ajantasaistetaan nettisivut.
- Kuntien hyvinvointityön merkitys korostuu sote-uudistuksen myötä ja kuntien tulee panostaa hyvinvoinnin edistämiseen entistä enemmän. Kaupungin hyvinvointityön edistämiseksi on perustettu yhteisöllisyyskoordinaattorin tehtävä, jonka työssä keskeisenä alueena on hyvinvointityön koordinointi. Tehtävää hoitaa kahden työntekijän tiimi. Tämä tehtävä tehostaa kaupungin hyvinvointityötä ja tätä kautta pystytään turvaamaan myös riittävä yhteistyö hyvinvointialueen suuntaan.
- Kaupungin uusi hyvinvointisuunnitelma valmistui vuonna 2022 ja sitä jalkautetaan toimialan vastuualueille vuosien 2024-2025 aikana. Suunnitelman tavoitteisiin ja vuoden 2023 hyvinvointiraportissa esiin tulleisiin haasteisiin vastataan muun muassa Tervettä kasvua -hankkeessa, jossa Someron kaupunki on mukana. Hankkeen tavoitteena on edistää

lasten ja nuorten ravitsemusta ja tervettä kasvua vahvistamalla moniammatillista yhteistyötä kunnissa ja hyvinvointialueilla. Kehittämiskohteena on luoda hyte-perusteinen avustusmalli seuroille ja yhdistyksille ensi vuoden aikana.

- Koronavuodet ja maailmantilanteen nopeat muutokset koettelevat niin henkilöstön kuin palveluja käyttävien asiakkaiden ns. henkistä kriinkestävyyttä. Henkilöstön jaksamisen tukeminen on tärkeää ja on täten yhtenä painopistealueena. Uuden kaupunkistrategialuonnoksen pohja-ajatuksena on yhteisöllisyys. Yhteisöllisyyden edistämisen kautta lisätään hyvinvointia niin henkilöstölle kuin asiakkaillekin. Someron kaupunki on saanut Kevalta hankerahoituksen, minkä avulla kaikissa työyksiköissä toteutetaan yhteisöllisyystyöpajat vuoden 2023 aikana. Yhteisöllisyyden edistämiseen luodaan vastuualueilla toimintamalleja. Yhteisöllisyysteema tulee olemaan keskeisenä teemana sivistystoimialalla tulevina vuosina.
- Sivistystoimialan yhteinen strategia luodaan vuoden 2024 aikana kaupunkistrategia, kaupungin hyvinvointisuunnitelma ja eri vastuu-/tehtäväalueiden kehittämissuunnitelmat huomioiden.
- Oppimisympäristöselvitystyön päätösten pohjalta valmistellaan mahdolliset palvelurakenteen muutokset taloussuunnitelmakaudella.
- Yhteistyön koordinaattorirakenteen luominen.
- Sivistystoimialan tulee vastata palveluissaan digitalisaatioon. Tämä on yhtenä kehittämisskohteena tulevalla taloussuunnitelmakaudella. Taloussuunnitelmakauden aikana uudistetaan mm. opetuspalveluiden tvt-strategiaa. Tieto- ja viestintäteknologia on kaupungin opetuspalveluiden painopistealue.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Perusopetuksen opetussuunnitelman muutosmääräysten nopeat aikataulut täytäntöönpanoi- neen ja niiden muutostarpeiden valmistelu paikallisesti, ukrainalaisten palveluiden järjestämi- nen, erilainen lisääntynyt hallinnon selvitys- ja valmistelutyö, valtionavustusten (hankkeiden) tehokkaampi hyödyntäminen, lakisääteisten asioiden valmistelu (esim. PTV) sekä toimintakult- tuurien ja oppimisympäristöjen kehittäminen edellyttävät hallinnon lisäresurssia asiantuntijata- soiseen tehtävään. Projektisuunnittelija (opetuspalveluiden asiantuntija) on siirtynyt vuoden 2023 syksyllä (innovatiiviset oppimisympäristöt -hankkeen päätyttyä) sivistystoimen hallintoon työskennellen osan työnajasta hankkeissa. Vuoden 2023 henkilöstökustannukset ja han- keavustusten tuotot ovat kirjattu kustannuspaikkaan 6120 Koulut yhteisesti.

Valtionavustukset ovat tärkeä resurssi kunnalle. Niiden avulla pystytään saamaan lisää henki- löstöresurssia ja hankkeista hyötyvät niin asiakkaat kuin henkilöstökin. Kunnan palveluita tulee myös kehittää aktiivisesti. Hankkeiden avulla voidaan kehittää toimintoja joko yksin tai yh- dessä yhteistyökumppaneiden kanssa. Valtionavustushakemukset ovat sisällöltään laajentu- neet ja vievät täten enemmän työaikaa. Valtionavustuksista ei myöskään viestitä nykyään suo- raan kuntiin, joten tämä edellyttää aktiivista hankehakujen seuraamista. Hankeselvitykset ovat myös entistä työlämpiä.

Yhteisöllisyyskoordinaattorina työskentelee kaksi työntekijää, joista toinen työskentelee 60-80 % ja toinen 20 % työajalla.

Toimistonhoitaja on opintovapaalla, ja hänellä on sijainen tehtävässä.

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Asiakastyytyväisyys	x	x	4,0	x	4,0

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 6010 Sivistystoimen hallinto					
Sivistysjohtaja	1	1	1	1	1
Toimistonhoitaja	1	1	1	1	1
Osastonsihteeri	1	1	1	1	1
Yhteisöllisyyskoordinaattori (60/80 + 20%)	1	1	1	1	1
Määräaikainen:					
Projektisuunnittelija (perusopetuspalveluiden asiantuntija) työskentelee osittain valtionavustuksella	1*	1*	1*	1*	1*

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Sivistyspalveluiden strategia

Luodaan sivistystoimialalle yhteinen strategia 2024-2030 kaupunkistrategian pohjalta.

Mittarit: Strategiatyö valmis

2. Luodaan hyte-perusteinen yhdistysten ja seurojen taloudellisen tukemisen malli (hyvinvointisuunnitelman tavoite)

Hyödynnetään pohjana jo olemassa olevaa avustamisen mallia. Tarkistetaan mallin nykyisten kohtien toteutuminen ja muokataan sitä entistä enemmän hyte-perusteiseksi. Kirjataan ylös myös kaupungin muut taloudellisen tukemisen toimet suoranaisen rahallisen avustamisen lisäksi.

Mittarit: Hyte-perusteinen avustusmalli luotu

3. Koulukuljetusten kilpailutus ja palveluiden kehittäminen

Koulukuljetusten kilpailutusprosessin läpivienti ja uuden sopimuskauden aloitus muiden toimialojen palvelutarpeet huomioiden sekä prosessista tiedottaminen. Palveluiden kehittämistä varten hankitaan koulukuljetussovellus ja opastetaan sovelluksen käytöstä liikennöitsijöitä sekä huoltajia.

Mittarit: Koulukuljetusten sovellus hankittu ja otettu käyttöön

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

600 SIVISTYSTOIMEN HALLINTO	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	2 152	0	30 000	30 000	30 300	30 600
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-339 623	-328 000	-351 200	-364 000	-373 700	-386 800
Toimintakate (Netto)	-337 471	-328 000	-321 200	-334 000	-343 400	-356 200
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-339 623	-328 000	-351 200	-364 000	-373 700	-386 800
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	1 200	0	0
Toimintamenot	-55 987	-49 100	0	-47 200	0	0

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Kaupungin hyvinvointityö on siirtynyt sivistystoimen hallinnon alaisuuteen vuonna 2023. Yhteisöllisyyskoordinaattorina työskentelee kaksi työntekijää (60-80% + 20%). Toinen työntekijöistä työskentelee pääasiallisesti liikuntapalveluissa. Esihenkilönä toimii kasvatuspäällikkö.

Sivistystoimen hallinnossa työskentelee määräaikaisesti projektisuunnittelija (opetuspalveluiden asiantuntija). Hän työskentelee osittain hankerahoituksella, valtionavustuksilla. Resurssi on välttämätön, jotta kaikki lakisääteiset tehtävät erityisesti perusopetuksessa saadaan hoidettua. Kts. perustelut kohta "Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa".

10.2 Perusopetus

Toimielin: Sivistyslautakunta

Tehtäväalue: 6100 Perusopetus

Kustannuspaikat:

6112 Joensuun koulu
6113 Kirkonmäen koulu
6114 Oinasjärven koulu
6117 Pitkäjärven koulu
6119 Kiiruun koulu
6120 Koulut yhteisesti

Tilivelvolliset:

Joensuun koulun rehtori (6112), Kirkonmäen koulunjohtaja (6113), Oinasjärven koulunjohtaja (6114), Pitkäjärven koulunjohtaja (6117), Kiiruun koulun rehtori (6119), Sivistysjohtaja (6120)

Toiminta-ajatus

Somerolla tarjotaan laadukasta perusopetusta.

Haasteet ja epävarmuustekijät

- Kaupungin taloudellinen tilanne heikkenee lähivuosina. Taloudellinen tilanne on haasteena perusopetuksen resurssoinnille.
- Oppilasmäärien lasku tulevina vuosina ja siihen vastaaminen (oppimisympäristöselvitystyön päätösten toimeenpano)
- Oppimisen tuki, vaativan erityisen tuen järjestäminen paikallisesti
- Opiskeluhuollon resurssit Varhan siirtymän myötä. Opiskeluhuollon resurssoinnin lisäksi epävarmuustekijänä ovat ennaltaehkäisevän työn ja koulu yhteistyön resurssointi esimerkiksi lastensuojelussa
- Yhteisöllisen opiskeluhuollon selkeyttäminen
- Ukrainalaisoppilaiden integroinnit perusopetuksen ryhmiin ja pienryhmiin integroinnit sekä kotoutuminen.
- Viimeaikaiset maailmantilanteen äkilliset muutokset eri ilmiöineen (korona, Ukrainan sota) ja taloudellisesti epävarma kansallinen tilanne heijastuvat kouluihin. Nämä näkyvät oppilaiden käyttäytymisessä ja perheiden jaksamisessa sekä opetushenkilöstön jaksamisessa. Koronan vaikutukset oppilaiden oppimisen tavoitteiden saavuttamisessa ja hyvinvoinnissa sekä koulujen yhteisöllisyydessä.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman täydennysmuutosmääräykset asetetaan Opetushallituksesta nopealla aikataululla kuntiin. Useat, samanaikaiset velvoittavat muutokset, valmistelutyö ja täytäntöönpano nopeassa aikataulussa ovat pienessä organisaatiossa haaste.
- Opetussuunnitelman muutosmääräysten merkittävät muutokset arvioinnin järjestämiseen sekä uuden arviointi- ja toimintakulttuurin luominen
- Opetuksen digitalisaatio (resurssointi, osaaminen)
- Hankkeiden koordinointi – valtionavustusten hakeminen ja hankkeiden täytäntöönpano

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

- Laadukkaan perusopetuksen tarjoaminen vähenevien taloudellisten resurssien aikaan
- Opetussuunnitelman oppimiskäsityksen ja tavoitteiden saattaminen käytäntöön koulujen arjessa, toimintakulttuurissa ja oppimisympäristöissä

- Opetussuunnitelman täydennysmääräysten valmistelu ja täytäntöönpano muun muassa arvioinnin osalta. Arvioinnin uudenlaisen toimintakulttuurin luominen.
- Koronan vaikutusten minimointi oppilaiden oppimistavoitteiden saavuttamisessa ja hyvinvoinnissa
- Oppilaiden ja henkilöstön hyvinvointi
- Kodin ja koulun välinen yhteistyö
- Yhteisöllinen opiskeluhuolto (haetaan hankerahoitusta syksyllä 2023)
- Yhteistyö perusopetuksessa Varhan kanssa. Paikallisten hyvin toimivien toimintamallien sekä resurssien turvaaminen myös jatkossa.
- Kielen oppimisen edistäminen. Kielitietoisuuden kulttuurin luominen kaikissa kouluissa. Ukrainalaisten oppilaiden taitojen vahvistaminen integroinnin jälkeen (hanke).
- Lukemaan ja kirjoittamisen oppimisen edistäminen
- Pedagogisten siltojen rakentaminen nivelvaiheisiin
- Oppimisen tuen edistäminen. Erityisopetuksen koordinointi ja vaativan erityisen tuen järjestäminen. Poissaolojen seurannan mallin käyttöönoton vahvistaminen kouluissa ja lapset puheeksi ottamisen mallin jalkauttaminen kaikkiin yksiköihin.
- Paikallisena perusopetuksen painopistealueena ovat yrittäjyyskasvatus ja tieto- ja viestintäteknologia. Laadukkaalla perusopetuksella lisätään kaupungin elinvoimaisuutta. Panostamalla yrittäjyyskasvatukseen edistämme mahdollisesti tulevaisuuden yrittäjyyttä kaupungissa ja yhteistyötä paikallisten yritysten kanssa.
- Opetuspalveluiden TVT-strategian ajantasaistaminen ja sen käytäntöönpano.
- Oppimisympäristöselvitystyön päätösten mukainen tulevaisuussuunnittelu yksiköittäin
- Someron harrastamisen mallin toteuttaminen kaikissa kouluissa eli kerhotoiminnan kehittäminen.
- Oppilaiden liikkumisen edistäminen. Liikkuva koulu –hankkeessa kehitettyjen toimintamallien vakiinnuttaminen ja vähän liikkuvien oppilaiden innostaminen liikkumaan. Somerolla yläkoululaisten ylipainoisuus on merkittävä. Yhteistyö liikuntapalveluiden kanssa.
- Perusopetuksen kehittämisessä ja resurssoinnissa (henkilöstön palkkaaminen) hanketointi on tärkeää. Vuosittain on käynnissä useita hankkeita. Hankkeiden ideointiin ja hakemiseen sekä niiden toteutuksen suunnitteluun tarvitaan resurssointia. Hankkeiden koordinointi on kehittämistarpeena (kts. Sivistystoimen hallinnon palvelusuunnitelma)
- Yhteisöllisyys, kielitietoisuus ja turvallisuus ovat kantavana teemana taloussuunnitelma-kaudella.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Lukuvuotena 2022-2023 perustettiin seitsemän valmistavan opetuksen opetusryhmään ukrainalaisoppilaille. Lukuvuoden 2023-2024 syksyllä ryhmiä on kolme, joista yksi (1) Joensuun koulussa, yksi (1) Kirkonmäen koulussa ja yksi (1) yläkoulussa. Kevätlukukaudella 2024 valmistavan opetuksen ryhmiä on yksi (1) Joensuun koulussa ja yksi (1) yläkoulussa. Valmistavan opetuksen ryhmissä on opettajan lisäksi ohjaaja. Syyslukukaudelle 2024 on arvioitu, että kummassakin koulussa jatkaa yksi (1) ryhmä eli yhteensä kaksi opettajaa ja ohjaajaa. Mikäli vastaanottokeskuksen tilanne muuttuu, tarve tulee arvioida uudelleen.

Valmistavan opetuksen oppilaiden yleisopetuksen luokkiin integrointien johdosta Joensuun kouluun perustettiin 4.-luokalle yksi opetusryhmä lisää. Integrointeja varten on palkattu lisää yksi S2-kielen opettaja, johon on mahdollista saada valtionavustus jälkikäteen. Yläkoulussa on käynnissä KIEPPI-hanke, jossa työskentelee yksi opettaja edesauttamassa oppilaiden integroitumista yleisopetukseen. Tasa-arvohankerahoituksella on palkattu kolme (3) opettajaa, joista yksi (1) Kirkonmäelle, yksi (1) Joensuun kouluun ja yksi (1) yläkouluun.

Korona-hankerahoituksella on palkattu kaksi (2) työntekijää, joista toinen Joensuun kouluun ja toinen Kiiruun yläkouluun.

Lisäyksenä henkilöstökustannuksiin on kahden (2) henkilökohtaisia koulunkäynninohjaajia palkkaaminen lukuvuoden 2023-2024 aikana.

Ukrainalaisille oppilaille järjestetään ukrainan kielen opetusta.

Joensuun koulussa on ollut käytössä lisätilana parakkirakennus. Lisätilaa tarvitaan edelleen lukuvuotena 2024 - 2025.

Taloudellisen tilanteen heikkenemisen johdosta koulujen tuntikehyksiä, henkilöstömääriä ja muita järjestelyitä on tarpeen tarkastella. Koulujen tuntikehystä vähennetään jokaisella koululla 4h-35h/koulu. Lukuvuoden 2024 - 2025 tuntikehykset viedään päätöksentekoon sivistyslautakuntaan maaliskuussa 2024, jolloin kouluittain tehdään tarkemmat laskelmat. Henkilöstön osalta vähennetään yksi määräaikainen tuntiopettaja Pitkäjärven koululta ja yksi määräaikainen koulunkäynninohjaaja Joensuun koulusta. Yläkoulun osalta tiistaiaamujen klo 8 opetuksesta luovutaan kuljetuskustannusten johdosta. 8.-luokilla on pienet luokkakoot (13 - 14 oppilasta), joten opetusryhmiä yhdistellään neljäksi luokaksi (-20 h). Erityisopetuksen koordinoinnista luovutaan väliaikaisesti, sillä tehtävän tavoitteet ovat täyttyneet hyvin. Mikäli oppimisen tuen portaat muuttuvat, palataan järjestelyyn uudelleen. Näiden edellä mainittujen kustannusvaikutus on arviolta yhteensä 97 800 € syyskaudella 2024.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Oppilasmäärät	827	849	825	790	789

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Jatko-opintopaikan saaneet	100	100	100	100	100
Asiakastyytyväisyyskysely	x	x	4,0	x	4,0

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 6112 Joensuun koulu					
Rehtori	1	1	1	1	1
Apulaisrehtori/luokanopettaja	1	1	1	1	1
Luokanopettaja	11	11(2**)	11(2**)	11	11
Erityisluokanopettaja	5 (1**)	5 (2)	5	5	5
Lehtori	1	1	1	1	1
Laaja-alainen erityisopettaja	1	1	1	1	1
Tuntiopettaja	2	2 (1**)	2 (1**)	2	2
Koulunkäynninohjaaja	14	14	14	14	14
Koulusihteeri	1	1	1	1	1
Vahtimestari	1	1	1	1	1

*määräaikaiset opettajat (valtionavustukset 3, sijaiset 5, avoimen viran hoito 2)	4	8	8/7	2	2
*valmistavan opetuksen opettaja (ma)	1	1	1	1	1
*koulunkäynninohjaaja (määräaikainen)	9	9	8	7	7
KP 6113 Kirkonmäen koulu					
Koulunjohtaja	1	1	1	1	1
Luokanopettaja	5	5	5	5	5
Lehtori	1	1	1	1	1
Laaja-alainen erityisopettaja	1	1	1	1	1
Koulunkäynninohjaaja	2	2 (1)**	2	2	2
*tuntiopettaja (määräaikainen 1 hankkeessa)	0	1	1	0	0
*koulunkäynninohjaaja (määräaikainen)	2	2	1	1/0	0
** valmistava opetus	x	1	x	x	x
KP 6114 Oinasjärven koulu					
Koulunjohtaja	1	1	1	1	1
Luokanopettaja	2	2	2	2	2
Koulunkäynninohjaaja	2	2	2	2	2
*koulunkäynninohjaaja (määräaikainen)	1	1	1/0	0	0
KP 6117 Pitkäjärven koulu					
Koulunjohtaja	1	1	1	1	1
Luokanopettaja	2	2	2	2	2
Koulunkäynninohjaaja	1	1	1	1	1
* koulunkäynninohjaaja (määräaikainen)	x	1	2	2	2
*luokanopettaja (määräaikainen)	1	1	1/0,2	0,2	0,2
KP 6119 Kiiruun koulu					
Rehtori	1	1	1	1	1
Apulaisrehtori/lehtori	1	1	1	1	1
Lehtori	18	18	18	18	18
Laaja-alainen erityisopettaja	1	1	1	1	1
Erityisluokanopettaja	3	3	3	3	3
Tuntiopettaja	2	3	3	3	3
Koulunkäynninohjaaja	5	5	5	5	5
Opinto-ohjaaja	1	1	1	1	1
Talonmies	1	1	1	1	1
Koulusihteeri	1	1	1	1	1
*määräaikaiset opettajat (hankkeet 2 + S2-opet. Joensuusta, sijaiset 1, muut 1)	5	5	5/4	3	3
*valmistavan opetuksen opettaja (ma)	1	1	1	1	1
*koulunkäynninohjaaja (määräaikainen)	2	3/1	1	1	1
	2	2	2	2	0
Osa perusopetuksen koulunkäynninohjaajista työskentelee henkilökohtaisina koulukäynninohjaajina					

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Ukrainalaisoppilaiden sujuva siirtyminen perusopetukseen

Alkuvuoteen 2024 mennessä vuosien 2022 - 2023 aikana Somerolle saapuneista ukrainalaisista perusopetusikäisistä oppilaista 83 % on siirtynyt perusopetukseen. Tavoitteena on luoda tähän siirtymään rakenteita ja polkuja sekä tehdä siirtymä/nivelvaiheesta mahdollisimman sujuva oppilaille ja opettajille. Somero osallistuu KIEPPI-hankkeeseen (nivelvaihehanke), jonka avulla on palkattu yläkoululle opettaja edistämään ukrainalaisten siirtymään yleisopetukseen ja kotoutumista.

Mittarit: siirtyminen perusopetukseen -askelmerkit, oppimistulokset (eurooppalainen kielitaidon viitekehys), hyvinvointikysely (sosiaalinen integroituminen), hanke toteutunut

2. Luku- ja kirjoitustaidon edistäminen (1.-9. lk)

Lasten ja nuorten lukutaito on tutkimusten mukaan heikentynyt voimakkaasti. Tavoitteena on somerolaisten oppilaiden luku- ja kirjoitustaidon heikkenemisen ennaltaehkäiseminen sekä sanavaraston kartuttaminen erilaisin menetelmin. Tiivistä yhteistyötä tehdään kirjaston kanssa.

Mittarit: lukuvälituntien määrä kouluissa, lukutapahtumien määrä, yhteistyömuodot kirjaston kanssa, lukuinnostamisen ideapankki

3. TVT-strategia ajantasaistaminen

Ajantasaistetaan opetuspalveluiden tieto- ja viestintäteknologia –strategia yhdessä tietohallinnon kanssa.

Mittarit: TVT-strategia valmis

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

610 PERUSOPETUS	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	904 787	924 800	1 016 800	973 800	983 400	993 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-7 068 439	-7 484 150	-7 416 500	-7 379 700	-7 570 700	-7 826 800
Toimintakate (Netto)	-6 163 652	-6 559 350	-6 399 700	-6 405 900	-6 587 300	-6 833 800
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-34 766	-13 400	-13 400	-14 300	-13 700	-10 900
Tehtävän kokonaiskustannukset	-7 103 205	-7 497 550	-7 429 900	-7 394 000	-7 584 400	-7 837 700
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	29 100	0	0
Toimintamenot	-2 446 471	-3 326 200	0	-3 242 800	0	0

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

- Muutokset valmistavan opetuksen opetusryhmien määrässä ja oppilaiden integroituminen perusopetukseen huomioidaan resurssoinnissa (kts. Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa). Vastaanottokeskuksen tulevaisuudesta riippuu, miten paljon valmistavaan opetukseen tulee resursoida jatkossa. Lukuvuodesta 2022 - 2023 lukuvuoteen 2023 - 2024 opetusryhmien määrä on vähentynyt neljällä ryhmällä. Vuonna 2024 opetusryhmiä on enää kaksi (2).
- Henkilökohtaisia ohjaajia palkataan kaksi (2) lisää lukuvuoden 2023 - 2024 aikana (Pitkjärven koulu).
- Koulut yhteisesti –osiosta projektisuunnittelijan palkkakustannukset on siirretty sivistystoimen hallinnon palkkakustannuksiin sekä tuloihin hankkeet.
- Kuljetuskustannusten nousu johtuu mm. lisääntyneistä oppilaskuljetuksista (esim. Somero-Forssa-Somero). Uusi koulukuljetusten kilpailutus on keväällä 2024. Arviona on, että hinnat nousevat.
- Taloudellisen tilanteen heikkenemisen johdosta koulujen tuntikehyksiä, henkilöstömääriä ja muita järjestelyitä on tarpeen tarkastella. Koulujen tuntikehystä vähennetään jokaisella koululla 4h-35 h/koulu. Lukuvuoden 2024 - 2025 tuntikehykset viedään päätöksentekoon sivistyslautakuntaan maaliskuussa 2024, jolloin kouluittain tehdään tarkemmat laskelmat. Henkilöstön osalta vähennetään yksi määräaikainen tuntiopettaja Pitkjärven koululta ja yksi määräaikainen koulunkäynninohjaaja Joensuun koulusta. Yläkoulun osalta tiistaiaamujen klo 8 opetuksesta luovutaan kuljetuskustannusten johdosta. 8.-luokilla on pienet luokkakoot (13 - 14 oppilasta), joten opetusryhmiä yhdistellään neljäksi luokaksi (-20 h). Erityisopetuksen koordinoinnista luovutaan väliaikaisesti, sillä tehtävän tavoitteet ovat täyttyneet hyvin. Mikäli oppimisen tuen portaat muuttuvat, palataan järjestelyyn uudelleen. Näiden edellä mainittujen kustannusvaikutus on arviolta yhteensä 97 800 € syyskaudella 2024.
- Oppimisympäristöselvitystyö siirtyy päätöksentekoon uudelleen loppuvuodesta 2024.

10.3 Toisen asteen koulutus

Toimielin: Sivistyslautakunta

Tehtäväalue: 620 Toisen asteen koulutus

Kustannuspaikat:
6211 Someron lukio

Tilivelvolliset: Lukion rehtori (6211)

Toiminta-ajatus

Someron lukiossa annetaan laadukasta opetusta. Lukiota valmistuvat nuoret ovat itsenäisiä ja pärjäävät jatko-opinnoissaan.

Haasteet ja epävarmuustekijät

- Lukio-opetuksessa on tapahtunut paljon muutoksia viime vuosina. Elokuussa 2020 tuli voimaan uusi lukiolaki ja syksyllä 2021 sekä sen jälkeen lukion aloittavat opiskelevat uuden opetussuunnitelman (LOPS21) mukaan. Samaan aikaan astuivat voimaan oppivelvollisuuden laajeneminen ja toisen asteen maksuttomuus. Keväällä 2022 ylioppilaskirjoituksiin tuli muutoksia. Muutokset koskevat keväällä 2022 kirjoitukset aloittaneita kokelaita. Keväällä 2020 alkanut koronapandemia on pakottanut siirtymään välillä etäopetukseen.
- Kaikki lukiossa opiskelevat ovat olleet etäopetuksessa koronapandemian aikana. Etäopetusjaksot aiheuttavat haasteita opiskelijoiden osaamisen tavanomaiselle kehittymiselle poikkeusolojen aikana, ja osaamistavoitteiden saavuttaminen etä- ja itseopiskeluna on jäänyt osalla opiskelijoista puutteelliseksi. Opiskelijat tarvitsevat edelleen tavallista enemmän tukea ja ohjausta opintoihinsa ja opintojen suunnitteluun. Lisäksi etäopetus on heikentänyt opiskelijoiden hyvinvointia.
- Haasteena lukiossa on myös valtion rahoituksen pieneneminen, lisääntyvä tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrän kasvu, joka lisää erityisopetuksen ja erityisjärjestelyiden tarvetta, ja yo-kokeen merkityksen kasvu pääsykokeita korvaavina kokeina.
- Ennusteiden mukainen opiskelijamäärien väheneminen on uhka lukion tämän hetkisen monipuolisen opintotarjonnan toteutumiselle.
- Lukio-opiskelijoiden hakeutuminen Someron lähikuntien ulkopuolelta Someron lukioon edellyttää asuntotarjontaa lukiolaisille, jota tällä hetkellä ei ole tarjolla.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

- Syksyllä 2023 lukiossa aloitti 43 uutta lukiolaista. Ennusteen mukaan somerolaisten nuorten määrä laskee. Siksi on tärkeää mainostaa lukiotamme muiden kuntien nuorille. Tätä mainostustyötä on jo aloitettu viime vuosina ja sitä jatketaan tulevana vuonna. Sen alueen laajentaminen, josta Someron lukioon hakeudutaan, vaatii aikaa ja työtä. Lukiomme kiinnostavuuden lisäämiseksi jatketaan lukuvuonna 2022 - 2023 aloitettua liikuntakokeilua, joka pitää sisällään lukuvuonna 2023 - 2024 lajivalmennusta (lentopallo) ja yleistä urheiluvallmennusta (fysiikkatreenit).
- Yksi mahdollisuus Someron lukion opiskelijoiden lisäämiseksi olisi Finest Future –yhteistyö. Finest Future –yrityksen kautta tulee sopimuslukioihin ulkomailta opiskelijoita ja tavoite

on, että he kotiutuvat Suomeen, jatkavat korkeakouluun ja työelämään. Lukiot maksavat markkinoinnista 2 500 €. Yhteistyö edellyttää, että Somerolla tulee olla tarjolla asuntoja kyseisille uusille opiskelijoille sekä tiivistä yhteistyötä muiden kaupungin työntekijöiden kanssa, koska jonkun aikuisen on oltava opiskelijoiden tavoitettavissa 24/7. Tähän toimintaa eivät lukion resurssit riitä tällä hetkellä, mutta selvitetään, olisiko se tulevaisuudessa mahdollista. Samoin on vielä epävarmaa, miten opiskelijoiden valtion rahoitus tulee mahdollisesti muuttumaan.

- Koronapandemia johdosta panostetaan opiskelijoiden lisätuen tarpeeseen niin opinnoissa kuin yleisesti hyvinvoinnissa. Lukiossa toteutettavaa koulunuorisotyötä kehitetään nuorisotoimen kanssa. Toiminnan avulla vahvistetaan muun muassa lukiolaisten elämänhallintataitoja. Koronapandemian haitallisten vaikutusten vähentämiseksi on haettu ja saatu hankerahoitusta ”Valtion erityisavustus lukiokoulutuksen järjestäjille koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi.”
- Lukiomme kansainvälistä toimintaa pitää kehittää. On yritetty luoda uudestaan yhteyksiä Someron kaupungin vanhojen ystävyyskaupunkien kouluihin. Se ei ole tuottanut tulosta. Someron lukio on mukana Erasmus + -hankkeessa ja yhtenä hankkeen tarkoituksena on pyrkiä löytämään ulkomainen yhteistyökoulu.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Hankerahoituksella on palkattu tuntiopettaja 10 tuntia / viikko. Hanke loppuu 31.7.2024.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan laajuus/lukion opiskelijamäärä	133	126	126	125	120

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lukiolaisten määrä	133	126	126	125	120
Ylioppilaiden määrä	56	45	30	52	43
Lukion keskeyttäneiden määrä	3	2	0	0	0

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 6211 Lukio					
Rehtori	1	1	1	1	1
Lehtorit	7	7	7	7	7
Tuntiopettajat	1	1	1	1	1
Resurssiopettaja (10 t/viikko)	1	1	0,5		
Opinto-ohjaaja	1	1	1	1	1

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Opiskelijoiden hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistaminen sekä oppimisen tukeminen koronan aiheuttaman oppimisvajeen jäljiltä.

Koronapandemia etäopetuksineen on vaikuttanut lukiolaisten sosiaalisten taitojen kehittymiseen sekä jättänyt aukkoja oppiaineiden perusasioiden osaamiseen. Hyvinvointia ja oppimista edistämään on haettu ja saatu Opetushallitukselta valtion erityisavustus lukiokoulutukseen koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi (70.000 €). Ensi vuodelle valtionavustusta on käytettävissä noin 15 000 euroa, ja hanke päättyy 31.7.2024.

Mittarit: Lisätyn oppimisen ja hyvinvoinnin tuen ja ohjaamisen myötä opiskelijat jatkavat opintojaan (keskeyttäneiden määrä)

2. Lukion laadunhallinnan parantaminen

Someron lukio on mukana 16 muun lukion kanssa kehittämässä lukioiden laatustrategiasta yksilöidymiä mittareita laadunhallintaan. Lisäksi paikallisesti kehitetään lukion laatutyötä painopistealueina hyvinvointi ja osallisuus sekä kehittyvä toimintakulttuuri. Opetushallituksen hanke on nimeltään ”Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelman edistäminen” ja Someron lukiolle myönnetty rahoitusosuus on 39.000 €.

Mittarit: Lukiolle saadaan luotua uusia käytänteitä laadun hallintaan ja vanhoja toimintamalleja päivitetään

3. Kansainvälisen toiminnan lisääminen ja yhteistyömuotojen etsiminen

Someron lukio on mukana kansainvälisessä Erasmus+ -hankkeessa ”Creative Approach to Resilience and Bravery in Secondary Education”. Hankkeessa on mukana korkeakouluja ja toisen asteen oppilaitoksia Belgiasta, Italiasta, Englannista ja Suomesta. Suomessa hankkeen vetämisestä vastaa Laurea AMK. Hankkeen toteuttamisesta Someron lukiolla vastaa kaksi opettajaa. Hankkeeseen kuuluu opettajien koulutus-/seminaarimatkoja ulkomaille. Hanke päättyy v. 2025 lopussa.

Mittarit: Lisätään kansainvälistä liikkuvuutta ja yhteistyötä.

4. Lukion mainonnan ja markkinoinnin lisääminen

Mittarit: Oppilasmäärien kehitys vuosiluokittain

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

620 TOISEN ASTEEN KOULUTUS	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	31 897	36 000	46 000	46 000	46 400	46 800
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-954 177	-1 037 000	-999 000	-992 100	-1 019 700	-1 056 900
Toimintakate (Netto)	-922 279	-1 001 000	-953 000	-946 100	-973 300	-1 010 100
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-14 490	-19 400	-19 400	-16 800	-16 800	-15 500
Tehtävän kokonaiskustannukset	-968 666	-1 056 400	-1 018 400	-1 008 900	-1 036 500	-1 072 400
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	4 400	0	0
Toimintamenot	-578 954	-691 100	0	-644 100	0	0

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Ei ole.

10.4 Vapaa sivistystyö

Toimielin: Sivistyslautakunta

Tehtäväalue: 630 Vapaa sivistystyö

Kustannuspaikat:

6311 Somero-opisto
(6321 Musiikkiopisto)

Tilivelvolliset: Rehtori (6311)

Toiminta-ajatus

Somero-opistossa järjestetään mahdollisuuksia itsensä kehittämiseen, oppimiseen, harrastamiseen ja oman hyvinvoinnin edistämiseen tarkoituksenmukaisissa, nykyaikaisissa oppimisympäristöissä. Toiminta tukee aktiivista kuntalaisuutta.

Haasteet ja epävarmuustekijät

- Potentiaalisten asiakkaiden väheneminen
- Pätevien tuntiopettajien rekrytointiongelmat
- Valtionrahoituksen huomattava väheneminen ja sitä kautta saavutettavuusongelmat asiakkailla

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

- Ydintehtävien määrittely ja rakenteen kehittäminen
- Yhteistyön lisääminen eri tahojen kanssa
- Asiakaslähtöiseen lisääminen
- Tuntiopettajien motivointi ja huomioiminen
- Markkinoinnin kehittäminen
- Yhteistyön lisääminen muiden alueen opistojen kanssa
- Uusien asiakasryhmien aktivointi

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Somero-opistolle rekrytoitiin oma rehtori, joka aloitti virassa huhtikuussa 2023. Samassa yhteydessä koulutuskoordinaattori siirtyi hoitamaan hyvinvointikoordinaattorin tehtävää.

Asiakaspalvelusihteeri on toiminut opistolla 50 % tehtävässä. Käytännössä tämä työaikamäärä ei riitä ja työtä joudutaan siirtämään muille tai tehtävässä kertyy ylitunteja. Asiakaspalvelusihteerin tehtävä on saatava 100 % työaikaan. Lisäkustannus vuositasolla on 14 000 euroa. Hän on tarvittaessa käytettävissä myös muissa yksiköissä ja toimii digitukena. Erityisesti ikäihmisten digitukea voidaan lisätä tämän resurssin myötä.

Vuoden 2023 alusta opistossa on ollut määräaikainen musiikin opettaja 60%:n työajalla. Hänelle on kuulunut myös musiikin osa-alueen kehittäminen. Henkilökuntaresurssin lisääminen on mahdollistanut eri ainealueiden systemaattisen ja ammattimaisen kehittämisen ja tarjoaa myös kasvunäkymiä.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Opetustuntimäärä	5000	5000	5000	5000	5000
Taiteen perusopetuksen tuntimäärä	500	500	500	500	500
Opiskelijamäärä (netto)	1400	1250	1300	1350	1350
Taiteen perusopetuksen opiskelijamäärä	90	95	95	100	100

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Eläkeläisten osuus opiskelijoista %	32,0	32	32	32	32
Alle 15-vuotiaiden osuus opiskelijoista	24	22	24	24	24

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Rehtori	1	1	1	1	1
Suunnittelijaopettaja	1	1	2	2	2
Asiakaspalvelusihteeri	0,5	0,5	1	1	1
Koulutuskoordinaattori	1	0,5			

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Somero-opiston tehtävien selkeyttäminen ja yhteistyön kehittäminen muiden toimijoiden kanssa

Opiston toiminta on kaikille avointa matalan kynnyksen toimintaan ja opisto ottaa vastuun ryhmistä, jotka eivät ole muiden vastuulla. Kaikki asiakkaat eivät pääse opiston tiloihin, minkä vuoksi opisto voi viedä opetuksen asiakkaan tiloihin. Monipuolisena oppilaitoksena Somero-opisto voi tarjota täydennyskoulutusta esimerkiksi kaupungin henkilökunnalle.

Mittarit: Tehtävien määrittely on tehty. Yhteistyökumppaneiden kanssa on neuvoteltu. Henkilökunnan tehtäväkuvaukset päivitetään.

2. Asiakkaat ja tuntiopettajat otetaan mukaan kurssisuunnitteluun

Osallistetaan sekä opiskelijat että tuntiopettajat mukaan kurssisuunnitteluun.

Mittarit: Tuntiopettajien aineryhmäkohtaiset tapaamiset lukuvuoden aikana. Asiakaspaneeli koostuu 1-2 kertaa vuodessa.

3. Markkinoinnin ja tiedottamisen vahvistaminen

Etsitään uusia tehokkaita markkinointi- ja viestintätapoja. Koko henkilökunta osallistuu markkinointiin ja siihen liittyviin koulutuksiin. Myös tuntiopettajat otetaan mukaan.

Mittarit: Tiedottamisen määrä lisääntyy. Haetaan hankerahoitusta henkilökunnan koulutuksiin.

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

630 VAPAA SIVISTYSTYÖ	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	93 590	110 500	114 000	114 000	115 100	116 200
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-411 811	-488 400	-501 100	-498 500	-511 200	-528 400
Toimintakate (Netto)	-318 221	-377 900	-387 100	-384 500	-396 100	-412 200
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-411 811	-488 400	-501 100	-498 500	-511 200	-528 400
Sisäiset						
Toimintatulot	1 622	0	0	1 900	0	0
Toimintamenot	-180 986	-231 400	0	-254 100	0	0

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Asiakaspalvelusihteeri on toiminut opistolla 50 % tehtävässä. Käytännössä tämä työaika määrä ei riitä ja työtä joudutaan siirtämään muille tai tehtävässä kertyy ylitunteja. Asiakaspalvelusihteerin tehtävä on muutettava 100 % työaikaan. Lisäkustannus vuositasolla on 14 000 euroa. Hän on tarvittaessa käytettävissä myös muissa yksiköissä ja hän toimii digitukena. Erityisesti ikäihmisten digitukea voidaan lisätä tämän resurssin myötä. Kuntien antama digituki on lakisääteistä.

Musiikin osa-alueen kysyntä on tarjonnan ylittävää. Määräaikaisen suunnitteluopettajan tehtävän jatkaminen (60%) on pedagogisen kehittämis- ja suunnittelutehtävän näkökulmasta tarpeen. Hänen tehtäviinsä lukeutuu myös musiikinkurssien järjestäminen.

10.5 Kirjastopalvelut

Toimielin: Sivistyslautakunta

Tehtäväalue: 640 Kirjasto

Kustannuspaikat:

6411 Kirjasto

Tilivelvolliset: Kirjastonjohtaja (6411)

Toiminta-ajatus

Yleisen kirjaston tehtävänä on:

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta;
- 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon;
- 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan;
- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua. (Laki yleisistä kirjastoista 29.12.2016/1492, 6 §).

Kirjastopalvelut edistävät ihmisten hyvinvointia ja ennaltaehkäisevät syrjäytymistä, tukevat kaupungin HYTE-työtä sekä välillisesti vaikuttavat oppilaiden koulumenestykseen. Somerolla kirjasto toimii aktiivisesti osana Kiiruun kampusaluetta. Kiiruun koulun lisäksi kirjasto panostaa yhteistyöhön muiden koulujen, varhaiskasvatuksen, vapaa-aikatoimijoiden sekä paikallisten yhdistysten kanssa. Somerolaisten lisäksi myös lähikuntien asukkaat sekä Someron kesäasukkaat käyttävät Someron kirjaston laadukkaita palveluita.

Haasteet ja epävarmuustekijät

- Valtion- ja kuntatalouden muutokset
- Toimintaympäristön digitalisoituminen; työn, opiskelun ja vapaa-ajan käyttömuotojen muutosten ja informaatioteknologian kehityksen vaikutukset kirjaston käyttöön.
- Uusien asiakkaiden (erityisesti lasten, nuorten ja maahanmuuttajien) sitouttaminen kirjaston käyttäjiksi.
- Omatoimikirjastotoiminnan mahdollisuuksista tiedottaminen ja markkinointi.
- Uuden, valtakunnallisen e-kirjaston markkinointi ja sen käyttämiseen opastaminen.
- Vanhenevan kirjastoauton huoltokulujen nousu ja toiminnan epävarmuus.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

- Painopisteet: Laadukkaat kokoelmat ja palvelut; asiantunteva henkilöstö; henkilöstön digi-osaaminen; yhteistyöverkostot; lasten ja nuorten lukemisen edistäminen uuden koulujen ja kirjaston välisen yhteistyösopimuksen mukaisesti.
- Kehittämistarpeet: omatoimikirjaston ja valtakunnallisen e-kirjaston tunnetuksi tekeminen ja markkinointi asiakkaille nimenomaan lisäpalveluina. Palveluiden joustavuus: perinteisen, palvelevan kirjaston lisäksi käytössä on omatoimikirjasto sekä vuoden 2024 alusta valtakunnallinen e-kirjasto, joiden käyttöön opastaminen lisää henkilökunnan työmäärää. Kirjastoon perustetun lainattavan esinekokoelman (mm. urheiluvälineet) ylläpito ja kartuttaminen kaupungin HYTE-strategiaa tukemaan.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Uusi omatoimikirjasto sekä vuonna 2024 alkava valtakunnallinen e-kirjasto kasvattavat henkilökunnan työtä. Asiakkaita pitää opastaa e-kirjastoon tunnistautumiseen ja sen käyttöön. Omatoimikirjaston lisäksi palveluajat ovat pysyneet entisinä ja sen lisäksi kirjasto on auki omatoimikäyttäjille aamulla aikaisin, myöhään illalla ja sunnuntaisin. Näin muun muassa järjestelytyö, lainattavan aineiston määrä sekä valvontaan ja tunnistamiseen liittyvät työt lisääntyvät. Henkilöstöressit sen sijaan pysyvät samoina. Samoin uusi koulujen kanssa solmittu yhteistyösopimus lisää kirjaston kouluille tarjoamaa tiedonhankinnan ja kirjallisuuden opastusta, mikä lisää henkilökunnan työtä.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lainaukset (1000 kpl)	120	130	130	130	130
Fyysiset käynnit (1000 kpl)	124	130	130	130	130
Verkkokäynnit (1000 kpl)	47	41	42	42	42
Käyttäjäkoulutukset, näyttelyt, tapahtumat (yht. kpl)	300	200	200	200	200

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Hankinnat/asukasluku/1000	500	500	500	500	500
Lainaus/asukas	14	15	15	15	15
Käynnit/asukas	14,5	14	14	14	14
Taloudellisuus (=henkilöstökulut+aineistokulut)/(käynnit+lainaus)	1,9	1,95	1,95	1,95	1,95

Henkilöressit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 6411 Kirjasto					
Kirjastonjohtaja	1	1	1	1	1
Kirjastonhoitaja	2	2	2	2	2
Erikoiskirjastovirkailija	1	1	1	1	1
Kirjastovirkailija	3	3	3	3	3
Kirjastoautonkuljettajavirkailija	1	1	1	1	1

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Valtakunnallisen e-kirjaston käyttöönotto

Suomen yhteinen e-kirjasto avataan vuoden 2024 alussa, Somero on liittynyt siihen. E-kirjasto tarjoaa kaikille suomalaisille nykyistä tasa-arvoisemman mahdollisuuden käyttää kirjastojen digitaalisia sisältöjä. Uusi e-kirjasto vaatii vahvaa tunnistautumista ja käyttö muutenkin digitaalista osaamista. Näitä taitoja kirjaston henkilökunnan pitää opastaa asiakkaille. Opastamista, tiedottamista ja tietoisuuksia voidaan tehdä myös yhteistyössä Somero-opiston kanssa. Tämä lisää kampusalueen yhteistyötä.

Mittarit: e-aineiston runsaampi käyttö ja sen monipuolisempi ja laajempi tarjonta, asiakaspalaute.

2. Luova lukutaito -hanke

Someron kirjasto on mukana Luova lukutaito -hankkeessa, joka on Opetushallituksen rahoittama ja Kirjan talo – Bokens hus ry:n koordinoima lukutaitotyön kehittämishanke, joka saatetaan loppuun vuonna 2024 yhteistyössä Salon, Taivassalon, Liedon ja Sauvon kuntien kirjastojen kanssa. Hankkeen tavoitteena on paikallisen ja alueellisen lukutaitotyön edistäminen. Luova lukutaito -hankkeen aikana halutaan rakentaa elinvoimainen lukutaitotyön verkosto ja vahvistaa kaikenikäisten ihmisten lukutaitoa kuntatasolla ja alueellisesti.

Mittarit: kirjastokäyntien kasvu, lukuinnostuksen nousu ja välillisesti lukutaitotason nousu.

3. Kirjaston ja koulujen välisen yhteistyösopimuksen käyttöönotto

Someron kaupunginkirjasto on solminut Someron koulujen kanssa yhteistyösopimuksen, joka takaa eri luokka-asteille sovitettua kirjastonkäytön ja tiedonhankinnan opetuksen sekä kirjavinkkauksen. Näin oppilaille toteutuvat yhtäläiset koulusta ja opettajasta riippumattomat mahdollisuudet tiedonhaun oppimiseen ja kirjallisuuteen perehtymiseen. Tämä luo pohjaa myös tulevaisuuden yhteiselle ja tasavertaiselle kulttuuripolulle.

Mittarit: Monipuolisen lukutaidon kehittyminen somerolaisille lapsille ja nuorille sekä opiskeluissa menestyminen ja syrjäytymisen ennaltaehkäisy. Tiedonhakutaitojen lisääntyminen ja eri ilmiöiden laajempi ja totuudenmukaisempi ymmärtäminen.

4. Kirjaston yhteistyö muiden vapaa-aikatoimijoiden kanssa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi

Kirjasto tukee Someron kaupungin HYTE-työtä mahdollistamalla aktiivisen kansalaisuuden. Someron kaupunginkirjasto edesauttaa yksilön perusoikeuksien ja yhdenvertaisuuden toteutumista uudella palvelullaan: esineiden (mm. urheiluvälineiden) lainauksella. Tämä edesauttaa uusien liikuntalajien kokeilemisestä ja ylläpitää somerolaisten aktiivisuutta. Vuonna 2024 kirjasto järjestää yhdessä vapaa-aikapuolen kanssa välineiden käyttöön opastamista ja ohjausta.

Mittarit: liikuntavälineiden lainausmäärät, välineiden käytön ohjauksien osallistujamäärät

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

640 KIRJASTOPALVELUT	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	10 275	2 600	2 600	2 600	2 600	2 600
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-511 798	-509 650	-533 350	-530 500	-542 600	-558 700
Toimintakate (Netto)	-501 523	-507 050	-530 750	-527 900	-540 000	-556 100
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-511 798	-509 650	-533 350	-530 500	-542 600	-558 700
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	1 700	0	0
Toimintamenot	-229 818	-330 600	0	-336 700	0	0

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Uutena palvelumuotona on vuoden 2024 alusta valtakunnallinen e-kirjasto, jonka kustannukset ovat 70 senttiä/asukas/vuosi eli yhteensä 6 000 euroa / vuosi. Tämä on lisätty budjettiin.

10.6 Vapaa-aikapalvelut

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

650 VAPAA-AIKAPALVELUT	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	425 613	468 000	468 000	468 000	472 600	477 200
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-948 321	-1 071 400	-1 094 200	-1 088 600	-1 112 700	-1 144 800
Toimintakate (Netto)	-522 707	-603 400	-626 200	-620 600	-640 100	-667 600
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-12 600	-13 400	-13 400	-8 400	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-960 921	-1 084 800	-1 107 600	-1 097 000	-1 112 700	-1 144 800
Sisäiset						
Toimintatulot	193	0	0	3 000	0	0
Toimintamenot	-1 241 043	-1 781 800	0	-1 743 400	0	0

Sivistyslautakunnan vapaa-aikapalvelujen tehtäväalueen määrärahoja ja tuloarvioita seurataan eri vastuualuetasoilla. Vastuualueet ovat seuraavat:

- 6500 Vapaa-aikatoimen hallinto
- 6600 Liikuntapalvelut
- 6700 Nuorisotoimi
- 6800 Kulttuuritoimi

10.6.1 Liikuntapalvelut

Toimielin: Sivistyslautakunta

Tehtäväalue: 650 Vapaa-aikapalvelut

Vastuualue: 6600 Liikuntapalvelut

Kustannuspaikat:

6612 Asiakaspalvelu ja kahvio

6613 Uimahalli

6614 Muut liikuntapalvelut

6511 Vapaa-aikatoimen hallinto

Tilivelvolliset: Vapaa-aikapäällikkö (6612-6614, 6511)

Toiminta-ajatus

Liikuntapalvelut vastaavat kunnan liikuntatoiminnasta luomalla somerolaisille liikuntaedellytyksiä, tukemalla seura- ja kansalaistoimintaa, kehittämällä terveyttä edistävää liikuntaa sekä järjestämällä vähän liikkuville ja erityisryhmille liikuntaryhmiä. Liikuntapalvelut ylläpitää ja kehittää liikuntapaikkoja yhteistyössä teknisten palveluiden kanssa.

Haasteet ja epävarmuustekijät

- Sote-muutoksen myötä lisääntyvät työtehtävät sairauksia ennaltaehkäisevän ja yleisen hyvinvoinnin osalta (elintapaneuvonta, liikuntaneuvonta)
- Yleisten kustannuksien nousu liikuntapaikkojen käytettävyyden suhteen
- Uimahallin pidempi huoltokatko. Työntekijöiden uudelleen ohjaus ja korvaavien toimintojen kehittäminen.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

- Vuoden 2024 alusta julkaistun Varsinais-Suomen liikuntastrategian mukailu paikallisesti.
- Ikääntyneiden palveluliikenteen mahdollistaminen liikuntapalveluihin.
- Työikäisten liikkumattomien tavoittaminen ja aktivoiminen liikkumaan.
- Nuorten innostaminen liikkumaan.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Toisen liikunnanohjaaja-tehtävän muutos (tulossa nimekemuutos). Hän vastaa liikunnanohjaajien tiimistä ja sijaistaa vapaa-aikapäällikköä lyhyissä jaksoissa. Liikuntapalveluiden kustannuspaikalta 6614 palkkakuluja 80 % ja 20 % yhteisöllisyyskoordinaattorin palkkakuluja toukuusta 2023 alkaen.

Uimahallityöntekijän paikka ollut vakinainen 60 %, mutta tarvetta on 100 %. Nostetaan työnkuva vakinaisuuden osalta 80 %:iin toisen liikunnanohjaajan työnkuvamuutokseen nojaten. Jatkossa tarkoitus saada vakinainen 100 %, hankkeiden vakinaistumisen johdosta.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Viikoittaiset ohjatut ryhmät	x	29	30	30	30
Muut liikuntatapahtumat ja leirit		12	15	15	15
Uimaopetuskerrat	246	261	271	275	275
Uimahallin aukiolopäivät	309	302	295	288	302

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Asiakasmäärät					
Uimahalli	56 939	70 000	75 000	75 000	75 000
Kuntosali	16 124	31 000	32 000	32 000	32 000
Ohjattu liikunta	5000	6000	7000	7000	7000
Elintapaohjaus- ja liikuntaneuvonta	90	70	100	120	120

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
* koodi samalle henkilölle					
* koodi samalle henkilölle					
KP 6511 Vapaa-aikatoimen hallinto					
Vapaa-aikapäällikkö	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
KP 6612 Asiakaspalvelu ja kahvio					
Asiakaspalveluvastaava	1	1	1	1	1
Asiakaspalvelutyöntekijä	1	1	1	1	1
Uimahallityöntekijä * (0,6 vakituinen, 0,4 määräaikainen)	x	0,3	0,4	0,4	0,4
KP 6613 Uimahalli					
Uimavalvoja (vakituinen)	1	1	1	1	1
Uimavalvoja-ulkoliikuntapaikkojenhoito	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Uimavalvoja (määräaikainen)	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Uima-opettaja	1	1	1	1	1

Uimahallityöntekijä * (0,6 vakituinen, 0,4 määräaikainen)	0,6	0,3	0,4	0,4	0,6
Liikunnanohjaaja-uimavalvoja *	0,5	0,5	0,3	0,3	0,3
KP 6614 Muut liikuntapalvelut					
Liikunnanohjaaja (tiiminvetäjä, Hyte 20 %)	1	1	0,8	0,8	0,8
Liikunnanohjaaja	1	1	1	1	1
Liikunnanohjaaja-uimavalvoja *	0,5	0,5	0,7	0,7	0,7
Vapaa-aikapääällikkö	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Luodaan hyte-perusteinen yhdistysten ja liikuntaseurojen taloudellisen tukemisen malli

Hyödynnetään pohjana jo olemassa olevaa avustamisen mallia. Tarkistetaan mallin nykyisten kohtien toteutuminen ja muokataan sitä entistä enemmän hyte-perusteiseksi. Kirjataan ylös myös kaupungin muut taloudellisen tukemisen toimet suoranaisen rahallisen avustamisen lisäksi.

Mittarit: uusi avustamisen toimintamalli luotu

2. Työikäisten liikkumattomien aktivointi

Liikuntaneuvonnan asiakkaita seuratessa havaittu, että eniten palvelua käyttää ikääntyneet. Pyritään markkinoimaan palvelua enemmän työikäisten suuntaan. Esimerkiksi ryhmämuotoinen liikuntaneuvonta ja sen kaltaiset liikkumaan innostavat matalankynnyksen ryhmät työikäisille.

Mittarit: ryhmien ja osallistujien määrät

3. Liikunta-aktiivisuuden mittaamisen tarkentaminen

TEA-viisaripisteistä havaittuihin puutteisiin perustuen. Eri ikäryhmien liikunta-aktiivisuuden keräämistapojen selvittäminen muilta kaupungeilta. Valitaan Somerolle sopivin tapa ja otetaan se käyttöön. Lisätään sukupuolittaista seuranta.

Mittarit: liikunta-aktiivisuuden mittarit otettu käyttöön

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

6600 LIIKUNTAPALVELUT	TP 2022	TA 2023	KJEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	325 248	350 000	350 000	350 000	353 500	357 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-610 815	-633 400	-654 600	-654 600	-669 200	-688 900
Toimintakate (Netto)	-285 567	-283 400	-304 600	-304 600	-315 700	-331 900
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	-800	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-610 815	-634 200	-654 600	-654 600	-669 200	-688 900
Sisäiset						
Toimintatulot	193	0	0	2 100	0	0
Toimintamenot	-1 063 859	-1 512 000	0	-1 517 200	0	0

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Sivistystoimen organisaatiouudistuksen myötä yhdellä liikunnanohjaajista (nimeke muuttumassa) yhteisöllisyyskoordinaattorin työtehtävät 20 % työajalla. Hän toimii myös vuodesta 2023 lähtien vapaa-aikapäällikön sijaisena lyhytaikaisissa poissaoloissa. Yhteisöllisyyskoordinaattorin työtehtävien osuus on huomioitu, lisätty liikuntapalveluiden henkilöstöressurssissa.

Suomen harrastamisen mallin hankkeen paikallisen linjauksen luominen ja valtionavustussumman selviäminen hankkeen kolmannen vuoden päätyttyä.

Turvallisuuden vuoksi uimahallissa on aina kaksi uinnin valvojaa paikalla.

Uimahallilla pidempi huoltokatko vuoden 2024 kesäkaudella kuin muina vuosina.

10.6.2 Nuorisopalvelut

Toimielin: Sivistyslautakunta

Tehtäväalue: 650 Vapaa-aikapalvelut

Vastuualue: 6700 Nuorisopalvelut

Kustannuspaikat:

6711 Nuoriso

6712 Nuorisovaltuusto

6713 Etsivä nuorisotyö

6714 Starttipaja

Tilivelvolliset:

6614 Vapaa-aikapäällikkö (6711-6714)

Toiminta-ajatus

Nuorisopalvelut tarjoaa Someron nuorille (alle 29-vuotiaille) laadukkaita ja monipuolisia vapaa-ajan palveluita ja tiloja, sekä tukee nuorten kansalaistoimintaa (Nuorisolaki § 8). Palvelut suunnitellaan nuoria kuunnellen. Palveluita tuotetaan yhteistyössä muiden nuorille palveluita tuottavien viranomaisten ja muiden tahojen kanssa.

Nuorisopalveluilla pyritään luomaan nuorelle matalan kynnyksen kontakteja niin koulupäivän aikana kuin sen jälkeen. Koulun ja vapaa-ajan toiminnan väliä pyritään vähentämään koulu- nuorisotyön turvin. Koulunuorisotyöllä ja erityisnuorisotyöllä lisätään nuorten yhteisöllisyyttä ja yhteisöön kuuluvuutta.

Nuorisovaltuusto tarjoaa nuorisopoliittisia mahdollisuuksia, ajaa paikallisten nuorten etuja ja tuo esiin nuorten näkemyksiä kaupungin päätöksenteossa.

Etsivän nuorisotyöntekijän tehtävänä on tavoittaa 15-29 –vuotiaat somerolaiset nuoret, jotka ovat ilman töitä tai opiskelupaikkaa, tai mahdollisesti muuten elämässään hankalassa vaiheessa. Tavoittamisen jälkeen nuoriin otetaan kontakti ja nuoren kanssa aloitetaan työskentely. Työskentelyn tavoitteen määrittelee nuori itse, tavallisimmin tavoitteet voidaan jakaa kolmeen osaan: nuoren sosiaaliseen vahvistumiseen, osallisuuden vahvistumiseen ja nuoren siirtymien sujuvoittamiseen.

Sosiaaliseen vahvistumiseen kuuluu nuoren sosiaalisten taitojen vahvistaminen, itsetuntemuksen vahvistaminen ja arjenhallinnan parantuminen. Osallisuuden vahvistumiseen sisältyy nuoren lähiyhteisöjen vahvistuminen, osallisuuden lisääminen nuoren omassa elämässään ja nuoren osallisuuden lisääminen vaikuttamisen prosesseihin. Nuoren siirtymien sujuvoittamisella tarkoitetaan esimerkiksi asunnon saamista nuorelle, nuoren pääsyä tarpeellisiin palveluihin, nuoren siirtymistä koulutukseen tai nuoren siirtymistä avoimille työmarkkinoille.

Nuorten starttipaja on tarkoitettu alle 29-vuotiaille somerolaisille, jotka ovat koulutusta tai työtä vailla. Starttipajassa jokaiselle nuorelle luodaan henkilökohtaiset tavoitteet ja polku niiden saavuttamiseksi. Tavoitteita voivat olla esimerkiksi oman elämän- ja arjenhallinnan parantaminen, sosiaalinen vahvistuminen, koulutus- ja työmahdollisuuksien tunnistaminen sekä yhteiskunnan osana toimimisessa tarvittavien taitojen oppiminen. Sosiaalisen vahvistumisen mittarina käytetään SoVari-mittarilla kerättyä tietoa. Pajan toiminta koostuu pienryhmätoiminnasta, jossa työskennellään yhdessä ryhmänä tai yksilövalmennuksessa tarpeiden mukaan.

Starttipaja avaa tuettuja polkuja eteenpäin kohti opiskelua ja työelämää. Pajan tarjoamien palveluiden laadusta kerätään asiakkailta palautetta pajajaksojen lopussa. Asiakkaiden sosiaalisesta vahvistumisesta kerätään tietoa Sovari-mittarilla. Lisäksi pajan tarjoamien palveluiden vaikuttavuudesta kerätään tilastotietoa PAR-järjestelmän kautta. PAR järjestelmässä mm. täytetään työmaapäiväkirjaa, seurataan nuoren edistymistä sekä yhteistyössä etsivän nuorisotyöntekijän kanssa kirjataan jatkosuunnitelmia.

Haasteet ja epävarmuustekijät

- Varhan aiheuttamat muutokset
- Asiakkaiden tavoitettavuus etsivässä nuorisotyössä
- Starttipajan asiakkaiden vaikeat tilanteet
- Koronan tuomat vaikutukset nuorten hyvinvointiin
- Lapsiperheiden vaikeutunut taloudellinen tilanne ja sen vaikutus hyvinvointiin
- Ukrainalaisten nuorten kotouttaminen nuorisopalveluissa

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

- Avoimen nuorisotilatyön kehittäminen.
- Koulunuorisotyön pilotointi ja vakiinnuttaminen sekä koulu yhteistyön vahvistaminen koulunuorisotyöntekijän voimin.
- Erityisnuorisotyöntekijän roolin selkeyttäminen.
- Nuorisovaltuuston aktivoiminen ja kouluttaminen. Myös lautakuntien kouluttaminen nuorten kuulemisesta. Nuorisovaltuuston puhe- ja läsnäolo-oikeus myös kaupunginvaltuustoon.
- Nuorten mielenterveyden edistäminen (ennaltaehkäisevä työ etsivässä nuorisotyössä ja starttipajalla) sekä erityistä tukea tarvitsevien nuorten palvelut. Yhteisöllisyyden edistäminen tai yhteisön luominen erilaisissa toimintaympäristöissä ja –tarpeissa (erityisnuorisotyö, koulunuorisotyö).
- Palveluista tiedottaminen sekä toimivien yhteistyöverkostojen luominen ja ylläpitäminen.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Koulunuorisotyö on alkanut 2023 syksyllä ja hanke jatkuu vuoden 2024 syksyyn. Haetaan uutta hanketta vuoden 2023 lopulla. Hanketta toteuttaa kokoaikaisesti 1 hanketyöntekijä.

Starttipajatoimintaa rahoitetaan pääosin valtionavustuksella (hanke). Toinen ohjaajista on määräaikainen ja tarve vakinaistamiselle on merkittävä. (Perustelut löytyvät kohdasta ”Olen naiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.”)

Erityisnuorisotyöntekijä on valittu JHL:n pääluottamusmieheksi. Luottamusmiestehtävä vaikuttaa työaikaan.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Ryhmätoiminta: säännöllisesti kokou- tuvien koululaisryhmien ja vapaa-ajan ryhmien määrä	11	10	10	10	10
Tapahtumat, retket ja kurssit	11	10	10	10	10

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Nuorteniltojen kävijämäärä	4-40	15-40	15-40	15-40	15-40
Etsivän nuorisotyön kävijämäärä	50	45	45	45	45
Starttipajan kävijämäärä	21	25	25	25	25

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 6711 Nuoriso					
Nuorisotyöntekijät	1,5	1,5 <small>(ollut 0,6)</small>	1,5	1,5	1,5
Erytisnuorisotyöntekijä	1	1	1	1	1
Koulunuorisotyöntekijä(määräaikainen)	0	1	1	1	1
KP 6713 Etsivä nuorisotyö					
Etsivä nuorisotyöntekijä	1	1 <small>(ollut 0,5)</small>	1	1	1
KP 6714 Starttipaja					
Starttipajanvastaava	1	1	1	1	1
Starttipajanohjaaja* (määräaikainen)	1	1	1	1	1
<small>*esitys vakinaistamisesta</small>					

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Yhteisöllisyyden lisääminen koulunuorisotyö-hankkeen kautta

Vuonna 2023 aloitetulle koulunuorisotyölle haetaan jatkohanketta, jotta pystytään jatkamaan jo alulle saatuja toimintoja. Keskeinen halu on tuoda nuorisotyötä ja koulumaailmaa palveluina lähemmäs toisiaan sekä konkretisoida sitä tukea ja toimintaa mitä somerolaisille nuorille on saatavilla.

Mittarit: hankkeen tavoitteiden toteutuminen

2. Kummivaltuutettu-toiminnan kehittäminen

Nuorisovaltuuston toiminnan tukena ja esimerkkinä on kummivaltuutetut, jotka sitouttavat nuoria toimintaan ja avustavat aloitteiden tekemisessä. Kummivaltuutetut vierailevat nuorisovaltuuston kokouksissa ja kertovat valtuuston kuulumiset suoraan nuorille.

Mittarit: tapaamisten määrä

3. K-18 –toiminnan pilotointi ja vakinaistaminen

Etsivän nuorisotyön kautta havaittu tarve täysi-ikäisten nuorten iltatoiminnalle. Aluksi kehitetään iltatoiminnalle suunnitelma, jonka jälkeen iltatoimintaa pyritään toteuttamaan kahdesti kuukaudessa.

Mittarit: iltatoiminnalle luotu suunnitelma, toteutuminen 2 krt / kk, kävijämäärät

4. Nuorten omien tapahtumien järjestäminen yhteistyössä nuorisovaltuuston kanssa

Mittarit: järjestetty / ei järjestetty

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

6700 NUORISOPALVELUT	TP 2022	TA 2023	KJEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	97 065	108 000	108 000	108 000	109 000	110 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-217 029	-304 100	-297 300	-297 300	-305 200	-316 000
Toimintakate (Netto)	-119 964	-196 100	-189 300	-189 300	-196 200	-206 000
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-217 029	-304 100	-297 300	-297 300	-305 200	-316 000
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	900	0	0
Toimintamenot	-112 218	-146 100	0	-102 500	0	0

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Starttipajan toisen ohjaajan vakinaistaminen on välttämätöntä. Starttipajassa harjoitellaan elämähallintataitoja ja kartoitetaan nuoren tulevaisuudennäkymiä. Pajan toiminta koostuu pienryhmätoiminnasta, jossa työskennellään yhdessä ryhmänä tai yksilövalmennuksessa tarpeiden mukaan. Nuorten sidosryhmien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä, nämä tapaamiset vaativat oman ohjaajan läsnäoloa, jolloin hän on ryhmätoiminnasta pois.

Nuorille on jaettu omat ohjaajat, jotka erityisesti keskittyvät hänen moninaisiin haasteisiinsa sekä asioiden hoitoon sekä verkostoyhteistyöhön. Tiivis yhteistyöverkoston välillä on havaittu ensiarvoisen tärkeäksi, jotta nuorten asioita saadaan edistymään.

Starttipajalla harjoitellaan yhdessä arkiaskareita, opitaan työrutiineja, vahvistetaan omaa osaamista ja opitaan luottamaan omiin kykyihin ja taitoihin. Nuoret tarvitsevat myös paljon henkilökohtaista apua asiointeihin pankissa, kaupassa, kirjastossa ja muissa oman elämän asioissa. Nuorten yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja oikeuksien toteutumista edesautamme tutustumalla yhdessä ohjaajan tai etsivän kanssa nuoren uuteen opiskelu-, työkokeilu- tms. jatkopaikkaa sekä auttamalla häntä itsenäistymiseen liittyvissä toimenpiteissä.

Nuorten avuntarve on kasvanut ja ohjaajatarve lisääntynyt varsinkin parin vuoden etätyöskentelyn takia, nuorten on ollut hankala päästä liikkeelle kodeistaan epidemian jälkeen. Nuoret ovat jopa itse toivoneet useampaa kuin kahta ohjaajaa.

Koulunuorisotyön toisen hankevuoden alkaminen.

Uusista toimitiloista ja toiminnoista johtuvat markkinointikustannusten kasvu.

Etsivän nuorisotyö -hankkeiden välinen aika (vanha hanke päättyy 11/2023 ja uutta hanketta haetaan alkavaksi 1/2024).

10.6.3 Kulttuuripalvelut

Toimielin: Sivistyslautakunta

Tehtäväalue: 650 Vapaa-aikapalvelut

Vastuualue: 6800 Kulttuuripalvelut

Kustannuspaikat: 6811 Kulttuuripalvelut

Tilivelvolliset: Sivistystoimen johtaja (6811)

Toiminta-ajatus

Someron kulttuuritoimen alaisen toiminnan järjestämisestä huolehtii Someron Kulttuuri ry.

Someron Kulttuuri ry on yhdessä Someron kaupungin kanssa perustettu yhdistys, jonka tehtävänä on edistää kulttuuriharrastusta ja tuottaa kulttuuripalveluja toiminta-alueellaan yhteistyössä jäsenyhdistystensä sekä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Haasteet ja epävarmuustekijät

- Maailmantilanne ja taloudellinen epävarmuus vaikuttavat ihmisten kulutuskäyttäytymiseen. Hintojen nousu heijastuu myös ostettujen palvelujen hintoihin. Yleisön aktivointi takaisin kulttuuripalveluiden piiriin on edelleen haastavaa.
- Kulttuurigallerian kävijämäärien lisääminen edellyttää merkittävää panostusta markkinointiin sekä mielenkiintoisia näyttelyitä.
- Kaupungin rahoituksen jatkuminen ja tuki tulevaisuudessa.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

- Kulttuurigallerian kehittäminen. Kulttuurigallerian kehittämisessä markkinointi on keskeisessä roolissa.
- Tasokas kulttuuritarjonta kaikenikäisille somerolaisille.
- Ikäihmisten palvelut.
- Kulttuuripalvelut yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin edistäjänä.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Ei tiedossa muutoksia tällä hetkellä.

Tehtäväalueen keskeisimmät suorit- teet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Tapahtumat lapsille ja nuorille			x	x	x
Tapahtumat aikuisväestölle					
Tapahtumat ikäihmisille					

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kulttuurigallerian kävijämäärät	x	x	1200	x	x
Tapahtumien kävijämäärät	800	800	800	800	800

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Kulttuurigallerian tunnetuksi tekeminen

Kulttuurigalleria aloitti toimintansa keväällä 2022. Kulttuurigallerian markkinointi ja kiinnostavat näyttelyt ovat keskeisiä tekijöitä kävijöiden tavoittamiseksi.

Mittarit: kulttuurigallerian kävijämäärä

2. Ikäihmisten palvelut

Järjestetään ikäihmisille heille suunnattuja kulttuuritapahtumia.

Mittarit: tapahtumien määrä

3. Yhteisöllisyys ja aktivointi

Lisätään jäsenyhdistysten aktiivista toimintaa ja luoda kiinnostusta yhteisöllisyyteen.

Mittarit: jäsenyhdistysten toimintamuodot, kokousmäärät, tapahtumat

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

6800 KULTTUURIPALVELUT	TP 2022	TA 2023	KJEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	3 300	10 000	10 000	10 000	10 100	10 200
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-94 549	-124 200	-124 500	-124 500	-125 700	-126 900
Toimintakate (Netto)	-91 249	-114 200	-114 500	-114 500	-115 600	-116 700
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-12 600	-12 600	-8 400	-8 400	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-107 149	-136 800	-132 900	-132 900	-125 700	-126 900
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-64 966	-123 700	0	-123 700	0	0

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Ei ole.

10.7 Varhaiskasvatus

Toimielin: Sivistyslautakunta

Tehtäväalue: 6900 Varhaiskasvatus

Kustannuspaikat:

6911 Päivähoitotoimisto
6921 Leivonpesä
6922 Leppäkerttu
6923 Sammalniitty
6924 Tuulihattu
6925 Tervapääsky
6926 Niittykukka
6951 Perhepäivähoito
6960 Avoin päiväkot
6961 Kerhotoiminta

Tilivelvolliset:

Kasvatuspäällikkö (6911 – 6961)

Toiminta-ajatus

Lakisääteisten ja laadukkaiden varhaiskasvatus- sekä esiopetuspalveluiden tarjoaminen asiakaslähtöisesti ja kustannustehokkaasti huomioiden myös avoimet varhaiskasvatuspalvelut sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuki.

Someron varhaiskasvatuspalvelut tukevat lasten kasvua, kehitystä, hyvinvointia ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa.

Haasteet ja epävarmuustekijät

- Ammattitaitoisen ja koulutetun henkilöstön saatavuus (etenkin esi- ja varhaiskasvatuksen opettajat sekä varhaiskasvatuksen erityisopettajat), riittävyys ja pysyvyys – koulutuksen tarve
- varhaiskasvatuksen laadun ylläpitäminen ja kehittäminen
- maahanmuuttajien ja asiakasmaksujen vähenemisen vaikutukset palvelurakenteeseen
- palvelukentän rakenteen mahdolliset muutokset lähivuosina sekä tilaratkaisut
- opetuksen ja kasvatuksen digitalisaation vahvistaminen osana varhaiskasvatusta

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

- Pedagogisen toiminnan ja oppimisympäristön kehittäminen
- Henkilöstön työhyvinvoinnin kehittäminen
- Digipedagogiikan ja teknologian tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen -> henkilöstön tv-taitojen vahvistaminen
- Lasten ja huoltajien osallisuuden vahvistaminen ja toimintatapojen muokkaaminen vastamaan yhteiskunnallista tilannetta
- Ennaltaehkäisevän toiminnan vahvistaminen ja palveluohjaus

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Hallinnon töiden lisääntyttyä on tammikuussa 2022 määräaikaisena aloitettu osastonsihteerin toimi osoittanut erittäin merkittäväksi varhaiskasvatuksen toimisto töiden järjestelyissä ja hoitamisessa.

Osastonsihteerin tehtävä jatkuu toistaiseksi voimassa olevana tammikuusta 2024. Tämä on välttämätöntä hallinnon töiden hoitamisessa ja toimiston haavoittuvuuden vähentämiseksi. Tarve osastonsihteerille on pysyvä ja kokopäiväinen johtuen mm. lainvelvoittamasta varhaiskasvatuksen ohjelmistojen, raportoinnin, kirjaamisen ja tilastoinnin kasvusta.

Lamminniemen varhaiskasvatus- ja esiopetusyksikkö oli suunniteltu päättyväksi heinäkuussa 2022. Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen paikkatarpeesta johtuen yksikön toiminta on suunniteltu jatkettavan edelleen heinäkuun 2024 loppuun asti. Lamminniemen jatkamisen johdosta Someron kaupunki neuvottelee ja vuokraa tilaa Varsinais-Suomen hyvinvointialueelta jatkossa.

Metsätien yksikön sulkeuduttua äkisti ja nopeasti marraskuussa 2022 järjestettiin varhaiskasvatuksessa pikaisesti esi- ja varhaiskasvatusryhmien (2) siirtyminen Tuulihatun päiväkodin salin poikkeustiloihin.

Varhaiskasvatukseen hakevien lasten määrä on kasvanut 2022. Tästä johtuen varhaiskasvatuksen toimisto muutti Joensuu 29 virastotalon tiloihin marraskuun lopussa ja virallisesti toimisto aukesi tässä osoitteessa 2.1.2023 alkaen.

Entisen toimiston tilan vapauduttua rakennettiin joulukuussa 2022 Tuulihatun päiväkotiin uudet varhaiskasvatuksen tilat lasten käyttöön. Tammikuussa 2023 tiloissa aloitti 1 – 3-vuotiaiden Huopahattujen ryhmä. Syksyn 2022 ja kevään 2023 Tuulihatun päiväkodissa oli ennätysmäärä lapsia! Tilanne on ollut henkilöstölle erittäin haastava ja vaativa.

Metsätien yksikön sulkeuduttua toimivien tilojen järjestely alkoi heti ja eteni tammikuussa 2023. Metsätien ryhmän poikkeusolot Tuulihatun salissa jatkuivat elokuulle 2023. Elokuussa 2023 on esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttöön otettu vuokrattu päiväkodinmoduuli, joka on nimetty päiväkoti Niittykukaksi. Niittykukassa toimii vuonna 2023 esiopetuksen kaksi 21 lapsen ryhmää sekä yksi 12 pienryhmä.

Leivonpesän päiväkodin hankesuunnitelma on valmistunut syksyllä 2022. Vuonna 2023 kunto- ja sisäilmatutkimusten jälkeen heinäkuussa 2023 Leivonpesän päiväkodin ryhmähuoneisiin on asennettu sisäilmanpuhdistajia puhtaan ja raikkaan ilman ja hyvinvoinnin turvaamiseksi lapsille ja henkilöstölle. Leivonpesän päiväkodin uudisrakennusta varten perustettiin ohjausryhmä kesäkuussa 2023. Hankkeen oletetaan etenevän ripeästi vuonna 2024.

Varhaiskasvatuksessa on vuoden 2022 jälkeen varhaiskasvatuksen erityisopettajien määrä laskenut. Tällä hetkellä töissä on yksi pätevä varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja kaksi vakanssia on täyttämättä ja haussa 2023. Haku jatkuu aktiivisen vuonna 2024.

Henkilöstön lisäys on toimintakaudella 2023 kevään osalta Lamminniemessä 3 henkilön ja Metsätie (Tuulihatun päiväkodin salissa) 4,5 henkilö ja Huopahattujen uusi ryhmä 3 henkilön palkkakustannukset sekä tiloista ja välineistä aiheutuvat toimintamenot. Nämä muutokset on osin sisällytetty vuoden 2023 talousarvioon ja huomioidaan tarvittaessa vielä 2023 lisätalousarviossa.

Avoimen päiväkodin toiminta on löytänyt oman asiakaskuntansa. Avoimessa päiväkodissa toimii kaksi kerhoryhmää lapsille, jotka eivät käytä varhaiskasvatuksen muita palveluita. Kerhotoiminnasta peritään pieni lukukausimaksu (40 €). Toiminta on suunnitelmallista, ohjattua ja

monipuolista. Tämä antaa perheille mahdollisuuden yhteisöllisyyteen, verkostoitumiseen ja vertaistukeen. Toimintaa jatketaan edelleen toistaiseksi.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Päiväkodit					
- kokopäivä	168	194	185		
- osapäivä	77	69	60		
- esiopetus	86	82	74		
Erityispäivähoito		87	70		
Perhepäivähoito					
- lapsia	59	42	36		
Ostopalvelupäivähoito	2	4	6		
Ostopalvelu/esiopetus	2	2	4		
Kotihoidontuki/perheet	85	70	78		
Somerolisä/ perheet	33	35	36		

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Päiväkotihoido					
- läsnäolopäiviä	35737		35737	35737	
Perhepäivähoito					
- läsnäolopäiviä (sis. pph:n varahoito päivät)	8992		8992	8992	
Esiopetus					
- läsnäolopäiviä	13140		13140	13140	

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
6900 Varhaiskasvatus					
Kasvatuspäällikkö	1	1	1	1	1
Päiväkodinjohtaja	2	2	2	2	2
Osastonsihteerit	1,5	2	2	2	2
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	2	3	3	3	3

Varhaiskasvatuksen opettaja/sosio-nomi	22	23	23	23	22
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	33	35	35	35	33
Varhaiskasvatuksen kiertävä hoitaja	3	6	6	6	6
Varhaiskasvatuksen erityisohjaaja	5	5	5	5	5
Henkilökohtainen avustaja (toisen kunnan resursoima)	2	2	1	-	-
Resurssiohjaaja (hanke)	1	1	1	-	-
Perhepäivähoitaja	12	9	9	9	9

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmän käyttöönotto pedagogisen toiminnan kehittämisen työvälineenä.

Varhaiskasvatuksen laadunarvioinnin järjestelmä eli Valssi on kansallinen laadunarviointijärjestelmä, jonka tarkoituksena on tukea järjestäjiä ja palveluntuottajia heidän arviointitehtävässään. Valssi on monipuolinen digitaalinen palvelu, joka perustuu tutkimusperustaisille arviointilomakkeille. Lomakkeiden avulla voidaan toteuttaa tiedonkeruita, raportoida kerättyä tietoa, koostaa keskustelemalla tuotettua tietoa sekä julkaista toimijan lakisääteisiä arviointituloksia. Valssin kautta kunnallisissa ja yksityisissä varhaiskasvatusorganisaatioissa ja päiväkodeissa voidaan ottaa käyttöön monipuolisia työkaluja niin varhaiskasvatuspalveluja tukevien rakenteiden kuin ydinprosessien arviointiin. Pääkäyttäjät ovat henkilöitä, jotka vastaavat varhaiskasvatuksen laadusta ja sen kehittämisestä organisaatioissa.

Mittarit: Käyttöön otettujen arviointityökalujen määrä ja arviointiraportit

2. Leivonpesän päiväkodin uudistamisprojektin eteneminen- pedagoginen ja terveellinen kasvu- ja oppimisympäristö

Leivonpesän päiväkodin hankesuunnitelma on valmistunut 2022. Se sisältönä on määritelty varhaiskasvatuksen tilojen tarve tulevina vuosina ja kartoitettu Leivonpesän päiväkodin uudistamisen eri vaihtoehtoja. Kaupungin hallituksen asettama ohjausryhmä aloitti työnsä 2023 elokuussa uudistamisprojektin eteenpäin ja päätöksen tekoon viemiseksi.

Mittarit: Leivonpesän päiväkodin rakennussuunnittelu on valmis ja varhaiskasvatuksen paikat turvattu.

3. Kasvatus- ja opetusteknologian käytön ja osaamisen lisääminen varhaiskasvatuksen pedagogiikassa

Varhaiskasvatuksen TVT-toiminta mahdollistaa yhteisöllisyyttä ja edistää osallisuutta. Laitteistoa hyödynnetään leikin ja kokeilun kautta oppimiseen. Varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa ja antaa tukea henkilökunnalle tieto- ja viestintätekniiikan toteuttamiseen. Peda.net on verkkotyöväline, jonka tavoitteena on tieto- ja viestintätekniiikan tarkoituksenmukaisen käytön edistäminen kasvatuksessa ja opetuksessa.

Lisäksi on tarve uudistaa varhaiskasvatuksen palveluohjauksen sähköinen järjestelmä – vanhan järjestelmän päivitys on päättynyt.

Mittarit: Peda.net on henkilöstön, lasten ja huoltajien käytössä

4. Kotona olevien perheiden vanhemmuuden ja lasten hyvinvoinnin sekä varhaiskasvatuksen tukeminen avoimessa päiväkodissa – kunnan varhaiskasvatuspalveluiden kehittäminen

Avoimessa päiväkodissa tuetaan vanhemmuutta ja lapsen osallisuutta sekä tuetaan lasten vertais-toimintaa. Avoimessa päiväkodissa järjestetään lasten kerhotoimintaa niille lapsille, jotka muuten eivät osallistu varhaiskasvatukseen. Toiminta on ollut suosittua ja siihen kehitetään uusia toimintamuotoja.

Mittarit: Erilaisissa avoimen päiväkodin toiminnoissa kävijöiden määrät

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

660 VARHAISKASVATUS	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	417 214	365 300	277 150	277 200	280 100	283 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-4 153 446	-5 273 150	-5 310 500	-5 284 400	-5 421 100	-5 606 800
Toimintakate (Netto)	-3 736 232	-4 907 850	-5 033 350	-5 007 200	-5 141 000	-5 323 800
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-5 015	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-2 100
Tehtävän kokonaiskustannukset	-4 158 462	-5 278 150	-5 315 500	-5 289 400	-5 426 100	-5 608 900
Sisäiset						
Toimintatulot	1 605	0	0	21 000	0	0
Toimintamenot	-1 100 612	-1 569 000	0	-1 644 400	0	0

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Someron kaupungin varhaiskasvatus sai toimintakaudelle valtion erityisavustusta varhaiskasvatukseen sekä esi- ja perusopetuksen tasa-arvoa edistäviin toimenpiteisiin vuosille 2022-2023. Avustus kohdentui resurssiavustajan tehtävän palkkaukseen, johon varhaiskasvatus sai toimintakaudelle 2022-2023 (19 000 €). Hanke valtion erityisavustusta varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen koronaepidemian vaikutusten tasoittamiseksi toimintakaudella 2024 (25 000 €) tukee resurssiavustajan tehtävän jatkamista.

Resurssiavustaja on löytänyt roolinsa päiväkotikentällä ja hän kiertää päiväkotiryhmiä suunnitellusti, jolloin tuki kohdentuu sinne missä on tarvetta. Kokemukset ovat olleet hyviä ja tukevat varhaiskasvatustilanteen oikeanlaista toteutusta.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakiin tuli muutos 1.3.2023 siten, että asiakasmaksuja alennettiin korottamalla maksujen perusteena olevia tuloarvoja 33 %. Muutoksen johdosta kunnan maksu-

tuottojen arvioidaan alenevan noin 29 % verrattuna vuoden 2021 asiakasmaksutuottoihin. Maksutuottojen menetys kompensoidaan kunnille kohdistamalla aiempaa suurempi osa yhteisöveron tuotosta kunnille.

Tasa-arvolain soveltaminen on laajentunut varhaiskasvatukseen 1.6.2023. Toiminnallinen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman prosessi on käynnistynyt Someron varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toukokuussa 2023.

Tieto- ja viestintävälineistö on tärkeä osa varhaiskasvatuksen henkilöstön ja lasten työvälineitä. Digitaalisuutta hyödynnetään monipuolisesti yhtenä oppimisen ja yhteisöllisen työskentelyn ja tuottamisen välineenä. Digitaalisuus on mukana kaikessa toiminnassa ja se otetaan luontevaksi osaksi kasvatusta- ja oppimisympäristöä ja sitä yhdistetään kaikkiin oppimisen alueisiin. Esiopetussuunnitelmaan ja varhaiskasvatussuunnitelmaan on kirjattu varhaiskasvatuksen yhtenä oppimisen alueena monilukutaito sekä tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen, jotka omalta osaltaan lisäävät lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa. Lasten TT-taitojen moninaistaminen käyttämällä erilaisia interaktiivisia opetusvälineitä tehostaa lasten opetus- ja ryhmätyöskentelytilanteita ja laitteiden avulla voidaan kehittää lasten intensiivistä ryhmätyöskentelyä ja yhteistoiminnallista oppimista. Kunnan rooli on mahdollistaa jokaiselle varhaiskasvatyksikölle tasavertaiset mahdollisuudet digitaalisten taitojen harjoittamiseen.

Varhaiskasvatuksen henkilökunnan tehtävänä on tarkastella ja arvioida lasten kehitystä ja oppimista ja se pitää sisällään niin lasten henkilökohtaisia oppimissuunnitelmia kuin dokumentointia. Opettajien omat tietokoneet ovat helpottaneet työn dokumentointia ja tehostaneet mm. opettajien suunnitteluajan käyttöä.

Sijaisresurssin saatavuus on edelleen haaste. Vakanssien täyttäminen pätevällä ja koulutetulla henkilöstöllä on haasteena edelleen. Varhaiskasvatuksella on käytössä 6 vakinaista kiertävää lastenhoitajaa, joiden työpanos suunnataan äkinäisiin virkavapaisiin, poissaoloihin eikä opettajien suunnitteluajankorjaukseen lapsiryhmissä. Tämä ratkaisu ei yksistään ratkaise sijaisresursseja tai sen saatavuutta, vaan tämän lisäksi tarvitaan riittävästi sijaismäärärahaa.

Varhaiskasvatuksen toimiston osastonsihteerille kuuluvat työtehtävät ovat olennaisesti lisääntyneet viime vuosina erilaisten valtion suunnalta tulevien tilastointien, raportointien, kirjausten ja ohjelmien (mm. Varda) myötä. Työmäärä varhaiskasvatuksen toimistossa on tällä hetkellä 2 työntekijää. Osastonsihteerin työmäärä varhaiskasvatuksessa tulee lisääntymään vuodesta 2024 uusien kirjaimis- ja ohjelmistovelvoitteiden myötä (mm. hyvinvointialueet, Valssi, ProConsona, PTV) Tästä syystä määräaikaisen osastonsihteerin tehtävä muutetaan toistaiseksi voimassa olevaksi tammi-kuusta 2024.

Uuden Leivonpesän päiväkodin rakennussuunnitelman ja rakennustyön aloittaminen 2024.

11 TEKNINEN LAUTAKUNTA

11.1 Tekninen hallinto

<p>Toimielin: Tekninen lautakunta</p> <p>Tehtäväalue: 800 Tekninen hallinto</p> <p>Kustannuspaikat tai vastualueet: 8011 Tekninen hallinto</p> <p>Tilivelvolliset: tekninen johtaja (8011)</p>
<p>Toiminta-ajatus</p> <p>Tekniseen hallintoon kuuluu tietohallinto, toimihenkilöiden palkkoja ja erilaisia asiantuntijapalveluja. Teknisen hallinnon tehtävänä on hallinnollisten palvelujen tuottaminen teknisen toimen palvelujen ja asiakaspalvelun toiminnan varmistamiseksi.</p>
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät</p> <p>Taloudellisia ja toiminnallisia haasteita muodostavat SOTE-kiinteistöihin liittyvä epävarmuus.</p>
<p>Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet</p> <p>Kehittämistarpeina nähdään yhtenäisten toimintatapojen luominen teknisen henkilöstölle sekä yksittäisten tehtävien tehtäväkuvausten päivittämisen tarkemmalle tasolle. Käytössä olevien ohjelmistojen sekä järjestelmien käytön jalkauttaminen koko tekniselle organisaatiolle työn sujuvuuden helpottamiseksi.</p>
<p>Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa</p> <p>Tekninen johtaja irtisanottiin työtehtävästään kesäkuussa, uuden teknisen johtajan rekrytointiprosessi on käynnissä ja uuden valittavan teknisen johtajan on kaavailtu aloittavan virassa vuoden 2024 alussa.</p> <p>Vastaavan mestarin tehtävään saatiin rekrytoitua uusi henkilö, joka aloitti työssään 2023 vuoden alussa.</p>

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 8011 Tekninen hallinto					
Tekninen johtaja	1	1	1	1	1
Tilakeskuksen päällikkö	1	1	1	1	1
Maanrakennustyönjohtaja	-	1	1	1	1
Maanrakennusmestari	1	1	1	1	1
Projekti-insinööri	1	1	1	1	1
Toimistosihteeri	1	1	1	1	1
Vastaava mestari	1	1	1	1	1

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Tekninen hallinto

HYTE strategian mukainen Someron kaupungin kiinteistöjen esteettömyyskuvausten ajantasaistaminen (PTV)

Mittarit: Kohteiden esteettömyyspalvelukuvaukset ajantasaistettu/luotu

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

800 TEKNINEN HALLINTO	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	148 606	2 600	2 600	2 600	2 600	2 600
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-1 637 496	-513 000	-498 700	-495 600	-509 000	-527 100
Toimintakate (Netto)	-1 488 890	-510 400	-496 100	-493 000	-506 400	-524 500
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 637 496	-513 000	-498 700	-495 600	-509 000	-527 100
Sisäiset						
Toimintatulot	1 374 400	0	0	2 000	0	0
Toimintamenot	-70 971	-85 000	0	-85 000	0	0

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Ei muutoksia.

11.2 Tilahallinto

<p>Toimielin: Tekninen lautakunta</p> <p>Tehtäväalue: 810 Tilahallinto</p> <p>Kustannuspaikat tai vastualueet: 8111 Tilakeskuksen hallinto 8121 Kiinteistöjen kunnossapito 8151 Laskutettavat työt</p> <p>Tilivelvolliset: Tilakeskuksen päällikkö (8111, 8121, 8151)</p>
<p>Toiminta-ajatus</p> <p>Tilahallinnon tulosityksikköinä toimivat kiinteistöjen ylläpito ja vuokraus, tilakeskuksen hallinto, ruokahuolto- ja siivouspalvelut sekä rakennuttamispalvelut. Toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa huomioidaan Someron kaupungin ilmasto-ohjelma sekä kiinteistöstrategia.</p> <p>Tilahallinto ja kiinteistöjen kunnossapito</p> <p>Tilahallinnon toiminta-ajatuksena on järjestää kaupungin toimielinten käyttöön tarkoituksenmukaiset ja hyvätasoiset toimitilat tontteineen kilpailukykyiseen hintaan ja huolehtia kaupungin rakennusomaisuuden arvon säilyvyydestä ja tuottavuudesta.</p> <p>Kartoitetaan olemassa olevien kiinteistöjen muutosmahdollisuuksia esteettömyysvaatimusten mukaisesti.</p> <p>Toiminta-ajatustaan tilahallinto toteuttaa ostamalla, myymällä, rakennuttamalla ja vuokraamalla kiinteistöjä ja huoneistoja tilantarpeiden tyydyttämiseksi mahdollisuuksien mukaan. Tilojen hankinta nykyisen tilanteen mukaan painottuu olemassa olevien omien tilojen uudistamiseen ja saneeraamiseen korjausvelkaselvityksen pohjalta niin, että kyetään toteuttamaan muun toimialan palvelun tuottajalle mahdollisimman toimivat alakohtaiset tilaratkaisut ja vuokratuista tiloista pyritään luopumaan mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi tilahallinto tuottaa erillispalveluina ruoka- ja siivouspalveluja.</p>
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät</p> <p>Tilahallinto ja kiinteistöjen kunnossapito</p> <p>Kiinteistöjen kasvava korjausvelka yhdessä kiristyvän taloustilanteen kanssa. Someron kaupungin, tilahallinnon vastuualueelle siirtyneiden tilojen käyttöasteiden tehostaminen. Lisäksi olemassa olevien kiinteistöjen, jotka eivät enää palvele käyttäjiään, kokonaistaloudellinen realisointi sekä aiheeseen liittyvien avustusmahdollisuuksien kartoittaminen.</p> <p>Oppimisympäristöselvityksen mukaisten tilaratkaisuiden vaikutus kaupungin kiinteistöjen tilanteeseen on ollut useamman vuoden ajan ratkaisematta. Usea kohde on odottanut selityksen valmistumista, jotta kiinteistöille voidaan tehdä pitkäntähtäimen suunnitelmat (PTS) yllä- ja kunnossapitotoimia varten.</p> <p>SOTE-kiinteistöjen ylläpidon ja toimintojen yhteensovittaminen hyvinvointialueen kanssa on edelleen haasteena, kiinteää valtioneuvoston vuokra-asetuksen mukaista vuokra-aikaa on jokaiselle SOTE-kiinteistölle jäljellä 2 vuotta. Vuoden 2024 lopulla Hyvinvointialue ilmoittaa käyttävätkö he vuokrasopimuksen yhden optiovuoden (3+1 vuotta). Lisäksi edessä oleva</p>

SOTE-toimintojen palvelurakenteen muutos yhdessä SOTE kiinteistöjen yhtiöittämisveloitteen kanssa luovat osaltaan epävarmuutta Tilahallinnon toimintoihin sekä osaltaan myös koko kaupungin talouteen.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

1. Huolehtia omistajan intressistä kaupungin omistamissa, sekä kaupungin omistukseen tulevista kiinteistöissä niin, että ne säilyttävät arvonsa teknisesti ja toiminnallisesti sekä ovat turvallisia käyttää.
2. Sisäisenvuokra järjestelmän avulla hallitaan kiinteistöomaisuutta ja sen käyttöä sekä vuokrausta niin, että kaupunginvaltuuston/-hallituksen asettama tuottovaatimus saavutetaan.
3. Huolehtia ammattitaitoisen kiinteistönhoitohenkilöstön ja palveluyrittäjien avulla kiinteistöjen hoitoon liittyvistä tehtävistä.
4. Huolehtia ammattitaitoisen kunnossapitohenkilöstön ja palveluyrittäjien avulla rakennusten kunnossapitotöistä, joilla rakennuksista poistetaan vikoja ja kuluneisuutta.
5. Tuottaa ammattitaitoisen ruokapalveluhenkilöstön avulla taloudellisesti terveellistä, maukasta ja vaihtelevaa ruokaa ottaen huomioon asiakasryhmien erityistarpeet.
6. Tuottaa ammattitaitoisen siivouspalveluhenkilöstön avulla taloudellisesti laadukkaita siivouspalveluita siten, että kiinteistöjen kunto säilyy hyvänä mahdollisimman pitkään ja puhtaustaso vastaa toimintojen edellyttämää tasoa.
7. Keskittää tilakeskukseen johtamis- ja osaamisresurssit huolehtimaan kaikesta kiinteistöomaisuuteen liittyvistä kysymyksistä; hankeselvitykset, suunnittelu, rakennuttaminen, isännöinti, vuokraus sekä ruoka- ja siivouspalvelu.
8. Vuokra-asunnot ja asuinalueet tehdään sosiaalisesti heterogeenisiksi ja asuinympäristöt viihtyisiksi sekä lapsiystävällisiksi mm. varaamalla pihoihin riittävän laajat viheralueet ja leikkipaikat. Asukkaiden omatoimisuutta asuinympäristön kehittämisessä tuetaan mm. huolehtimalla siitä, että asuntoalueille tulevat riittävät tilat yhteisiä toimintoja varten.
9. Uusiutuvan energian käytön lisääminen kaikessa peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeissa.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Tilapalvelut

Tilapalveluiden vastuualueella on ollut henkilöstöä 1.1.2023 yhteensä viisi. Vuoden 2022 lopulla irtisanoutuneen vanhemman sähköasentajan tilalle saatiin rekrytoitua uusi henkilö, joka aloitti työnsä huhtikuussa. Opintovapaalla viimeiset kaksi vuotta olleen, heinäkuussa irtisanoutuneen kirvesmiehen tilalle ei ole tarkoitus palkata uutta työntekijää. Johtuen vammaispalveluiden tilausten poisjäämisestä, mikä aiemmin työllisti kirvesmiehen n. 50 prosenttisesti ja metallimiehen n. 80 prosenttisesti. Kausivaihteluita paikataan ostopalveluina.

Rakennuttamispalvelut

Rakennuttamispalvelut, sekä hankesuunnittelut hoidetaan samalla organisaatiolla ja tarvittaessa ostopalveluna. Palkkakustannukset kohdennetaan lähes kokonaan investointikohteille, joten ne eivät rasita käyttötalousmenoja. Kustannusarviot hoidetaan osittain omana työnä kohteen laajuudesta riippuen, eli laajemmissa kohteissa rajallisten resurssien vuoksi käytetään ostopalvelua. Erikoissuunnittelu ja -urakointi hoidetaan vain ostopalveluina.

Henkilöressurit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 8121 Kiinteistöjen kunnossapito					
Kiinteistöhuoltaja	1	1	1	1	1
Kirvesmies	1	1	-	-	-
Metallimies	1	1	1	1	1
Maalari, vanhempi	1	1	1	1	1
Sähköasentaja, vanhempi	1	1	1	1	1

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Kiinteistöjen kunnossapito

Kunnossapitosopimusten kilpailuttaminen ja ajantasalle saattaminen. (Kiinteistöhuolto, sprinkler, varavoima, paloilmoin, jätehuolto, hissit, nosto-ovet, savunpoistoluukut, nuohous)

Mittarit: Kunnossapitotyöt kilpailutettu ja sopimukset tehty

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

810 TILAHALLINTO	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	1 097 199	3 986 100	4 134 400	4 134 400	4 175 700	4 217 400
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-6 450 906	-6 213 100	-6 303 630	-5 974 900	-6 059 900	-6 160 400
Toimintakate (Netto)	-5 353 707	-2 227 000	-2 169 230	-1 840 500	-1 884 200	-1 943 000
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-2 022 385	-1 858 000	-1 858 000	-1 877 000	-1 940 000	-1 935 500
Tehtävän kokonaiskustannukset	-8 473 292	-8 071 100	-8 161 630	-7 851 900	-7 999 900	-8 095 900
Sisäiset						
Toimintatulot	8 595 445	6 903 900	0	7 004 300	0	0
Toimintamenot	-207 486	-290 300	0	-291 900	0	0

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Vuokramenot päivitetty = -60t €, vuokratuotot +140t € Uusi Tervaskanto.

Sähkön energian osuus vuodelle 2024 -37 % vuodesta 2023.

Lämpö +10 %, jätevesi +10 %, puhdasvesi +2 %

Kirvesmies irtisanoutunut tehtävästään, ei palkata uutta tilalle johtuen vammaispalveluiden töiden poisjäännistä.

11.2.1 Siivouspalvelut

Toimielin: Tekninen lautakunta

Tehtäväalue: 810 Tilahallinto

Kustannuspaikat: 8131 Siivouspalvelut

Tilivelvolliset: Tilakeskuksen päällikkö (8131)

Toiminta-ajatus

Siivouspalvelut

Siivouspalvelujen toiminta-ajatuksena on luoda omalta osaltaan toimintaedellytykset kaupungin tiloissa työskenteleville ja toimiville asiakkaille. Siivouspalvelut ylläpitävät ja parantavat tilojen puhtaus- ja hygieniatasoa vaikuttaen terveyteen, hyvinvointiin sekä toimintaympäristön viihtyvyyteen.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Pätevän ja motivoituneen työvoiman saaminen on haasteellista.

Työskentelemme edelleen sinnikkäästi uusien työntekijöiden ja sijaisten saamiseksi, jotta voimme tarjota keskeytymättömästi tasaista palvelunlaatua.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

Toiminnan painopistealueena on toimiminen yhteistyössä eri toimialojen kanssa toimialakohtaisten vaatimusten mukaisesti, laadukkaasti, mutta taloudellisesti.

Siivoustyön laadun seuranta kohteissa tehostetaan.

Tilaaajan ja toimittajan yhteiset laatukierrokset 1-2krt/vuosi.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Siivous- ja ruokapalveluiden yhteisen vakituisen sijaisen työajan muuttaminen 60 % → 100 % helpottamaan vuosiloma ym. poissaolojen järjestämistä.

Osa-aikaisen laitoshuoltajan 65,35 % muuttamisen 100 % siivottavien tilojen lisääntyessä, esim. Joensuun koulun parakki, Niittykukan siivous.

Niittykukkaan on palkattu yhdistelmätyöntekijä, mutta hänen työaikansa ei riitä yksin hoitamaan kokonaan päiväkodin keittiö- ja siivoustöitä.

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
8131 Siivouspalvelut					
Siivoustyönjohtaja	1	1	1	1	1
Laitoshuoltaja	14	7	8	8	8
Laitoshuoltaja, osa-aikainen	5	2	1	1	1
Ravitsemustyöntekijä-siivooja osa-aikainen	7	8	9	9	9

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Siivouspalvelut

Sisätilojen jätteiden lajitteluastioiden sekä keräilyvaunujen ajantasaistaminen yhdessä asiakkaiden kanssa. → Jätteiden lajittelussa säästetään luonnonvaroja ja vähennetään sekajätteiden määrää ja säästetään jätekustannuksissa.

Mittarit: Keräilyvaunut ajantasaistettu ja sisätilojen keräilyastiat päivitetty vastaamaan jätteiden lajittelun vaatimuksia.

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

8131 SIIVOUS	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-1 116 351	-849 400	-863 700	-858 900	-877 900	-902 900
Toimintakate (Netto)	-1 116 351	-849 400	-863 700	-858 900	-877 900	-902 900
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 116 351	-849 400	-863 700	-858 900	-877 900	-902 900
Sisäiset						
Toimintatulot	1 078 532	685 800	0	721 600	0	0
Toimintamenot	-42 316	-65 700	0	-61 900	0	0

Olellaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Ei muutoksia.

11.2.2 Ruokahuolto

Toimielin: Tekninen lautakunta

Tehtäväalue: Tilahallinto

Kustannuspaikat: 8141 Ruokahuolto

Tilivelvolliset: Tilakeskuksen päällikkö (8141)

Toiminta-ajatus

Ruokahuolto

Ruokapalvelujen toiminta on lailla säädettyä. Ruoan tarjoamisen tarkoituksena on edistää asiakkaiden hyvinvointia ja tarjota eri asiakasryhmille ravitsevaa ja mieltuisaa ruokaa. Ruokakasvatus on olennainen osa päiväkotij- ja kouluikäisten ruokapalveluissa. Laadukkailla ruokapalveluilla on tärkeä merkitys asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden, arjessa jaksamisen ja elämysten luomisessa. Ruokapalveluiden valttina ja vetovoimatekijänä Somerolla on turvallisten, kotimaisten ja lähellä tuotettujen elintarvikkeiden ja raaka-aineiden käyttö.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Haasteita tuo kotoväestön lapsilukumäärän ennustettu pieneneminen mutta toisaalta olemme saaneet uusia asiakkaita Somerolle muuttaneista ukrainalaisista lapsiperheistä. Työskentelemme edelleen sinnikkäästi uusien työntekijöiden ja sijaisten saamiseksi, jotta voisimme tarjota keskeytymättömästi tasaista palvelunlaatua.

Elintarvikkeiden hinnannousu on luonut paineita ruokalistasuunnitteluun ja hankintoihin. Muita epävarmuustekijöitä voi tulla kiristyvästä maailmantilanteesta, energiansaannista ja ruokaturvan heikkenemisestä.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

Ruokahuolto

1. Kotimaisten ja lähiruokaraaka-aineiden käyttämisen jatkaminen ja ruokaturvasta huolehtiminen.
2. Kaupungin koulu- ja päiväkotiruokailutoimintojen turvallisuus ja laadukkuus. Ruokapalvelujen sujuvan toiminnan turvaaminen äkillisissäkin muutostilanteissa. Henkilökunnan osaamisen tukeminen koulutusten avulla.
3. Tuotehinnoittelun tekeminen selkeämmäksi ja avoimemmaksi sekä palvelutuotteiden tilaaminen ja laskutus yksinkertaisemmaksi ja toimivaksi. Yksinkertaistetaan ruokatuotanto-ohjelman käyttöä edullisemmalla vaihtoehdolla.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Ruokahuolto

Pidemmän ajan mahdolliset muutokset liittyvät lähinnä oppimisympäristöselvitykseen ja lapsimäärien vähenemiseen kunnassa. Keittiöremontteja odottaa mm. Kirkonmäen nykyisessä ruokalassa oppimisympäristöselvityksen lopputulosta sekä Leivonpesän uuden tai remontoitavan päiväkodin osalta vaikuttaen ruokapalvelujen tuleviin toimintoihin merkittävästi.

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kouluaterian keskim. hinta/oppilas	3,70	4,10	4,20	4,30	4,30
Välipala kerhotoiminta hinta/oppilas	1,60	1,80	1,90	1,90	1,95

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lähiruokaostot %-osuus	18,95	20	20	20	20
Kotimaisten elintarvikkeiden %-osuus ostoista	82,6	90	85	85	85

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
8141 Ruokahuolto					
Johtava ruokapalveluesimies	1	1	1	1	1
Ruokapalveluesimies	2	1	1	1	1
Ravitsemustyöntekijä, kokoaikainen	14	7	7	7	7
Ravitsemustyöntekijä-laitoshuoltaja, osa-aikainen	8	10	10	10	10

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Lähiruokaostot 20 % kaikista elintarvikeostoista 20 %

Mittarit: %-osuus elintarvikeostoista 20 %

2. Kotimaisuusaste kaikista elintarvikeostoista 85 %

Mittarit: %-osuus elintarvikeostoista 85 %

3. Kouluruokailun houkuttelevuuden lisääminen

Mittarit: Ruokailijoiden määrä

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

8141 RUOKAHUOLTO	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	81 304	30 200	38 500	38 500	38 900	39 300
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-1 765 240	-1 088 200	-1 174 600	-1 168 400	-1 190 900	-1 219 600
Toimintakate (Netto)	-1 683 936	-1 058 000	-1 136 100	-1 129 900	-1 152 000	-1 180 300
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 765 240	-1 088 200	-1 174 600	-1 168 400	-1 190 900	-1 219 600
Sisäiset						
Toimintatulot	1 701 581	1 109 300	0	1 168 800	0	0
Toimintamenot	-50 638	-70 400	0	-79 000	0	0

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Kone- ja laitehankintoja (uusitaan vanhoja), vaikutus talousarvioon noin 26 000 €. Koneet (astianpesukoneet 2 Pitkäjärvi ja Kirkonmäki) uusittava, lattianhoitokone uusittava Joensuulle ja hankitaan kaikille keittiöille yhteinen lattianhoitokone (siirreltävä). Joensuun koulun dieettipakastinkaappi uusittava.

11.3 Liikennealueet ja yleiset alueet

Toimielin: Tekninen lautakunta

Tehtäväalue: Liikennealueet ja yleiset alueet

Kustannuspaikat:

8211 Katujen kunnossapito

8212 Ulkovalaistus

8311 Puistot ja leikkipaikat

8411 Torit ja muut yl. alueet

8511 Jätehuolto

Tilivelvolliset: Tekninen johtaja (8211 – 8511)

Toiminta-ajatus

Katujen kunnossapidossa huolehditaan katuverkoston rakenteellisesta kunnosta, talvi- ja kesäkunnossapidosta ja pyritään siten parantamaan liikenneturvallisuutta.

Katuvalaistuksessa ylläpidetään ja uusitaan olemassa olevaa katuvaloverkkoa sekä rakennetaan uutta.

Puistoalueilla tarjotaan kaupungin asukkaille mahdollisuuksia ulkoiluun ja lisätään viihtyvyyttä asuinalueilla.

Leikkipaikoilla lisätään puistojen käyttöastetta ja tarjotaan kasvaville lapsille virikkeitä fyysiseen aktiviteettiin.

Tori tarjoaa paikan paikallisten tapahtumien pitopaikkana sekä toimii säännöllisenä myyntipaikkana pientuottajille.

Muut yleiset alueet (esim. matonpesupaikat, pulkkamäet) tarjoavat kuntalaisille mahdollisuuden omatoimiseen aktiviteettiin.

Jätehuollossa vanhojen kaatopaikkojen sekä maankaatopaikkojen näytteidenotot ja tilan seuranta.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Kaupungin alueella on tiestöä, jonka rakennekerrokset on rakennettu 40 – 50 vuotta tai jopa sitä vanhemman ajan liikennemäärien ja ajoneuvopainojen mukaan. Kaava-alueen teistä ja kevyen liikenteen väylistä on teetetty kuntotutkimukset ja selvitetty korjausvelka, joiden perusteella pyritään vuosittaisella peruskorjauksella pitämään korjausvelka hallittavissa.

Kaupungin haasteellinen taloustilanne osaltaan tulee vaikuttamaan tiestön sekä muun infran kunnossapitoon ja investointeihin. Toimenpiteet on jatkossa kohdennettava entistä tarkemmin, jotta korjausvelan määrä ei kasva hallitsemattoman suureksi.

Elohopealamppuja ei enää valmisteta ja niitä on korvattu ja korvataan muilla valaisintyypeillä.

Valaisimia on noin 2 100 kpl, joista elohopeavalaisimia on noin 950 kpl.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

Katujen osalta lisätään liikenneturvallisuutta ylläpitämällä ja rakentamalla kevytvyöliä. Liikenteelle vaaralliseksi todettujen, erityisesti risteysalueiden, turvallisuutta pyritään parantamaan yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Puistojen ja kiinteistöjen piha-alueiden kohentamiseen varataan kesäajalle lisäresursseja.

Hulevesiverkoston sekä kaupungin keskusta alueen kokonaisvaltainen vesienhallinnan suunnittelu on lähdössä suunnitteluun.

Katuvaloverkoston kohdalla tullaan edelleen poistamaan vanhoja elohopeavalaisimia ja uusissa rakennuskohteissa käytetään energiatehokkaampia ja toimintavarmempia ratkaisuja (LED-tekniologia).

Kulttuuri ry:n kautta ja sen avustuksella lisätään erilaisten tapahtumien organisointia torilla.

Keskusta-alueen kehittämiseen ja vetovoimaisuuden lisäämiseen panostetaan tulevina vuosina ml. puistoalueet.

Leikkivälineitä uusitaan pienissä erissä jatkuvasti, jolloin vältetään isoilta kertainvestoinneilta.

Hylättyjen autojen siirtokustannusten kattamiseksi on käytössä taksa.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

Vuoden 2023 talousarvioon on ollut varattuna kustannukset Maanrakennustyönjohtajan vakanssille. Rekrytointi saatiin tehtyä ja uusi työnjohtaja aloitti työnsä syyskuussa 2023.

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 8121 Kiinteistöjen kunnossapito					
Kunnallistekniikan ammattityöntekijä	1	1	1	1	1
KP 8311 Katujen kunnossapito					
Puistotyöntekijä	1	1	1	1	1
Puutarhatyöntekijä	1	1	1	1	1
Ulkoaluetyöntekijä	1	1	1	1	1
KP 8411 Torit ja muut yleiset alueet					
Uinnivalvoja-liikuntapaikkojen hoitaja	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

Ulkovalaistus

1. Asemakaava-alueella olevien katuvalokeskuksien sijainnin siirtäminen sähköiseen karttaohjelmaan, keskuksien vaikutusalueiden päivittäminen ja siirtäminen sähköiseen karttaan.

Mittarit: Keskukset ja niiden vaikutusalueet merkittynä sähköiseen karttaan.

Puistot ja leikkipaikat

1. Huolehditaan kaikkien puistojen siisteydestä, sekä leikkipaikkojen turvallisuusasiat huomioidaan (leikkivälineiden turvatarkastukset). Lisäksi tarkastellaan kokonaisuutena taa-jama-alueen leikkipuistoverkoston, sijainnit, kunto ja kehittämistarpeet sekä määrä.

Mittarit: Leikkipaikkojen vuositarkastusten kirjallinen seloste sekä säännöllisesti tehtävien tarkastusten tarkastus/kuittauslista. Leikkipaikkojen kokonaistarkastelu tehty ja ehdotus leikkipuistoverkoston tulevaisuudesta tehty.

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

820 LIIKENNEALUEET JA YLEISET ALUEET	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	7 364	6 600	6 600	6 600	6 600	6 600
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-696 363	-704 700	-687 600	-684 200	-693 500	-704 200
Toimintakate (Netto)	-688 999	-698 100	-681 000	-677 600	-686 900	-697 600
Laskennalliset kustannukset						
Puistot ja arvonalentumiset	-725 796	-601 200	-601 200	-552 400	-462 100	-386 900
Tehtävän kokonaiskustannukset	-1 422 159	-1 305 900	-1 288 800	-1 236 600	-1 155 600	-1 091 100
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	600	0	0
Toimintamenot	-48 147	-82 000	0	-84 100	0	0

11.4 Vesihuolto (hulevesi)

Toimielin: Tekninen lautakunta

Tehtäväalue: 830 Vesihuolto

Kustannuspaikat tai vastualueet:
8712 Vesihuolto

Tilivelvolliset:
Tekninen johtaja (8712)

Toiminta-ajatus

Vesihuoltolaitos perii kunnalta vesihuoltolain 19 a §:n mukaisesti korvauksen yleisten alueiden huleveden viemäroinnistä (lakimuutos 1.9.2014).

1.1.2018 alkaen huleveden hallinta on siirtynyt kaupungin vastuulle Someron Vesihuolto Oy:ltä lakimuutoksen 1.9.2014 myötä. Someron Vesihuolto Oy ylläpitää hulevesijärjestelmää asema-kaava-alueella erillisen operointisopimuksen mukaisesti. Yleisellä hulevesimaksulla katetaan hulevesijärjestelmän käyttö-, kunnossapito- ja investointikustannukset.

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

830 VESIHUOLTO	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	165 466	167 000	167 000	167 000	168 700	170 400
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-20 158	-48 400	-48 800	-48 700	-49 500	-50 300
Toimintakate (Netto)	145 308	118 600	118 200	118 300	119 200	120 100
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-122 252	-109 100	-109 100	-110 800	-97 600	-87 800
Tehtävän kokonaiskustannukset	-142 410	-157 500	-157 900	-159 500	-147 100	-138 100
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-60	-200	0	-100	0	0

11.5 Tietohallinto

<p>Toimielin: Tekninen lautakunta</p> <p>Tehtäväalue: 850 Tietohallinto</p> <p>Kustannuspaikat tai vastualueet: 8911 Tietohallinto</p> <p>Tilivelvolliset: Tietohallintopäällikkö (8911)</p>
<p>Toiminta-ajatus</p> <p>Tietohallinnon tehtävänä on välittää, tuottaa ja ylläpitää tietotekniikkaan liittyviä palveluja Someron kaupungin eri toimialoille.</p>
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät</p> <p>Taloudellisia ja toiminnallisia haasteita ohjelmistojen ylläpito- ja tukikustannusten nousu, laitehankintojen kasvu, toimialojen uudet ohjelmistot ja sähköisen asioinnin hankkeet, sekä valtionohjauksessa olevien hankkeiden ja projektien myötä syntyvät uudet velvoitteet ja toimintamallit. Tietohallinnon tuottamien palveluiden käytettävyyteen liittyvät haasteet kasvavat laitteiden lukumäärän lisääntyessä. Kasvaviin resurssi- ja kapasiteettivaatimukseen tulee varautua taloudellisesti. Nämä seikat vaikuttavat sekä suoraan että välillisesti tuleviin kustannuksiin.</p>
<p>Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet</p> <p>Pyritään riittäväillä keinoilla ja resursseilla varmistamaan tietohallinnon, sekä toimittajien ylläpitämille palveluille paras mahdollinen käytettävyyssaste (yli 95 %). Esimerkiksi nostamalla sopimusten SLA-tasojä.</p>
<p>Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa</p> <p>Konekannan voimakkaan kasvun vuoksi tietohallintoon pyritään saamaan harjoittelijoita erityisesti konekannan uusimisen ja päivittämisen asennuksien nopeuttamiseksi.</p> <p>Konekannan kasvun ja tietohallinnon toimintavarmuuden parantamiseksi talousarvioon on sisällytetty IT-tukihenkilön lisäresurssi. Työpanoksesta myytäisiin 50 % Kosken TI. kunnalle. Resurssilla korvataan myös tilapäistyövoiman ja ostopalveluiden tarvetta, jolloin nettokustannuksiltaan resurssilisäys on lähes neutraali.</p>

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritteet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
ICT palveluita käyttävän henkilökunnan määrä lautakunnittain (kpl):					
Kaupungin hallitus			25	25	25
Sivistyslautakunta			285	285	285
Tekninen lautakunta			44	44	44
Ympäristölautakunta			6	6	6
Oppilaskoneet					
- Lukio (Windows / Ipad) *)			140/30	140/30	180/30
- Perusopetus /Windows / Chrome / Ipad)			30/470/180	30/550/200	30/550/200
- Varhaiskasvatus (Ipad)			110	120	140
*) Lukion ja perusopetuksen Ipadit jaettu 50:50 suhteessa Yläkoulu / lukio (taideaineet)					

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
ICT kustannus / henkilö lautakunnittain (€):					
Kaupunginhallitus			305*	320*	336*
Sivistyslautakunta (ei sis. oppilakon.)			215*	226*	237*
Tekninen lautakunta			259*	272*	286*
Ympäristölautakunta			610*	641*	673*
Oppilaskoneet			230	241	254
*) ICT-kulujen kustannukset saattavat muuttua huomattavastikin perusturvan HVA:lle siirtymisen jälkeen (siirtymä vieläkin kesken).					

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 8911 Tietohallinto					
Tietohallintopäällikkö	1	1	1	1	1
IT-asiantuntija	1	1	1	1	1
IT-tukihenkilö	0	0	1	1	1

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Lisätään koneiden käytön mittareita ja laajennetaan mittauksia myös käyttäjämääriin perustuvien ohjelmistolisenssien käyttöasteiden selvittämiseen.
2. Työntekijöiden tietoturvan osaamisen lisääminen. Osaamista mitataan vuosittain tehtävillä tietosuojatesteillä, jotka dokumentoidaan Digiturvamalli.fi-palveluun.

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

850 TIETOHALLINTO	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	0	2 300	2 300	22 000	22 200	22 400
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	0	-1 272 100	-1 043 000	-1 068 500	-1 082 600	-1 098 400
Toimintakate (Netto)	0	-1 269 800	-1 040 700	-1 046 500	-1 060 400	-1 076 000
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	-11 600	-11 600	-8 700
Tehtävän kokonaiskustannukset	0	-1 272 100	-1 043 000	-1 080 100	-1 094 200	-1 107 100
Sisäiset						
Toimintatulot	0	1 271 800	0	997 800	0	0
Toimintamenot	0	-30 300	0	-33 600	0	0

Olennaiset toiminnan muutokset suunnittelukaudella ja perustelut määrärahojen muutoksille.

Ei muutoksia.

12 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

12.1 Ympäristötoimen hallinto

Toimielin: Ympäristölautakunta Tehtäväalue: Ympäristötoimen hallinto Kustannuspaikat: 9011 Ympäristötoimen hallinto Tilivelvolliset: Tekninen johtaja (9011)
Toiminta-ajatus Ympäristötoimen yleishallinnollisten palvelujen ja avustavien tehtävien tuottaminen.
Haasteet ja epävarmuustekijät -
Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet Kaupungin rakennusrekisteritietojen ajantasaistaminen ja yhtenäistäminen Digi- ja väestötietoviraston sekä Verohallinnon tietojen kanssa.
Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa -

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Rakennuskannan tarkistukset (kiinteistöt, kpl)	430	200	200	200	200
Digi- ja väestötietoviraston rekisteriin viettävät korjaukset (kpl)	140	40	40	40	40

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toistaiseksi tarkistetun rakennuskannan suhteellinen määrä (%-osuus kaikista kiinteistöistä)	15	20	25	30	35

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
9011 Ympäristötoimen hallinto					
Toimistosihteeri 100 % Paikkatietosuunnittelija 70 % Tekninen johtaja 15 %	2	2	2	2	2

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Kaupungin rakennusrekisteritietojen ajantasaistaminen kiinteistörekisterikylien mukaisesti edeten kaava-alueittain.

Mittari: Tarkistetun rakennuskannan määrä.

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

900 YMPÄRISTÖTOIMEN HALLINTO	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-113 842	-114 800	-111 100	-110 400	-113 400	-117 200
Toimintakate (Netto)	-113 842	-114 800	-111 100	-110 400	-113 400	-117 200
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-113 842	-114 800	-111 100	-110 400	-113 400	-117 200
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	500	0	0
Toimintamenot	-2 321	-12 700	0	-20 700	0	0

12.2 Tietoimi

<p>Toimielin: Ympäristölautakunta</p> <p>Tehtäväalue: Tietoimi</p> <p>Kustannuspaikka: 9111 Tietoimi</p> <p>Tilivelvolliset: Rakennustarkastaja (9111)</p>
<p>Toiminta-ajatus</p> <p>Tietoimessa valmistellaan järjestäytyneiden yksityisteiden kunnossapito- ja perusparannusavustushakemukset sekä seurataan yksityistieverkon kuntoa ja annetaan tiekunnille ja yksityisteiden käyttäjille yksityisteihin liittyvää ohjausta ja neuvontaa.</p> <p>Yksityistielaki 560/2018 ohjaa tietoimen ja tiekuntien toimintaa. Lain tarkoituksena on turvata asu- tuksen, elinkeinoelämän ja muiden yhteiskunnallisten tarpeiden edellyttämät kulkuyhteydet kiin- teistöille, jotka eivät sijaitse maantie- tai katuverkolla, sekä turvata yksityistieverkon ylläpito ja kehittäminen osana liikennejärjestelmää. Lain tarkoituksena on myös taata yksityisteitä koske- vissa asioissa asianosaisten oikeusturva ja teosakkaiden yhdenvertainen kohtelu.</p>
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät</p> <p>Tietoimen haasteena on omalta osaltaan vastata riittävästi tiekuntien ohjaus- ja neuvontatarpee- seen.</p>
<p>Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet</p> <p>Tietoimen painopiste on kunnossapito- ja perusparannusavustuksien käsittelyssä, maksatuk- sessa sekä valvonnassa.</p>
<p>Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa</p> <p>-</p>

Tehtäväalueen keskeisimmät suo- ritteet	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Avustettavat yksityistiekilometrit (km)	516	516	516	516	516

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Maksetut kunnossapitoavustukset, avustetut tiekunnat kpl	177	175	179	179	179

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 9111 Tietoimi					
Rakennustarkastaja 15 %	0	0	0	0	0

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

- Järjestäytyneiden yksityisteiden kunnossapitoavustushakemukset valmistellaan päätettäväksi voimassa olevien avustusperiaatteiden mukaisesti.**

Mittarit: maksetut avustukset

- Täydellisenä jätetyt perusparannusavustushakemukset valmistellaan päätettäväksi kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun kaikki hakemuksen käsittelyssä tarvittavat asiakirjat liitteineen on jätetty kaupungille.**

Mittarit: maksetut avustukset

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

910 TIETOIMI	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-201 324	-240 800	-240 900	-240 600	-242 900	-245 200
Toimintakate (Netto)	-201 324	-240 800	-240 900	-240 600	-242 900	-245 200
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-201 324	-240 800	-240 900	-240 600	-242 900	-245 200
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-3	-300	0	-100	0	0

12.3 Rakennusvalvonta

<p>Toimielin: Ympäristölautakunta</p> <p>Tehtäväalue: Rakennusvalvonta</p> <p>Kustannuspaikka: 9211 Rakennusvalvonta</p> <p>Tilivelvolliset: Rakennustarkastaja (9211)</p>
<p>Toiminta-ajatus</p> <p>Rakennusvalvonnan tavoitteena on turvata hyvän ja viihtyisän rakennetun ympäristön säilyminen sekä edistää hyvää rakennustapaa ja ympäristöönsä sopivan rakennuskannan syntyä.</p> <p>Rakennusvalvonnan toimintaa säätelee maankäyttö- ja rakennuslaki, asetukset ja kunnan rakennusjärjestys. Rakennetun ympäristön ja maiseman suojelua koskevat myös esimerkiksi rakennussuojelulaki ja luonnonsuojelulaki.</p> <p>Somerolla rakennusvalvontaviranomaisena toimii kaupungin ympäristölautakunta. Sen alaisena toimii rakennusvalvontatoimisto.</p>
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät</p> <p>Haasteena on muuttuva lainsäädäntö. Uusi rakentamislaki astuu voimaan 1.1.2025.</p> <p>Organisaatiosta puuttuu erityislainsäädännön lakimies, josta johtuen päätöksentekoon liittyvä juridiikka jää kokonaisuudessaan rakennusvalvonnan selvitettäväksi.</p>
<p>Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet</p> <p>Rakennusvalvonnan palvelutaso ja asiakastyytyväisyys pyritään säilyttämään. Muuttuvan normiston ja lainsäädännön osalta päivitetään tietoja.</p>
<p>Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa</p> <p>-</p>

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Hakemukset, kpl	223	220	220	220	220

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Lupien keskimääräinen käsittelyaika, pv	25	25	25	25	25

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 9211 Rakennusvalvonta					
Rakennustarkastaja 85 %	1	1	1	1	1

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

- Rakennuslupahakemukset käsitellään neljän viikon aikana siitä, kun hakemus on täydellisenä liiteasiakirjoineen jätetty rakennustoimistoon ja pyydyt katselmukset suoritetaan viikon kuluessa katselmuksen tilaamisesta lukien.**

Mittarit: Toteutuneet käsittelyajat

- Rakennusjärjestyksen päivitys.**

Mittarit: Tehty ja hyväksytty.

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

920 RAKENNUSVALVONTA	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	44 492	49 000	49 000	49 000	49 500	50 000
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-61 919	-78 700	-79 000	-78 500	-80 500	-83 000
Toimintakate (Netto)	-17 427	-29 700	-30 000	-29 500	-31 000	-33 000
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-3 905	-3 900	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-65 824	-82 600	-79 000	-78 500	-80 500	-83 000
Sisäiset						
Toimintatulot	6 802	0	0	300	0	0
Toimintamenot	-20 811	-27 200	0	-29 000	0	0

12.4 Ympäristönsuojelu

<p>Toimielin: Ympäristölautakunta</p> <p>Tehtäväalue: Ympäristönsuojelu</p> <p>Kustannuspaikat: 9311 Ympäristönsuojelu, 9312 Projektit</p> <p>Tilivelvolliset: Ympäristönsuojelusihteeri (9311, 9312)</p>
<p>Toiminta-ajatus</p> <p>Ympäristölautakunta toimii kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisena, jonka tehtävänä on huolehtia eri lainsäädännöissä sille määrätystä tehtävistä. Lisäksi sen tulee mm. huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä, ympäristön tilan seurannasta ja siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista ja ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta. Sen tulee osallistua ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen, antaa lausuntoja ja edistää yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa.</p>
<p>Haasteet ja epävarmuustekijät</p> <p>Haasteena on ympäristönsuojelun toimialaan kuuluvan lainsäädännön laajuus ja muuttuminen ja tästä johtuen laajan asiakokonaisuuden ja ajantasaisen lainsäädännön sekä ohjeistusten hallinta.</p> <p>Ympäristönsuojelun näkökulma tulee ottaa huomioon myös kaupungin muilla toimialoilla, joka edellyttää aktiivista vuorovaikutusta ja yhteistyötä toimialojen kesken.</p>
<p>Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet</p> <p>Ympäristönsuojelun lainsäädännössä määrätty lupa- ja valvontatehtävät ovat toiminnan ensisijaisena painopisteenä.</p> <p>Yhteistyötä kaupungin muiden toimialojen kanssa ylläpidetään ja edistetään, jotta ympäristönsuojelun näkökulmat otetaan tarpeen mukaan huomioon kaikilla toimialoilla.</p> <p>Paimionjoki on keskeinen vesistöalue Somerolla ja sen vesiensuojelullista tilaa ja virkistyskäyttöä tullaan edelleen edistämään yhteistyössä Paimionjoki-yhdistyksen ja Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kanssa.</p> <p>Someron kaupungin nykyiset ympäristönsuojelumääräykset ovat tulleet voimaan 14.11.2011. Lainsäädännön muutosten myötä ympäristönsuojelumääräysten päivittäminen on ajankohdasta.</p>
<p>Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa</p> <p>-</p>

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Ympäristölupapäätökset, päätökset lupamääräysten tarkistamisesta ja ilmoituspäätökset, kpl	4	2	2	2	2
Maa-aines- ja ympäristölupapäätökset (yhteisluvut), kpl	1	2	2	2	2
Valvontaohjelman mukaiset määräaikaistarkastukset, kpl	9	16	16	16	16
Tarkastuskäynnit muissa kohteissa, kpl	30	60	50	50	50

Tehtäväalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Ympäristölupien keskimääräinen käsittelyaika, kk	5	6	6	6	6
Yhteislupien keskimääräinen käsittelyaika, kk	10	8	8	8	8

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 9311 Ympäristönsuojelu Ympäristönsuojelusihteeri	1	1	1	1	1

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

1. Ympäristölupahakemukset käsitellään kuuden kuukauden ja yhteislupahakemukset kahdeksan kuukauden kuluessa hakemuksen jättämisestä ja kun kaikki käsittelyyn tarvittavat asiakirjat liitteineen on jätetty kaupungille.

Mittarit: Hakemusten toteutunut käsittelyaika.

2. Toteutetaan ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaa tekemällä tarkastuskäynnit valvontaohjelman mukaisissa kohteissa.

Mittarit: Toteutuneet tarkastuskäynnit.

3. Ympäristönsuojelumääräysten päivittäminen.

Mittarit: Ympäristönsuojelumääräysten valmistuminen ja hyväksyminen.

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

930 YMPÄRISTÖNSUOJELU	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	20 229	4 800	5 000	5 000	5 100	5 200
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-84 355	-110 700	-109 200	-108 700	-110 800	-113 500
Toimintakate (Netto)	-64 126	-105 900	-104 200	-103 700	-105 700	-108 300
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	-84 355	-110 700	-109 200	-108 700	-110 800	-113 500
Sisäiset						
Toimintatulot	110	0	0	300	0	0
Toimintamenot	-11 870	-12 600	0	-15 200	0	0

12.5 Yhdyskuntasuunnittelu

Toimielin: Ympäristölautakunta

Tehtäväalue: Yhdyskuntasuunnittelu

Kustannuspaikat: 9411 Kaavoitus, 9412 Mittaus ja kiinteistöpalvelut, 9413 Pohjakartta, 9414 Maa-ainesvalvonta

Tilivelvolliset: Maankäyttöinsinööri (9411, 9412, 9413, 9414)

Toiminta-ajatus

Kaavoitus

Kaavoituksessa tuotetaan toimivaa, taloudellista ja ympäristöön sopivaa yhdyskuntarakenteen suunnittelua Someron kaupungin, sekä maankäyttösopimukseen perustuvien järjestelyin myös yksityisten maanomistajien tarpeisiin. Lisäksi annetaan kaavoitukseen liittyvää neuvontaa ja ohjausta sekä hoidetaan kaavoitukseen liittyviä viranomaistehtäviä.

Mittaus- ja kiinteistötoimi

Mittaus- ja kiinteistötoimessa tuotetaan ja ylläpidetään kartta- ja paikkatietoaineistoja sekä toimitetaan edellä mainittuja aineistoja kaupungin oman organisaation ohella muidenkin tarpeisiin. Lisäksi toimitaan kaupungin edunvalvojana Maanmittauslaitoksen suorittamissa maanmittaustoimittuksissa sekä annetaan yleistä neuvontaa ja ohjausta kiinteistöjen maankäyttöön liittyvissä kysymyksissä.

Pohjakartta

Ylläpidetään kaavan pohjakarttaa.

Maa-ainesvalvonta

Maa-ainesvalvontaan sisältyvät erilaiset maa-aineslain mukaiset maa-ainesten ottoon liittyvät viranomaistehtävät, kuten lupien ja ilmoitusten käsittely ja valmistelu sekä ainesten oton valvonta. Lupiin liittyvää valvontaa suoritetaan ensisijaisesti vuotuisin tarkastuskierroksin. Muuta maa-ainesten ottamiseen liittyvää valvontaa suoritetaan saatujen ilmoitusten ja muiden maastokäyntien yhteydessä tehtävien havaintojen perusteella.

Haasteet ja epävarmuustekijät

Kaavoitus

Suurimmat haasteet kohdistuvat asemakaavojen ajanmukaisuuteen. Kunnan on lain mukaan jatkuvasti suoritettava asemakaavojen ajanmukaisuuden arviointia ja tarvittaessa kunnan on ryhdyttävä toimenpiteisiin vanhentuneiden asemakaavojen uudistamiseksi, mikäli kaava on merkittävältä osalta toteuttamatta.

Mittaus- ja kiinteistötoimi

Paineita kohdistuu voimassa olevissa asemakaavoissa sellaisten yhteiseen käyttöön osoitettujen alueiden lunastamiseen, jotka ovat yksityisomistuksessa. Tämä koskee erityisesti katualueita. Tarvittavien toimenpiteiden aiheuttama työmäärä sekä niiden edellyttämät taloudelliset ja henkilöresurssit huomioiden asian kuntoon saattaminen kestää vuosia. Henkilöresurssien varaamisen osalta tarve ei rajoitu ainoastaan kaupungin organisaatioon, vaan kohdistuu myös valtion maanmittaushallintoon.

Maa-ainesvalvonta

Muutamissa lupakohteissa päättyneen ottotoiminnan sekä ympäristötoimen sisäisten tehtäväjärjestelyjen seurauksena on tehtäväalueen vastuulla olevien maa-aineslupakohteiden määrä vähentynyt aikaisemmasta merkittävästi. Haasteet liittyvät enimmäkseen vanhentuvien tai vanhentuneiden lupien päivittämiseen sekä sellaisten vanhojen ennallistamattomien ottoalueiden osalta, joissa potentiaalisen irrotettavan aineksen määrä suhteessa maisemoinnissa tarvittavaan ainekseen on vähäinen.

Toiminnan painopistealueet ja kehittämistarpeet

Kaavoitus

Tärkeimpänä hankkeena on edelleen keskustaajaman osayleiskaavoitus, jonka eteenpäin viemiseen on varauduttava lisäpanostuksin mahdollisesti vielä muutaman vuoden ajan. Hankkeen yhteydessä selvitetään alustavasti myös asemakaavamuutosten tarpeita. Muita kaavahankkeita viedään eteenpäin tarpeiden ja kulloinkin käytettävissä olevien resurssien mukaan. Kuntakaavoituksen toinen tärkeä tehtävä on kaupungin asuin- ja teollisuuskäyttöön tarkoitettujen tonttivarannon turvaaminen pitkällä aikavälillä. Kaupungin omien asuintonttien tarjontaa täydennetään kaupunginhallituksen hyväksymän kaavoitusohjelman ja –katsauksen mukaisesti.

Mittaus- ja kiinteistötoimi

Jatkuvasti ylläpidettävä, nykyaikainen mittauskalusto ja sen monipuolisen käytön hallitseva ammattihenkilöstö mahdollistavat maastomittausten tuottamisen tehokkaasti. Mittaustoimen tulevaisuuden haasteet liittyvät olemassa olevien kaupungin tuottamien kartta-aineiston päivittämiseen ja ylläpitämiseen, kaupungin ulkopuolelta tulevien velvoitteiden ja tehtävien hoitamiseen, sekä tarvittavien resurssien ohjaamiseen mainittuihin tehtäviin.

Pohjakartta

Pohjakartan jatkuva vuosittainen ylläpito pyritään turvaamaan varaamalla kustannuspaikalle palveluhankintaa varten vuosittainen määräraha sen varalta, että omaa, ammattitaitoista henkilöstöresurssia ei olisi mahdollisesti käytettävissä.

Maa-ainesvalvonta

Lähitulevaisuudessa korostunevat valmistelu- ja valvontatyöt, jotka liittyvät muutamien vanhojen ottoalueiden maisemointilupiin.

Muutokset palvelutuotantorakenteissa ja henkilöstöresursseissa

-

Tehtäväalueen keskeisimmät suoritukset	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kaavoitetut uudet rakennuspaikat, kpl	0	0	12	12	15
Valmisteltavat kirjaamisasiat (lainhuudot jne.), kpl	9	10	10	10	10
Rakennusvalvontamittaukset, kpl	30	25	25	25	25

Voimassa olevat maa-ainesluvut, kpl (sis. vain tehtävääalueen 940 valmisteluvastuulla olevat luvat)	4	6	6	6	6
--	---	---	---	---	---

Tehtävääalueen keskeisimmät mittarit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kaupungin vapaa kaavatonttivaranto (ei sis. Jakkulan ja Mäyrämäen ns. määräaloja)					
-omakotitontit (kiinteistöt), kpl	15	30	40	40	50
-rivitalotontit, kpl	8	8	10	10	12
-kerrostalotontit, kpl	0	0	0	0	0
-teollisuus- ja liiketontit, kpl	12	12	10	11	10
Vireille tulleet maa-aineslupahakemukset, kpl (sis. vain tehtävääalueen 940 valmisteluvastuulla olevat luvat)	0	0	1	1	1

Henkilöresurssit / vakanssit	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KP 9412 Mittaus- ja kiinteistötoimi Maankäyttöinsinööri 100 % Kartoittaja 20 % Paikkatietosuunnittelija 30 %	2	2	2	2	2

Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet vuodelle 2024

- Tavanomaista rakentamista koskevat suunnittelutarveratkaisuhakemukset valmistellaan päätettäväksi kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kaikki hakemuksen käsittelyssä tarvittavat asiakirjat liitteineen on jätetty kaupungille.**

Mittari: Hakemusten toteutunut käsittelyaika.

- Selvitetään kiinteistön käyttötarkoituksen muuttamisen maankäytöllisiä edellytyksiä Somerolla.**

Mittari: Selvitys tehty.

- Rakennusvalvontaviranomaisen antamat mittaustehtävät toteutetaan.**

Mittari: Rakennuspaikan sijainnin merkinnän keskimääräinen käsittelyaika (vrk).

- Maa-aineslupahakemukset valmistellaan päätettäväksi yhdeksän kuukauden kuluessa siitä, kun tarvittavin tiedoin varustettu hakemus on toimitettu.**

Mittari: Hakemusten toteutunut käsittelyaika.

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

940 YHDYSKUNTASUUNNITTELU	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	10 618	7 400	7 100	7 100	7 100	7 100
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	-149 278	-286 800	-299 100	-298 200	-303 000	-309 000
Toimintakate (Netto)	-138 661	-279 400	-292 000	-291 100	-295 900	-301 900
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	-9 295	-6 500	0	-6 500	-6 500	-6 500
Tehtävän kokonaiskustannukset	-158 573	-293 300	-299 100	-304 700	-309 500	-315 500
Sisäiset						
Toimintatulot	360	0	0	500	0	0
Toimintamenot	-50 883	-46 600	0	-55 500	0	0

12.6 Ympäristöterveydenhuolto

Toimielin: Ympäristölautakunta

Tehtäväalue: 950 Ympäristöterveydenhuolto

Kustannuspaikat:

9511 Terveysvalvonta

9512 Eläinlääkintähuolto

9513 Löytöeläinkotitoiminta

Tilivelvolliset:

Ympäristönsuojelusihteeri (9511, 9512, 9513)

Talous

Määrärahat ja tuloarviot

950 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO	TP 2022	TA 2023	LTKEHD 2024	KVPÄÄTÖS 2024	SV1 2025	SV2 2026
Tuloarviot ja määrärahat						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	0	-324 200	-323 400	-322 700	-325 900	-329 100
Toimintakate (Netto)	0	-324 200	-323 400	-322 700	-325 900	-329 100
Laskennalliset kustannukset						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0	0	0
Tehtävän kokonaiskustannukset	0	-324 200	-323 400	-322 700	-325 900	-329 100
Sisäiset						
Toimintatulot	0	0	0	0	0	0
Toimintamenot	0	0	0	0	0	0

13 INVESTOINTIOSA

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
KIINTEÄ OMAISUUS					
Kaupunginhallitus					
Maa-alueiden/rakennusten myynti	82 400	65 000	150 000	150 000	150 000
Maa-alueiden/rakennusten osto	-176 356	-50 000	-100 000	-100 000	-100 000
Netto	-93 956	15 000	50 000	50 000	50 000
AINEETON KÄYTTÖOMAISUUS					
Kaupunginhallitus					
Osakkeiden myynti	1 280 581	50 000	100 000	100 000	100 000
Osakkeiden osto	0	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Netto	1 280 581	40 000	90 000	90 000	90 000
IRTAIN OMAISUUS					
Tietokoneohjelmistot					
Tekninen lautakunta					
Menot yhteensä	-15 000	-80 000	-100 000	0	0
Kaupunginhallitus					
Menot yhteensä	0	-40 000	0	0	0
Tietokoneohjelmistot yhteensä	-15 000	-120 000	-100 000	0	0
Koneet ja kalusto					
Sivistyslautakunta					
Tulot yhteensä	10 034				
Menot yhteensä	-93 717	-115 000	-172 000	-35 000	-35 000
Tekninen lautakunta					
Menot yhteensä				-50 000	
Ympäristölautakunta					
Menot yhteensä	0	-35 000	0	0	0
Koneet ja kalusto yhteensä	-93 717	-150 000	-172 000	-85 000	-35 000
IRTAIN OMAISUUS YHTEENSÄ	-108 717	-270 000	-272 000	-85 000	-35 000
Tulot yhteensä	10 034				

RAKENNUKSET					
Tekninen lautakunta					
Tulot yhteensä	33 494	3 393 000	3 162 000	0	0
Menot yhteensä	-1 526 421	-9 475 000	-9 350 000	-3 675 000	-3 550 000
Netto yhteensä	-1 492 927	-6 082 000	-6 188 000	-3 675 000	-3 550 000
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET					
Tulot yhteensä	172 328	1 188 500	710 200	168 600	210 400
Menot yhteensä	-2 957 302	-4 401 000	-3 173 700	-1 532 400	-2 216 000
Netto yhteensä	-2 784 974	-3 212 500	-2 463 500	-1 363 800	-2 005 600
TULOT YHTEENSÄ	1 578 837	4 696 500	4 122 200	418 600	460 400
MENOT YHTEENSÄ	-4 768 796	-14 206 000	-12 905 700	-5 402 400	-5 911 000
NETTO	-3 189 959	-9 509 500	-8 783 500	-4 983 800	-5 450 600

KIINTEÄ OMAISUUS JA OSAKKEET 2024 - 2026

	2024	2025	2026	Lisäinformaatio
TEKNINEN LAUTAKUNTA				
MENOT				
Kiinteä omaisuus				
Rakennusten / maa-alueiden osto	100 000	100 000	100 000	
Osakkeet				
Osakkeiden osto	10 000	10 000	10 000	
Yhteensä	110 000	110 000	110 000	
TULOT				
Kiinteä omaisuus				
Maa-alueiden myynti	150 000	150 000	15 000	
Osakkeet				
Osakkeiden myynti	100 000	100 000	100 000	
Yhteensä	250 000	250 000	115 000	
IRTAIMISTO YHTEENSÄ	140 000	140 000	5 000	

IRTAIMISTON HANKINTAOHJELMA 2024 – 2027						
	Kustannus- arvio	2024	2025	2026	2027	Lisäinformaatio
TEKNINEN LAUTAKUNTA						
Tietohallinto						
Varhaiskasvatus järjestelmän päivitys	30 000	30 000				Varhaiskasvatus järjestelmän päivitys
Kiinteistöautomaatio-ohjelmiston päivitys	20 000	20 000				Ohjelmiston käyttöönottoasennus ja päivitystyö
Työajanseuranta- ja kulunvalvonta	20 000	20 000				Ohjelmiston uusiminen, sisältää laitehankintoja
Kameravalvonnan laajentaminen ja kehittäminen	30 000	30 000				Kameravalvonnan kokonaissuunnitelma ja laitehankinnat
Tietokoneohjelmistot yhteensä	100 000	100 000				
Puistot- ja liikennealueet						
Pakettiauto 4wd	50 000		50 000			Veto / kuljetusauto raskaille kuormille
Koneet ja kalusto yhteensä	50 000		50000			
SIVISTYSLAUTAKUNTA						
Perusopetuksen digitalisaatio	50 000	50 000				7. luokkalaisten kannettavat tietokoneet
Oppivelvollisuuden laajentaminen lukio	140 000	35 000	35 000	35 000	35 000	Lukion 1. luokkalaisten kannettavat tietokoneet
Esiopetuksen digitalisaatio	35 000	35 000				TVT-laitteiden hankinta varhaiskasvatukseen
Kirkonmäen koulun oppilaiden koulupöydät	12 000	12 000				Yhden luokan koulupöydät
Teknisen työn hankinnat	20 000	20 000				CNC Laser-leikkuri/jyrsin
Tuulihatun päiväkodin leikki- ja kiipeilyvälineiden uusiminen	20 000	20 000				Tuulihatun päiväkodin leikki- ja kiipeilyvälineiden uusiminen
Koneet ja kalusto yhteensä	277 000	172 000	35 000	35 000	35 000	
Yhteensä	427 000	272.000	85.000	35.000	35.000	
IRTAIMISTO YHTEENSÄ	427 000	272 000	85 000	35 000	35 000	

JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS 2024 – 2027

MENOT ALV 0%	Kust.arvio	2024	2025	2026	2027	Lisäinformaatio
Kaavateiden kesto-päällystys	360 000	90 000	90 000	90 000	90 000	Teiden päällystystä
Teiden rakentaminen ja peruskorjaus	950 000	200 000	250 000	250 000	250 000	Teiden rakent., peruskorj. toimenpideohj. mukaan
Kevyenliikenteen-väylät	1 840 000	890 000	70 000	400 000	480 000	Klv suunnittelu ja toteutus; Turuntie klv, Ihmäentie, Saarentaantie. Muutettu kaupunginjohtajan ehdotukseen teknisen lautakunnan käsittelyn jälkeen.
Keskustaajaman liikenneturvallisuuden parantaminen	270 000	30 000	150 000	45 000	45000	Laadittavan liikenneturvallisuukselvityksen mukaan huomioiden keskustaajaman kehittämishanke
Keskustaajaman kehittäminen, silta	50 000	0	0	25 000	25 000	Suunnittelu 2026-2027
Keskustaajaman kehittäminen, taphatuma-aukio	25 000				25 000	Sijainti: Kiiruun puiston/Kirjaston vieressä
Katuvalaistus	420 000	210 000	70 000	70 000	70 000	Laajentamista ja uudistamista
Pitkäjärven ja Ämyrin pururatojen valaistus	165 000	0	25 000	140 000	0	
Tori, valaistuksen uusiminen	50 000	50 000				
Keskusta-alueen kohdevalaistus	35 000	35 000				Vanhatien silta, Kiiruunpuisto
Puistot ja yleiset alueet; kehittäminen	60 000	15 000	15 000	15 000	15 000	Puistojen suunnittelu ja rakentaminen puistostrategian mukaan
Uimapaikan perustaminen Elonpellon alueelle.	25 000	25 000				
Venelaiturien lisääminen	45 000	25 000	20 000			Härkälään (2024) lisätään venelaituri ja ruopataan ranta, Akustinpuiston alueelle vierasvenelaituri (2025).
Mäkelän alueen kunnallistekniikka	620 000	620 000				Toteutus
Hyppäkiven I alueen kunnallistekniikka	0					Suunnittelu siirtyy arviolta vuodelle *)
Ihmäen II alueen kunnallistekniikka	0					Suunnittelu ja toteutus *)
Kermisen alueen kunnallistekniikka	0					Kermisen alueen kunnallistekniikan suunnittelun aloitus v. (15.000 €), toteutus (1.000.000 €)
Antintien alueen kunnallistekniikka	535 000	535 000				Toteutus
Urheilukentän monitoimialue	80 000		80 000			Tenniskenttien muuttaminen monitoimikentiksi (tennis, sähkö, katukori + aitojen uusinta) **)
Hulevesiverkoston perusparannus ja laajennus	2 180 000	330 000	550 000	900 000	400 000	Rankkkula III, Takalan alue (Lummet,Lummek, Takalant, Takalank), Okkerin alue (Ensiot,Siviänt, Airant ym.alue) Okkerin-Pappilantie (putkikoon suurennus), Jormantie-Leppätie alue, Museot-Kuusit-Haapat-Mäntyty.alue, It.kehä-Holmant-Veistämönt-Nikkarint alue, Metallitie (puuttuu myös jv).
Paimionjoen yläosan säännöstelyn vesirakennustyöt	431 000		150 000	281 000		Luvut vuoden 2022 budjetista
Vesienhallinnan kokonaishallintasuunnittelu	181 000	118 700	62 350			Taajama-alueen vesienhallinnan kokonaissuunnittelu ***)
Kt 52 liikenneympyrä	-					Elyn avustus 12,5 % tai maks 50t €. Kustannusarvio 700t € Lisätty Kj:n ehdotukseen teknisen lautakunnan käsittelyn jälkeen.
	8 322 000	3 173 700	1 532 400	2 216 000	1 400 000	

TULOT ALV 0%	Yhteensä	2024	2025	2026	2027	Lisäinformaatio
Ihamäentien klv (Hämeen Härkätie - Pärnämäentie)	3 000				3 000	Valtionavustus (ELY)
Kevyenliikenteenväylät	170 400	170 400				Turuntien KLV, Ely 12,5 %, max 50 000 €, Someron Vesihuolto Oy 14,22 %.
Mäkelän alueen kunnallistekniikka	160 000	160 000				Someron Vesihuolto Oy
Antintien alueen kunnallistekniikka	273 000	273 000				Someron Vesihuolto Oy
Vesienhallinnan kokonaishallintasuunnitelu	162 900	106 800	56 100			Avustuksen määrä, Ely 80 %, Someron Vesihuolto Oy 10 %
Paimionjoen yläosan säännöstelyn vesirakennustyöt	322 850		112 500	210 400		V-S ELY-keskus, Turun Seudun Vesi Oy ja Turun Vesihuolto Oy 75 %, luvut vuoden 2022 budjetista
YHTEENSÄ	1 092 150	710 200	168 600	210 400	3 000	
						*) poikkeaa voimassa olevasta kaavoitusohjelmasta
						***) edellyttää urheilukentän kokonaissuunnitelmaa
						****) edellyttää avustuksen saamista

TALONRAKENNUSINVESTOINNIT V. 2024 – 2027

MENOT alv 0%	Kust.arvio	2024	2025	2026	2027	Lisäinformaatio
Oinasjärven koulu	-					*)
Pitkäljärven koulu	-					*)
Kirkonmäen koulu	-					*)
Oinasjärven päiväkoti	-					*)
Joensuun koulu	230 000	80 000	80 000	70 000		Liikuntasalin valaiseminen uusiminen, rakennus 1 valaisimien uusiminen, Rak 2 ja 3 vesikaton pintahuopa, RAK 2 sisäilmakorjaukset
Lukitus	40 000	40 000				Nupulinna, pelastuslaitoksen putkilukot, kaupungin putkilukot
Leivonpesän päiväkoti	5 300 000	300 000	3 000 000	2 000 000		2023 hankesuunnitelman päivitys ja käsittely, toteutuksen summat täsmentyvät hankesuunnitelmapäätösten perusteella.
Oppimisympäristöselvitystyön mukainen tilasuunnittelu	50 000	50 000				*)
Palvelutalo Uusi Tervaskanto	8 500 000	8 500 000				
Uimahalli, Monitoimihalli, Kiiruun koulu, Kirjasto	260 000	20 000	80 000	80 000	80 000	Aurinkovoima/-energia
Kaupungintalo	930 000	25 000	45 000	385 000	500 000	Aulatilän perusk. (sis. LVIS), 1. ja 2. krs perusk. (sis. LVIS), erillinen jäte-/autokatos/varavoima
Hammashoitola	25 000	25 000				Vesikaton huoltomaalaus ja kattoturvatuotteiden uusiminen
Jauhetalo	180 000		20 000	120 000	40 000	Kaukolämpö- ja vesiliittymän perustaminen, pesuhallin vesikatto ***)
Uimahalli	40 000		40 000			Liukumäen portaat
Monitoimihalli	80 000	80 000				Vesikaton huopa 1 x pintahuopa, sisäovien uusiminen
Paloasema	400 000		100 000	300 000		Peruskorjaus; ikkunat ,ovet, vesikaton ja julkisivun (puuosat) maalaus, LVIS, sisäpinnat **)
Sairaalatien rivitalot	585 000		40 000	415 000	130 000	Käyttövesiputkiremontit D ja E talot, peruskorjaus C-talo ja B-talo **)
Urheilukenttä	50 000	50 000				Katsomon ja huoltorakennuksen suunnittelu, sisältää alueen yleissuunnitelman
Tekninen varikko, varasto	90 000		90 000			Vesikatteen uusiminen varastorakennukseen

Vuokra-asuntojen kunnostukset	240 000	60 000	60 000	60 000	60 000	Kaupungin kokonaan omistamissa asuntokohteissa (Sairaalatie, Pärnämentie 14 ja Rauhankalliontie 4)
Kiinteistöjen muut korjaukset	480 000	120 000	120 000	120 000	120 000	Varaus (ennalta-arvaamaton)
YHTEENSÄ	17.480.000	9.350.000	3.675.000	3.550.000	930.000	
TULOT ALV 0%	Yhteensä	2024	2025	2026	2027	Lisäinformaatio
Palvelutalo Uusi Tervaskanto	3 162 000	3 162 000				ARA -avustus 40 %
YHTEENSÄ	3 162 000	3 162 000	0	0	0	
*) Investointitarpeet edellyttävät laajaa oppimisympäristöselvitystä						
**) Varhan vuokrasopimuksen jatkosta riippuvainen						
***) Edellyttää hyväksyttyä kiinteistöstrategiaa						

14 RAHOITUSOSA

Talousarvion rahoituslaskelma (ulkoiset)

	TP 2022	TA+MUUT. 2023	KVPÄÄTÖS 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
VUOSIKATE	2 987 605	3 465 350	1 971 400	-43,1	1 360 700	823 200
SATUNNAISET ERÄT	2 721 942	0	0		0	0
TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT	-2 728 028	0	0		0	0
	2 981 519	3 465 350	1 971 400	-43,1	1 360 700	823 200
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
INVESTOINTIMENOT	-4 768 796	-14 979 000	-12 905 700	-13,8	-5 402 400	-5 911 000
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	215 856	4 581 500	3 872 200	-15,5	168 600	210 400
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	4 091 009	115 000	250 000	117,4	250 000	250 000
	-461 931	-10 282 500	-8 783 500	-14,6	-4 983 800	-5 450 600
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	2 519 588	-6 817 150	-6 812 100	-0,1	-3 623 100	-4 627 400
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET				-24,4		
ANTOLAINAUSAAMISTEN VÄHENNYS	20 496	20 500	15 500	-24,4	20 500	20 500
	20 496	20 500	15 500	-24,4	20 500	20 500
LAINAKANNAN MUUTOKSET				24,7		
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	0	4 000 000	4 000 000	0,0	4 000 000	4 000 000
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-2 317 916	-2 223 500	-1 785 100	-19,7	-1 619 400	-1 619 400
	-2 317 916	1 776 500	2 214 900	24,7	2 380 600	2 380 600
MUUT MAKSUALMIUDEN MUUTOKSET						
TOIMEKSIANTOJEN VAROJEN JA PÄÄOMIEN MUUTOKSET	-428 690	0	0		0	0
VAIHTO-OMAISUUDEN MUUTOS	948	0	0		0	0
SAAMISTEN MUUTOS	-463 090	0	0		0	0
KOROTTOMIEN VELKOJEN MUUTOS	1 286 531	0	0		0	0
	395 699	0	0		0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-1 901 721	1 797 000	2 230 400	24,1	2 401 100	2 401 100
RAHAVAROJEN MUUTOS	617 867	-5 020 150	-4 581 700	-8,7	-1 222 000	-2 226 300

TALOUSARVION TULOSLASKELMA

TALOUSARVION TULOSLASKELMA 2024 (Ulkoiset menot)	TP 2022	TA+MUUT. 2023	TOT 6/2023	KVPÄÄTÖS 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
TOIMINTA TUOTOT							
MYYN T TUOTOT	3 225 801	1 657 900	745 440	1 782 700	7,5	1 800 600	1 818 500
3140 Muut myyntituotot	3 225 801	1 657 900	745 440	1 782 700	7,5	1 800 600	1 818 500
MAKSUTUOTOT	3 737 991	576 800	194 466	445 900	-22,7	450 300	454 700
3220 Perusterv.huollon avohoidon lä	223 397	0	0	0		0	0
3221 Muut terveydenhuollon maksut	350 690	0	0	0		0	0
3222 Kotipalvelumaks (kh.apu+tukip)	2 115 338	0	0	0		0	0
3223 Päivähoitomaksut	788 360	295 800	102 320	162 700	-45,0	164 400	166 100
3224 Muut opetus- ja kultt.toimen ma	120 319	141 000	53 353	143 000	1,4	144 300	145 600
3225 Rakennusvalvonta- ja -tarkastu	42 992	45 000	24 419	45 000	0,0	45 500	46 000
3226 Muut yhdyskuntapalv. maksut	28 079	12 700	11 530	12 900	1,6	13 000	13 100
3227 Muut palvelumaksut	68 815	82 300	2 844	82 300	0,0	83 100	83 900
TUET JA AVUSTUKSET	1 534 672	745 500	42 634	1 029 100	38,0	1 039 300	1 049 500
3300 Työllistämistuki	162 669	110 000	37 644	70 000	-36,4	70 700	71 400
3327 Valt.korvaus kuntouutt. työtoim	34 346	0	0	0		0	0
3330 Muut tuet ja avustukset	1 337 657	635 500	4 991	959 100	50,9	968 600	978 100
MUUT TOIMINTA TUOTOT	1 664 041	3 862 700	1 556 915	3 992 900	3,4	4 032 700	4 072 900
3410 Asuntojen vuokrat	1 107 059	452 300	50 728	452 300	0,0	456 800	461 300
3420 Muiden rakennusten vuokrat	378 907	3 231 300	1 319 797	3 371 300	4,3	3 405 000	3 439 000
3430 Maa- ja vesialueiden vuokrat	69 889	75 000	40 378	75 000	0,0	75 800	76 600
3450 Koneiden ja laitteiden vuokrat	0	0	121 705	0		0	0
3460 Muut vuokratuotot	10 325	2 100	2 502	2 100	0,0	2 100	2 100
3510 Pysyv. vast.hyöd.luov.voitot	13 739	0	0	0		0	0
3530 Muut tuotot	84 122	102 000	21 805	92 200	-9,6	93 000	93 900
TOIMINTA TUOTOT	10 162 505	6 842 900	2 539 456	7 250 600	6,0	7 322 900	7 395 600
TOIMINTAKULUT							
HENKILÖSTÖKULUT	-29 705 202	-17 462 900	-7 981 515	-17 312 400	-0,9	-17 812 400	-18 504 200
PALKAT JA PALKKIOT	-23 829 109	-14 014 000	-6 282 394	-13 985 900	-0,2	-14 405 800	-14 981 500
4001 Kokouspalkkiot	-151 373	-134 500	-30 633	-155 300	15,5	-160 100	-166 300
4002 Vakinaisten palkat	-18 543 019	-11 253 100	-5 197 205	-11 207 900	-0,4	-11 544 100	-12 005 600
4004 Sijaisten palkat	-2 646 435	-589 000	-405 038	-506 400	-14,0	-521 600	-542 400
4005 Erilliskorvaukset	-1 179 542	-105 000	-52 022	-86 800	-17,3	-89 400	-92 900
4006 Työllistettyjen palkat	-250 532	-190 200	-114 393	-130 000	-31,7	-133 900	-139 300
4010 Asiantuntijapalkkiot	-10 885	0	-3 170	0		0	0
4011 Määräaikaiset palkat	-767 990	-1 268 500	-471 437	-1 460 700	15,2	-1 504 700	-1 564 800
4012 Tuntipalkat	-325 985	-473 700	-154 161	-438 800	-7,4	-452 000	-470 200
4060 Jaksotetut palkat ja palkkiot	-381 449	0	0	0		0	0
4230 Sairausvakuutuskorvaukset	403 526	0	138 840	0		0	0
4240 Tapaturmakorvaukset	24 576	0	6 825	0		0	0

TALOUSARVION TULOSLASKELMA 2024 (Ulkoiset menot)	TP 2022	TA+MUUT. 2023	TOT 6/2023	KVPÄÄTÖS 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
HENKILÖSIVUKULUT	-5 876 092	-3 448 900	-1 699 121	-3 326 500	-3,5	-3 406 600	-3 522 700
ELÄKEKULUT	-4 998 437	-2 908 800	-1 423 011	-2 826 600	-2,8	-2 890 700	-2 985 800
4100 KuEL-palkkaperust.eläkemaksu	-3 793 912	-2 430 400	-989 546	-2 316 700	-4,7	-2 386 100	-2 481 200
4101 KuEL-eläkemenoperust.eläkemaks	-721 756	0	0	0		0	0
4103 VAEL-maksut	-355 064	0	-196 884	0		0	0
4106 Tasausmaksu, Keva	0	-473 100	-236 580	-504 600	6,7	-504 600	-504 600
4110 Muut työeläkemaksut	-127 706	-5 300	0	-5 300	0,0	0	0
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-877 655	-540 100	-276 110	-499 900	-7,4	-515 900	-536 900
4151 Työnantajan sosiaalivak.maksut	-311 543	-221 400	-104 820	-182 100	-17,8	-187 000	-194 900
4160 Työttömyysvakuutusmaksut	-422 479	-284 600	-124 381	-284 400	-0,1	-293 500	-305 300
4170 Tapaturmavakuutusmaksut	-46 127	-26 500	-42 618	-26 000	-1,9	-27 100	-28 000
4180 Muut sosiaalivakuutusmaksut	-14 974	-7 600	-4 291	-7 400	-2,6	-8 300	-8 700
4190 Jaksotetut sos.vak.maksut	-82 533	0	0	0		0	0
PALVELUJEN OSTOT	-30 163 826	-5 985 900	-3 122 662	-6 103 600	2,0	-7 371 600	-7 462 900
4300 Asiakaspalvelujen ostot	-20 991 353	-508 900	-167 875	-395 300	-22,3	-1 609 300	-1 646 300
4315 Palveluseteli	-20 718	0	-7 429	0		0	0
4330 Perhehoitopalkkiot	-128 456	0	-616	0		0	0
4340 Asiantuntijapalvelut	-341 746	-478 250	-92 057	-451 500	-5,6	-455 800	-460 100
4341 Toimistopalvelut	-248 279	-174 500	-97 008	-228 100	30,7	-230 400	-232 700
4342 ICT-palvelut	-1 224 502	-1 072 950	-474 032	-940 200	-12,4	-949 400	-958 600
4344 Rahoitus- ja pankkipalvelut	-41 287	-10 200	-20 154	-10 200	0,0	-10 300	-10 400
4346 Työvoiman vuokraus	-1 029 915	0	-313	0		0	0
4350 Painatukset, ilmoitukset, markk.	-127 861	-153 700	-67 329	-159 000	3,4	-160 300	-161 600
4360 Posti- ja kuriiripalvelut	-38 990	-20 000	-6 305	-20 500	2,5	-20 500	-20 500
4370 Vakuutukset	-174 083	-102 900	-213 617	-105 800	2,8	-106 800	-107 800
4380 Puht.pito- ja pesulapalvelut	-526 183	-490 950	-271 334	-502 300	2,3	-507 300	-512 300
4390 Rakenn. ja alueiden rakentamis	-1 174 199	-992 950	-686 866	-1 043 500	5,1	-1 053 900	-1 064 400
4400 Koneiden, kaluston ja laitteid	-187 507	-75 150	-32 449	-78 700	4,7	-79 200	-79 700
4410 Majoitus- ja ravitsemuspalvelu	-67 560	-56 100	-27 354	-71 900	28,2	-72 200	-72 500
4420 Matkustus- ja kuljetuspalvelut	-1 356 046	-1 140 300	-492 395	-1 187 500	4,1	-1 198 700	-1 210 000
4430 Sosiaali- ja terveystalvet	-684 929	-700	-96 763	-160 700	#####	-162 300	-163 900
4434 Perhehoidon kulukorvaukset	-120 498	-15 000	-517	-10 000	-33,3	-10 100	-10 200
4440 Koulutus- ja kulttuuripalvelut	-160 690	-172 850	-60 468	-190 500	10,2	-191 700	-193 000
4450 Osuus verotuskustannuksiin	-181 198	-90 000	-43 401	-93 200	3,6	-94 100	-95 000
4460 Muut yhteistoimintaosuudet	-1 212 103	-421 450	-240 648	-428 500	1,7	-432 900	-437 300
4470 Muut palvelut	-125 180	-8 250	-23 545	-25 500	209,1	-25 700	-25 900
4473 Työkalukorvaukset	-544	-800	-189	-700	-12,5	-700	-700
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 473 537	-3 305 900	-1 530 184	-3 050 500	-7,7	-3 079 100	-3 108 000
4500 Toimisto- ja koulutarvikkeet	-114 486	-96 800	-48 397	-96 000	-0,8	-96 600	-97 200
4510 Kirjallisuus	-294 832	-304 400	-179 985	-282 700	-7,1	-285 200	-287 700
4520 Elintarvikkeet	-705 409	-458 900	-207 000	-485 400	5,8	-490 100	-494 900
4530 Vaatteisto	-57 711	-38 750	-19 287	-42 600	9,9	-42 700	-42 800
4533 Lääkkeet	-208 160	-3 800	-916	-4 300	13,2	-4 300	-4 300
4536 Hoitotarvikkeet	-858 246	-300	-609	-300	0,0	-300	-300
4550 Siivous- ja puhdistusaineet	-115 185	-56 150	-21 150	-57 300	2,0	-57 700	-58 100
4560 Poltto- ja voiteluaineet	-28 468	-12 700	-4 467	-12 700	0,0	-12 800	-12 900
4568 Lämmitys	-695 012	-752 000	-365 301	-772 000	2,7	-779 700	-787 500
4569 Sähkö ja kaasu	-604 997	-928 900	-359 844	-662 100	-28,7	-668 700	-675 400
4570 Vesi	-64 408	-54 800	-31 655	-69 900	27,6	-70 600	-71 300

TALOUSARVION TULOSLASKELMA 2024 (Ulkoiset menot)		TP 2022	TA+MUUT. 2023	TOT 6/2023	KVPÄÄTÖS 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
4580	Kalusto	-402 564	-283 100	-92 850	-246 300	-13,0	-248 300	-250 300
4590	Rakennusmateriaali	-205 479	-227 300	-147 171	-227 200	-0,0	-229 600	-232 000
4600	Muu materiaali	-118 578	-88 000	-51 553	-91 700	4,2	-92 500	-93 300
AVUSTUKSET		-3 364 247	-1 384 500	-744 857	-1 431 500	3,4	-1 446 000	-1 460 500
4710	Omaishoid.tuki, hoitopalkkiot	-509 753	0	0	0		0	0
4712	Lasten kotihoidon tuki	-318 164	-350 000	-158 075	-350 000	0,0	-353 500	-357 000
4713	Lasten kotihoidontuen kuntalis	-63 300	-95 000	-33 050	-145 000	52,6	-146 500	-148 000
4714	Yksityisen hoidon tuki	-4 065	-8 000	0	-8 000	0,0	-8 100	-8 200
4722	Täydentävä toimeentulotuki	-41 936	0	0	0		0	0
4723	Ehkäisevä toimeentulotuki	-15 965	0	0	0		0	0
4725	Kuntout.työtoim.matkakorv.ttt	-5 460	0	0	0		0	0
4727	Vammaisille annetut avustukset	-666 298	0	-928	0		0	0
4739	Muut avustukset kotitalouksill	-904 800	0	-6 237	0		0	0
4742	Avustukset yhteisöille	-567 718	-628 500	-427 916	-598 500	-4,8	-604 600	-610 700
4745	Työmarkkinatuen kuntaosuus	-266 789	-303 000	-118 651	-330 000	8,9	-333 300	-336 600
MUUT TOIMINTAKULUT		-995 945	-1 386 750	-303 947	-1 225 400	-11,6	-1 237 000	-1 248 700
4820	Rakennusten ja huoneist. vuokr	-642 665	-955 000	-153 552	-808 500	-15,3	-816 600	-824 800
4840	Koneiden ja laitteiden vuokrat	-69 690	-71 650	-44 631	-33 300	-53,5	-33 600	-33 900
4860	Muut vuokrat	-66 567	-78 000	-48 007	-81 500	4,5	-82 300	-83 100
4900	Väälliset verot	-25 882	-15 000	-13 291	-14 800	-1,3	-14 900	-15 000
4920	Pysyv.vast.hyöd.luov.tappiot	-7 653	0	0	0		0	0
4921	Luottotapp. toim.tuotoista(ms)	-14 669	-15 400	3 516	-15 400	0,0	-15 600	-15 800
4940	Muut toimintakulut	-168 818	-251 700	-47 982	-271 900	8,0	-274 000	-276 100
TOIMINTAKULUT		-68 702 756	-29 525 950	-13 683 165	-29 123 400	-1,4	-30 946 100	-31 784 300
TOIMINTAKATE		-58 540 251	-22 683 050	-11 143 709	-21 872 800	-3,6	-23 623 200	-24 388 700
VEROTULOT		31 282 212	15 687 000	9 322 682	16 071 000	2,4	16 636 000	17 005 000
5000	Kunnan tulovero	26 961 578	12 225 000	8 327 720	12 598 000	3,1	13 071 000	13 413 000
5100	Kiinteistövero	1 970 313	1 873 000	65 742	2 245 000	19,9	2 251 000	2 251 000
5200	Osuus yhteisöveron tuotosta	2 350 320	1 589 000	929 220	1 228 000	-22,7	1 314 000	1 341 000
VALTIONOSUUDET		30 110 091	10 574 000	5 339 262	7 907 300	-25,2	8 556 000	8 415 000
5501	Kunnan peruspalv.valt.osuus	17 275 066	4 377 200	2 210 232	1 870 200	-57,3	6 386 000	6 183 000
5502	Verotul.perust.valt.os.tasaus	6 827 630	4 193 300	2 088 990	3 966 300	-5,4	0	0
5701	Opet.-ja kult.toim.muut valt.o	84 654	196 100	119 814	239 700	22,2	240 000	240 000
5890	Verotulomenetysten korvaus	5 922 741	1 807 400	920 226	1 831 100	1,3	1 930 000	1 992 000

TALOUSARVION TULOSLASKELMA 2024 (Ulkoiset menot)	TP 2022	TA+MUUT. 2023	TOT 6/2023	KVPÄÄTÖS 2024	Ero%	SV1 2025	SV2 2026
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT							
KORKOTUOTOT	1 380	1 000	1 182	1 000	0,0	1 000	1 000
6040 Korkotuotot antolainoista	1 380	1 000	1 182	1 000	0,0	1 000	1 000
MUUT RAHOITUSTUOTOT	214 097	130 400	60 297	143 900	10,4	143 900	143 900
6100 Osinkotuotot ja osuuspääomien	59 375	95 000	47 009	95 000	0,0	95 000	95 000
6120 Verotilitysten korot ja korot	0	0	-1	0		0	0
6130 Viivästyskorot	4 467	7 000	1 253	7 000	0,0	7 000	7 000
6140 Peruspääoman korot kuntayhtymi	41 103	0	0	0		0	0
6170 Muut rahoitustuotot	109 152	28 400	12 036	41 900	47,5	41 900	41 900
KORKOKULUT	-74 081	-225 000	-133 077	-260 000	15,6	-334 000	-334 000
6210 Korkokulut lain. ulkopuolisilt	-74 081	-225 000	-133 077	-260 000	15,6	-334 000	-334 000
MUUT RAHOITUSKULUT	-5 843	-19 000	-3 556	-19 000	0,0	-19 000	-19 000
6320 Viivästyskorot ja korotukset	-1 045	-4 000	-0	-4 000	0,0	-4 000	-4 000
6350 Luottoprovisiot	-2 522	0	-1 582	0		0	0
6380 Muut rahoituskulut	-2 276	-15 000	-1 974	-15 000	0,0	-15 000	-15 000
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	135 553	-112 600	-75 155	-134 100	19,1	-208 100	-208 100
VUOSIKATE	2 987 605	3 465 350	3 443 080	1 971 400	-43,1	1 360 700	823 200
POISTOT JA ARVONALENTUMISET							
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTOT	-3 051 762	-2 679 200	-1 397 918	-2 602 800	-2,9	-2 553 300	-2 453 900
7110 Poistot tietokoneohjelmista	-119 458	-71 100	-36 814	-11 600	-83,7	-11 600	-8 700
7130 Poistot rakennuksista	-1 827 892	-1 826 500	-920 349	-1 877 000	2,8	-1 940 000	-1 935 500
7140 Poistot kiint.rakenteista ja l	-855 090	-716 800	-391 085	-663 200	-7,5	-559 700	-474 700
7150 Poistot koneista ja kalustosta	-203 999	-64 800	-49 670	-51 000	-21,3	-42 000	-35 000
7210 Kertaluonteiset poistot	-45 324	0	0	0		0	0
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-3 051 762	-2 679 200	-1 397 918	-2 602 800	-2,9	-2 553 300	-2 453 900
SATUNNAISET ERÄT							
SATUNNAISET TUOTOT	2 721 942	0	0	0		0	0
8000 Pysyv.vast.hyöd. luov.voitot	2 721 942	0	0	0		0	0
SATUNNAISET ERÄT	2 721 942	0	0	0		0	0
TILIKAUDEN TULOS	2 657 785	786 150	2 045 162	-631 400	-180,3	-1 192 600	-1 630 700
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	2 657 785	786 150	2 045 162	-631 400	-180,3	-1 192 600	-1 630 700

15 SISÄISET ERÄT

RAKENNUSTEN JA HUONEISTOJEN SISÄISET VUOKRAT	euroa
3011 Kaupunginvaltuusto	50 800
3012 Kaupunginhallitus	31 500
3211 Keskustoimisto	35 100
3311 Talouspalvelut	32 200
3611 Yrityspalvelut ja elinkei. kehittäminen	15 000
3711 Seudulliset maaseutupalvelut	15 900
6011 Sivistystoimen hallinto	15 900
6112 Joensuu	794 100
6113 Kirkonmäki	148 300
6114 Oinasjärvi	133 900
6117 Pitkäjärvi	90 700
6119 Yläkoulu	614 900
6211 Someron lukio	430 400
6311 Somero-opisto	159 400
6411 Kirjasto	258 800
6613 Uimahalli	851 700
6614 Muut liikuntapalvelut	415 200
6711 Nuoriso	64 400
6811 Kulttuuripalvelut	123 700
6921 Leivonpesä	130 700
6922 Leppäkerttu	75 800
6923 Sammalniitty	32 600
6924 Tuulihattu	180 300
6925 Tervapääskyt	55 900
6926 Niittykukka	46 400
6911 Päivähoitotoimisto	38 000
6960 Avoin päiväkot	6 900
8011 Tekninen hallinto	22 800
8111 Tilakeskuksen hallinto	102 100
8211 Katujen kunnossapito	33 300
8311 Puistot ja leikkipaikat	33 300
8911 Tietohallinto	20 600
9211 Rakennusvalvonta	15 700
9311 Ympäristönsuojelu	4 200
9412 Mittaus ja kiinteistötietop.	32 100
Yhteensä	5 112 600

SISÄISET RUOKAHUOLLON KUSTANNUKSET	euroa
2011 Tilintarkastus	100
3011 Kaupunginvaltuusto	800
3012 Kaupunginhallitus	900
3211 Keskustoimisto	200
3611 Yrityspalv. ja elinkei. kehitt	900
3711 Seudulliset maaseutupalvelut	100
6011 Sivistystoimen hallinto	1 000
6112 Joensuu	220 000
6112 Joensuu	3 300
6113 Kirkonmäki	87 000
6113 Kirkonmäki	5 600
6114 Oinasjärvi	38 300
6117 Pitkäjärvi	53 800
6119 Yläkoulu	204 000
6120 Koulut yhteisesti	1 300
6211 Someron lukio	103 200
6614 Muut liikuntapalvelut	100
6711 Nuoriso	100
6911 Päivähoitotoimisto	900
6921 Leivonpesä	105 000
6922 Leppäkerttu	35 400
6923 Sammalniitty	35 900
6924 Tuulihattu	122 900
6925 Tervapääskyt	57 300
6926 Niittykukka	86 000
8011 Tekninen hallinto	900
8131 Siivous	200
8141 Ruokahuolto	200
9211 Rakennusvalvonta	100
9411 Kaavoitus	500
Yhteensä	1 166 000

SISÄISET SIIVOUSPALVELUJEN KUSTANNUKSET	euroa
3011 Kaupunginvaltuusto	5 500
3012 Kaupunginhallitus	3 500
3211 Keskustoimisto	3 800
3311 Talouspalvelut	3 500
3611 Yrityspalv. ja elinkei. kehitt	1 700
3711 Seudulliset maaseutupalvelut	1 800
6011 Sivistystoimen hallinto	1 700
6112 Joensuu	102 900
6113 Kirkonmäki	27 500
6114 Oinasjärvi	18 800
6117 Pitkäjärvi	17 400
6119 Yläkoulu	53 900
6211 Someron lukio	37 700
6311 Somero-opisto	14 900
6411 Kirjasto	30 200
6613 Uimahalli	141 600
6614 Muut liikuntapalvelut	51 200
6711 Nuoriso	7 800
6911 Päivähoitotoimisto	1 900
6921 Leivonpesä	44 000
6922 Leppäkerttu	12 100
6923 Sammalniitty	7 000
6924 Tuulihattu	48 300
6925 Tervapääskyt	22 700
6926 Niittykukka	21 900
6960 Avoin päiväkot	6 500
8011 Tekninen hallinto	2 500
8111 Tilakeskuksen hallinto	6 100
8121 Kiinteistöjen kunnossapito	12 700
8211 Katujen kunnossapito	500
8311 Puistot ja leikkipaikat	500
8911 Tietohallinto	2 300
9211 Rakennusvalvonta	1 700
9311 Ympäristönsuojelu	500
9412 Mittaus ja kiinteistötietop.	2 300
Yhteensä	718 900

TALOUS- JA HENKILÖSTÖHALLINNON KESKITETYT PALVELUT	euroa
3011 Kaupunginvaltuusto	1 200
3012 Kaupunginhallitus	7 100
3211 Keskustoimisto	5 000
3213 Edunvalvonta	3 400
3311 Talouspalvelut	4 300
3515 Muu henkilöstöhallinto	400
3611 Yrityspalv. ja elinkei. kehitt	4 800
3612 Viestintä ja markkinointi	2 000
3613 Työllisyyden edistäminen	10 300
3711 Seudulliset maaseutupalvelut	7 800
6011 Sivistystoimen hallinto	9 000
6112 Joensuu	86 600
6113 Kirkonmäki	22 400
6114 Oinasjärvi	11 800
6117 Pitkäjärvi	11 100
6119 Yläkoulu	84 100
6120 Koulut yhteisesti	800
6211 Someron lukio	32 800
6311 Somero-opisto	14 400
6411 Kirjasto	13 000
6612 Asiakaspalvelu ja kahvio	1 800
6613 Uimahalli	7 300
6614 Muut liikuntapalvelut	6 500
6711 Nuoriso	5 000
6713 Etsivä nuorisotyö	1 600
6911 Päivähoitotoimisto	19 200
6921 Leivonpesä	38 200
6922 Leppäkerttu	7 300
6923 Sammalniitty	6 200
6924 Tuulihattu	40 700
6925 Tervapääskyt	14 100
6926 Niittykukka	10 500
6951 Perhepäivähoito	18 600
6960 Avoin päiväkot	2 100
8011 Tekninen hallinto	15 500
8121 Kiinteistöjen kunnossapito	9 400
8131 Siivous	19 900
8141 Ruokahuolto	21 400
8211 Katujen kunnossapito	1 300
8311 Puistot ja leikkipaikat	2 900
8911 Tietohallinto	7 000

9011 Ympäristötoimen hallinto	3 400
9211 Rakennusvalvonta	2 200
9311 Ympäristönsuojelu	2 100
9412 Mittaus ja kiinteistötietop.	4 000
Yhteensä	600 500

SISÄISET TIETOHALLINNON KUSTANNUKSET	euroa
3012 Kaupunginhallitus	9 100
3211 Keskustoimisto	18 200
3213 Edunvalvonta	4 600
3311 Talouspalvelut	18 300
3611 Yrityspalv. ja elinkei. kehitt	4 600
3612 Viestintä ja markkinointi	4 600
3613 Työllisyyden edistäminen	13 600
3711 Seudulliset maaseutupalvelut	18 300
6011 Sivistystoimen hallinto	10 700
6014 Yhteisöllisyyskoordinaattori	2 700
6112 Joensuu	137 600
6113 Kirkonmäki	32 500
6114 Oinasjärvi	15 000
6117 Pitkäjärvi	12 500
6119 Yläkoulu	110 100
6211 Someron lukio	24 600
6311 Somero-opisto	58 600
6411 Kirjasto	28 600
6612 Asiakaspalvelu ja kahvio	8 500
6613 Uimahalli	14 100
6614 Muut liikuntapalvelut	11 300
6711 Nuoriso	16 000
6713 Etsivä nuorisotyö	2 300
6714 Starttipaja	2 300
6911 Päivähoitotoimisto	18 600
6921 Leivonpesä	58 800
6922 Leppäkerttu	12 800
6923 Sammalniitty	10 300
6924 Tuulihattu	59 000
6925 Tervapääskyt	23 100
6926 Niittykukka	18 000
6951 Perhepäivähoito	35 900
6960 Avoin päiväkot	2 600
8011 Tekninen hallinto	30 500

8121 Kiinteistöjen kunnossapito	15 200
8131 Siivous	32 400
8141 Ruokahuolto	47 000
8211 Katujen kunnossapito	3 000
8311 Puistot ja leikkipaikat	7 000
9011 Ympäristötoimen hallinto	14 900
9211 Rakennusvalvonta	7 300
9311 Ympäristönsuojelu	7 300
9412 Mittaus ja kiinteistötietop.	14 500
Yhteensä	996 900

TYÖTERVEYSHUOLLON KUSTANNUKSET	euroa
3211 Keskustoimisto	2 000
3213 Edunvalvonta	900
3311 Talouspalvelut	1 800
3515 Muu henkilöstöhallinto	100
3517 Työterveyshuolto	80 000
3611 Yrityspalv. ja elinkei. kehitt	1 300
3612 Viestintä ja markkinointi	500
3613 Työllisyyden edistäminen	2 800
3711 Seudulliset maaseutupalvelut	2 100
6011 Sivistystoimen hallinto	2 400
6112 Joensuu	23 200
6113 Kirkonmäki	6 000
6114 Oinasjärvi	3 200
6117 Pitkäjärvi	3 000
6119 Yläkoulu	22 500
6120 Koulut yhteisesti	200
6211 Someron lukio	8 800
6311 Somero-opisto	3 800
6411 Kirjasto	3 500
6612 Asiakaspalvelu ja kahvio	500
6613 Uimahalli	2 000
6614 Muut liikuntapalvelut	1 700
6711 Nuoriso	1 300
6713 Etsivä nuorisotyö	400
6911 Päivähoitotoimisto	5 200
6921 Leivonpesä	10 200
6922 Leppäkerttu	2 000
6923 Sammalniitty	1 700
6924 Tuulihattu	10 900

6925 Tervapääskyt	3 800
6926 Niittykukka	2 800
6951 Perhepäivähoito	5 000
6960 Avoin päiväkot	600
8011 Tekninen hallinto	4 200
8121 Kiinteistöjen kunnossapito	2 500
8131 Siivous	5 300
8141 Ruokahuolto	5 700
8211 Katujen kunnossapito	400
8311 Puistot ja leikkipaikat	800
8911 Tietohallinto	1 800
9011 Ympäristötoimen hallinto	900
9211 Rakennusvalvonta	600
9311 Ympäristönsuojelu	600
9412 Mittaus ja kiinteistötietop.	1 000
Yhteensä	240 000

SISÄISET HENKILÖSTÖKUSTANNUKSET (mm. työsuojelutoimik.)	euroa
3211 Keskustoimisto	1 500
3213 Edunvalvonta	800
3311 Talouspalvelut	1 300
3515 Muu henkilöstöhallinto	100
3611 Yrityspalv. ja elinkei. kehitt	1 000
3612 Viestintä ja markkinointi	400
3613 Työllisyyden edistäminen	2 100
3711 Seudulliset maaseutupalvelut	1 500
6011 Sivistystoimen hallinto	1 800
6112 Joensuu	17 600
6113 Kirkonmäki	4 500
6114 Oinasjärvi	2 400
6117 Pitkäjärvi	2 300
6119 Yläkoulu	17 300
6120 Koulut yhteisesti	200
6211 Someron lukio	6 600
6311 Somero-opisto	2 900
6411 Kirjasto	2 600
6612 Asiakaspalvelu ja kahvio	300
6613 Uimahalli	1 500
6614 Muut liikuntapalvelut	1 300
6711 Nuorisoy	1 000
6713 Etsivä nuorisotyö	300

6911 Päivähoitotoimisto	3 900
6921 Leivonpesä	7 700
6922 Leppäkerttu	1 500
6923 Sammalniitty	1 300
6924 Tuulihattu	8 300
6925 Tervapääskyt	2 800
6926 Niittykukka	2 100
6951 Perhepäivähoito	3 800
6960 Avoin päiväkot	400
8011 Tekninen hallinto	3 100
8121 Kiinteistöjen kunnossapito	1 900
8131 Siivous	4 100
8141 Ruokahuolto	4 400
8211 Katujen kunnossapito	200
8311 Puistot ja leikkipaikat	500
8911 Tietohallinto	1 500
9011 Ympäristötoimen hallinto	800
9211 Rakennusvalvonta	400
9311 Ympäristönsuojelu	400
9412 Mittaus ja kiinteistötietop.	800
Yhteensä	121 200

MUUT SISÄISET (kopiointikustannukset)	euroa
1012 Presidentinvaalit	500
1013 Eu-vaalit	300
2011 Tilintarkastus	100
3011 Kaupunginvaltuusto	200
3012 Kaupunginhallitus	400
3211 Keskustoimisto	2 500
3213 Edunvalvonta	300
3311 Talouspalvelut	3 500
3611 Yrityspalv. ja elinkei. kehitt	500
3612 Viestintä ja markkinointi	500
6011 Sivistystoimen hallinto	2 000
6117 Pitkäjärvi	100
6119 Yläkoulu	100
6311 Somero-opisto	100
6613 Uimahalli	600
8011 Tekninen hallinto	5 500
8111 Tilakeskuksen hallinto	100
8121 Kiinteistöjen kunnossapito	1 000

8141 Ruokahuolto	300
8211 Katujen kunnossapito	400
8711 Hulevesiviemärointi	100
8911 Tietohallinto	400
9011 Ympäristötoimen hallinto	700
9111 Tietoimi	100
9211 Rakennusvalvonta	1 000
9311 Ympäristönsuojelu	100
9411 Kaavoitus	100
9412 Mittaus ja kiinteistötietop.	100
9414 Maa-ainesvalvonta	100
Yhteensä	21 700

SISÄISET ERÄT YHTEENSÄ	euroa
Rakennusten ja huoneistojen sisäiset vuokrat	5 112 600
Ruokahuollon palvelut	1 166 000
Siivouskustannukset	718 900
Talous- ja henkilöstöhallinnon kustannukset	600 500
Tietohallinnon kustannukset	996 900
Työterveyshuollon kustannukset	240 000
Henkilöstö mm. työsuojelu	121 200
Muut sisäiset (valokopiot)	21 700
Yhteensä	8 977 800

16 TALOUSARVIOASETELMA 2024

Toimielin	Tehtäväalue (Kvalt)	Vastuualue (Ltk)	Toimintayksikkö (Viranhalt.)	Kustannuspaikka
10 Keskusvaalilautak.	100 Vaalit	1000 Valtiolliiset vaalit	1010 Valtiolliiset vaalit	1011 Eduskuntavaalit
			1011 Valtiolliiset vaalit	1012 Presidentinvaalit
			1012 Valtiolliiset vaalit	1013 Eu-vaalit
			1013 Valtiolliiset vaalit	1014 Aluevaalit
			1110 Kunnallisvaalit	1111 Kuntavaalit
20 Tarkastuslautak.	200 Tarkastustoimi	2000 Tiilitarkastus	2010 Tiilitarkastus	2011 Tiilitarkastus
30 Kaupunginhallitus	300 Hallinto	3000 Hallintopalvelut	3010 Keskushallinto	3011 Kaupunginvaltuusto
				3012 Kaupunginhallitus
		3200 Toimistopalvelut	3210 Toimistopalvelut	3211 Keskustoimisto
				3212 Tulospalvelut
				3213 Edunvalvonta
		3300 Taloushallintopalvelut	3310 Taloushallinto	3311 Talouspalvelut
		3400 Muu yleishallinto	3410 Muu yleishallinto	3411 Verotus
				3413 Palveluliikenne
				3414 Joukkoliikenne
				3416 Muu Toiminta
				3417 Edustus
		3500 Henkilöstöhallinto	3510 Henkilöstöhallinto	3511 Henkilöstön yhteistyöryhmä
				3512 Työsuoje lutoimikunta
				3513 Yhteistyötoimikunta
				3514 TYHY-toiminta
				3515 Muu henkilöstöhallinto
				3516 Organisaation kehittäminen
				3517 Työterveyshuolto
	320 Elinvoimapaalvelut	3600 Elinvoimapaalvelut	3610 Elinvoimapaalvelut	3611 Yrityspalvelun ja elinkeinon kehittäminen
				3612 Viesintä ja markkinointi
				3613 Työllisyyden edistäminen
				3614 EU-projektit
				3615 Työllisyyspalvelut (la kisäät.)
				3616 Työllisyyspalvelut (ei lakisäät.)
				3617 Maahanmuut.palv.+kotout. edistäminen
	330 Maaseutupalvelut	3700 Maaseutupalvelut	3710 Maaseutupalvelut	3711 Seudulliset maaseutupalvelut
				3712 Omat maaseutupalvelut
	340 Maa- ja metsätilat	3800 Maa- ja metsätilat	3810 Maa- ja metsätilat	3811 Maa- ja metsätilat

Toimielin	Tehtäväalue (Kvait)	Vastuualue (Ltk)	Toimintayksikkö (Viranhalt.)	Kustannuspaikka
60	Sivistysla utak.	6000	Sivistystoimen hallinto	6011 Sivistystoimen hallinto
				6014 Yhteisöllisyyskoordinaattori
				6015 Vammaisneuvosto
				6016 Vanhusneuvosto
	610 Perusopetus	6100 Perusopetus	6110 Peruskoulut	6112 Joensuu
				6113 Kirkonmäki
				6114 Oinasjärvi
				6117 Pitkäjärvi
				6119 Yläkoulu
				6120 Koulut yhteisesti
	620 Toisen asteen koulutus	6200 Toisen asteen koulutus	6210 Lukiokoulutus	6211 Someron lukio
				6221 Ammatillinen koulutus
	630 Vapaa sivistystyö	6300 Vapaa sivistystyö	6310 Kansalaisopisto	6311 Somero-opisto
				6321 Musiikkiohjelma
	640 Kirjastopalvelut	6400 Kirjastopalvelut	6410 Kirjastopalvelut	6411 Kirjasto
	650 Vapaa-aikopalvelut	6500 Vapaa-aikatoimen hallinto	6510 Vapaa-aikatoimen hallinto	6511 Vapaa-aikatoimen hallinto
		6600 Liikuntapalvelut	6610 Liikuntapalvelut	6612 Asiakaspalvelu ja kahvio
				6613 Uima halli
				6614 Muut liikuntapalvelut
		6700 Nuorisopalvelut	6710 Nuorisopalvelut	6711 Nuoriso
				6712 Nuorisovaltuusto
				6713 Etsivä nuorisotyö
				6714 Starttipaja
		6800 Kulttuuripalvelut	6810 Kulttuuripalvelut	6811 Kulttuuripalvelut
		6900 Varhaiskasvatus	6910 Päivähoitotoimisto	6911 Päivähoitotoimisto
			6920 Päiväkodit	6921 Leivonpesä
				6922 Leppäkeruu
				6923 Sammalniitty
				6924 Tuulihattu
				6925 Tervapääskyt
				6926 Nittyykukka
			6930 Perhepäivähoito	6951 Perhepäivähoito
			6935 Avoin varhaiskasvatus	6960 Avoin päiväkotitoiminta
				6961 Kerhotoiminta
			6940 Kotihoidon tuki	6971 Lasten kotihoidon tuki

Toimielin	Tehtäväalue (Kvalt)	Vastuualue (Ltk)	Toimintayksikkö (Viranhalt.)	Kustannuspaikka
80 Tekninen lautak.	800 Tekninen hallinto	8000 Tekninen hallinto	8010 Tekninen hallinto	8011 Tekninen hallinto
	810 Tilahallinto	8100 Tilahallinto	8110 Tilakeskuksen hallinto	8111 Tilakeskuksen hallinto
			8120 Kiinteistöjen kunnossapito	8121 Kiinteistöjen kunnossapito
			8130 Siivouspalvelut	8131 Siivous
			8140 Ruokahuolto	8141 Ruokahuolto
			8150 Laskutettavat työt	8151 Laskutettavat työt
	820 Liikennealueet ja yleiset alueet	8200 Liikennealueet	8210 Kunnossapito	8211 Katujen kunnossapito
				8212 Ulkovaalaus
		8300 Puistot ja leikkipaikat	8310 Puistot ja leikkipaikat	8311 Puistot ja leikkipaikat
		8400 Torit ja muut yl. alueet	8410 Torit ja muut yl. alueet	8411 Torit ja muut yl. alueet
		8500 Jätehuolto	8510 Jätehuolto	8511 Jätehuolto
	830 Vesihuolto	8700 Vesihuolto	8710 Vesihuolto	8711 Hulevesiviemärinti
	850 Tietohallinto	8900 Tietohallinto	8910 Tietohallinto	8911 Tietohallinto
90 Ympäristölautak.	900 Ympäristötoimen hallinto	9000 Ympäristötoimen hallinto	9010 Ympäristötoimen hallinto	9011 Ympäristötoimen hallinto
	910 Tietoimi	9100 Tietoimi	9110 Tietoimi	9111 Tietoimi
	920 Rakennusvalvonta	9200 Rakennusvalvonta	9210 Rakennusvalvonta	9211 Rakennusvalvonta
	930 Ympäristönsuojelu	9300 Ympäristönsuojelu	9310 Ympäristönsuojelu	9311 Ympäristönsuojelu
				9312 Projektit
	940 Yhdyskuntasuunnittelu	9400 Yhdyskuntasuunnittelu	9410 Yhdyskuntasuunnittelu	9411 Kaavoitus
				9412 Mittaus ja kiinteistötie top.
				9413 Pohjakartta
				9414 Maa-ainesvalvonta
	950 Ympäristötterveydenhoito	9500 Ympäristötterveydenhuolto	9510 Ympäristötterveydenhuolto	9511 Terveysvalvonta
				9512 Eläinlääkintähuolto
				9513 Löytöeläinکویتوiminta

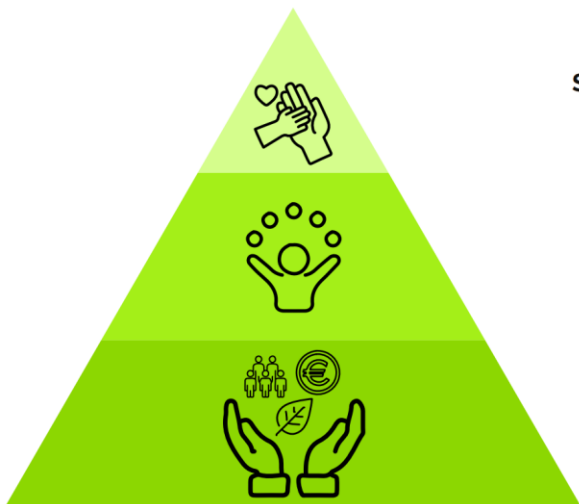
Somero

YHTEISÖLLINEN SOMERO 2030 KAUPUNKISTRATEGIA

KAUPUNGINHALLITUS 12.12.2022

TOIMINTA-AJATUS

Someron kaupungin tehtävänä on huolehtia väestönsä peruspalveluista ja hyvinvoinnin edistämisestä

Lisäksi se luo asukkailleen turvallisen ja viihtyisän ympäristön, hyvät olosuhteet asumiseen ja vapaa-ajantoimintoihin sekä kilpailukykyiset edellytykset monipuoliselle yritystoiminnalle

Toiminta perustuu sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristöarvot huomioivaan kestäväan kehitykseen

avoimuus

ARVOMME

asiakaslähtöisyys

kehitysmuutos

yhteisöllisyys

ympäristöystävällisyys

VISIOMME

JOKAINEN TOIMIJA KOKEE
OLEVANSA OSA YHTEISÖÄ, KOKEE
SOMEROLAISUUTTA JA HALUAA
PYSYÄ SOMEROLAISENA

Tehostetaan yhteisten resurssien yhteistä käyttöä (jakamistalous) mm. yhdyskuntarakenteen suunnittelulla ja toimitilojen käyttöpolitiikalla kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti

1

Hyödynnetään hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi laajasti Somero-yhteisössä olevaa osaamista

2

Lisätään suunnitelmallisesti paikallisyhteisöjen taloudellista tukea alueen palvelutarjonnan kehittämiseksi - perusteena todennettu vaikuttavuus

3

Vahvistetaan Somero-yhteisöä kehittämällä toimijoiden yhteistyömuotoja ja -rakenteita

4

Painotetaan ylikunnallisen yhteistyön suuntana Salon seutua ja Varsinais-Suomea

5

Edistetään suotuisaa väestökehitystä monimuotoisilla asumismahdollisuuksilla sekä tukemalla asuntokannan uudistumista ja monipaikkaista asumista

6

Tuetaan elinkeinoelämän kehittymistä rakentamalla suunnitelmallisesti Suomen parhaimmistoon kuuluvaa yritysilmapiiriä

7

Viestitään näkyvästi Somero-yhteisön vahvuuksista ja mahdollisuuksista

8

Vahvistetaan innostavaa ja kehitysmuutoksia, yhteisöllisyydestä voimaa saavaa työyhteisökulttuuria

9

Korostetaan ympäristön merkitystä somerolaisten yhteisenä asiana

10

**STRATEGISET
TEEMAT**

STRATEGISET TEEMAT

KÄRKIHANKKEET

Yhteiset resurssit, yhdyskuntarakenne ja toimitilat	1	Keskustaympäristön kehittämisohjelman/ puistostrategian toteutus - Kiiruun kampusalueen tapahtumamallin kehittäminen
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä (HYTE-työ) hyödynnetään laajasti Somero-yhteisössä olevaa osaamista	2	Yhteisöllisen ja aktiivisen elämäntavan edistäminen HYTE-suunnitelman mukaisesti; aktiivisuuden lisääminen kaikissa ikäryhmissä
Paikallisyhteisöjen taloudellisen tuen lisääminen palvelutarjonnan kehittämiseksi	3	Avustussysteemin uudistaminen
Toimijoiden yhteistyömuotojen ja -rakenteiden kehittäminen	4	Palvelualakohtaiset kaupungin ja muiden yhteisöjen kiinteät yhteistyörakenteet
Ylikunnallisen yhteistyön painopiste on Salon seutu ja Varsinais-Suomi	5	Yhteistyö Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa ja TE-palvelujärjestelmän uudistaminen

STRATEGISET TEEMAT

KÄRKIHANKKEET

Asuntokannan monimuotoisuus, uudistaminen ja monipaikkaisuus	6	Vuokra-asuntokannan laadullinen kehittäminen
Suomen parhaimmiston kuuluva yritysilmapiiriin rakentaminen	7	Elinvoimapolitiittisen ohjelman valmistelu ja toteutus tavoitteen mukaisesti
Näkyvä viestintä Somero-yhteisön vahvuuksista ja mahdollisuuksista	8	Määritellään viestintä- ja markkinointistrategiassa
Innostava ja kehitysmuotoinen työyhteisökulttuuri	9	Juttu tääl onnistuu – yhteisöllinen Somero ("KEVA-hanke")
Korostetaan ympäristön merkitystä somerolaisten yhteisenä asiana	10	Paimionjoen vesistön virkistyskäytön edistäminen

PALVELUJEN JÄRJESTÄMISEN PERIAATTEET

1

Peruspalvelutuotannon ydintoiminnoissa (sote-uudistuksen jälkeen koulutus ja varhaiskasvatus) sekä vesihuolto- ja kaukolämpötoiminnoissa palvelut järjestetään siten, että vähintään pääosa palvelutuotannosta on kaupungin omaa tai sen omistamien konserniyhtiöiden tuottamaa

2

Tukipalvelujen ja peruspalvelujen täydentäviä palveluja voidaan järjestää merkittävien osin ulkoistettuna tai yhteisöyhteistyönä

3

Palvelut järjestetään asiakaslähtöisesti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti

EDUNVALVONTATAVOITTEET

1

Alueen peruspalvelutoiminnoissa kattavien julkisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen säilyttäminen Someron kaupunkikeskustasta saatavissa olevina Varsinais-Suomen hyvinvointialueen tuottamina lähipalveluina

2

Väylähankkeiden toteuttamiseen tähtäävä edunvalvonta

- Someron ja Helsingin välisen liikennöintiyhteyden kehittäminen
- Kantatien 52 yhteyden parantaminen VT 10:lle (Palikkalan oikaisu)
- Forssaan johtavan MT 282:n parantaminen

KAUPUNGIN KONSERNIOHJAUS JA OMISTAJAPOLITIikka

TAVOITE

Kaupunkikonserniin kuuluu tytäryhtiöitä, joiden tarkoituksena on

- täydentää Someron kaupungin palveluja tuomalla toimintaan tehokkuutta ja joustavuutta
- lisätä Someron elinvoimaisuutta ja houkuttelevuutta asuinpaikkana
- tukea omalla toiminnallaan sekä strategiallaan kaupungin strategisten linjausten ja vision toteuttamista

Tytärtyhtiöiden tulee järjestää toimintansa siten, että se on taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä, ympäristöystävällistä ja Someron kaupungin arvojen mukaista (ks. edellä). Yhtiöiden on toiminnassaan osana taloudellista kestävyyttä varauduttava toiminnan pitkäjänteisen kehittämisen ja ylläpidon edellyttämiin korjaus- ja uudisinvestointeihin

TYTÄRYHTIÖTAVOITTEET JA OMISTAJAPOLIITTISET LINJAUKSET

Someron Lämpö Oy

- Someron asukas- ja yritysvetovoiman lisääminen tuottamalla kotimaista ja ympäristöystävällistä lämpöenergiaa kilpailukykyiseen hintaan
- Omistusosuustavoite 100 %

Someron Vesihuolto Oy

- Someron asukas- ja yritysvetovoiman lisääminen tuottamalla vesihuoltopalveluja ympäristöystävällisesti kilpailukykyiseen hintaan.
- Omistusosuustavoite 100 %

Someron Talkkari Oy

- Hyvälaatuisten kiinteistöhuoltopalvelujen tuottaminen kaupungille kilpailukykyiseen hintaan.
- Omistusosuustavoite 100 % (konsernin)

Someron Koy Someroasunnot ja As Oy Aurinkopuisto

- Kysyntää ja tarvetta vastaavien vuokra-asuntojen tarjoaminen kaupunkilaisille ja kaupunkiin muuttaville (mm. esteettömyys).
- Omistusosuustavoitteet Koy Somerasunnot 100 % ja As Oy Aurinkopuisto 0 % (huoneistojen myynti)

Koy Jukola

- Kaupungin vetovoimaisuutta lisäävien liike- ja toimitilojen tarjoaminen
- Omistusosuustavoite 100 %

Kaupunki voi kuntalain mukaisesti tukea tytäryhtiöiden toimintaa konsernin sisäisellä lainalla tai takaamalla tytäryhtiöiden rahoituslaitoslainoja

MITTARIT

2023	2024	2025	2026
Jokainen kaupungin työntekijä tuntee strategian ja sisäistää miten se ohjaa hänen työtään	Palvelualakohtaiset kaupungin ja muiden yhteisöjen kiinteät yhteistyörakenteet käytössä	Kattava kaupungin ja yhteisöjen välinen yhteistyö palvelukokonaisuuksien toteutuksessa	
Yhteisöt ovat näkyvä osa kaupungin viestintäalustoja ja niiden rooli kasvaa osana kaupungin markkinointiviestintää	Toimintamalli, jossa on kuvattu eri toimijoiden tavoiteroolit ja toiminta Somero-yhteisön kokonaispalvelutarjonnassa	Yhteisöjen palvelut ovat merkittävä osa kaupungin markkinointiviestintää	Viisivuotisanalyysi toiminnasta ja visio toiminnan nostamisesta uudelle tasolle
Kaupungin organisaatioon luodaan yhteistyön koordinaointi -rakenne (mL yhteisöllisyys-koordinaattorin toimi)	Uudet yhteisöavustusperiaatteet käyttöön ja kaupungin yhteisöavustustason nosto 10 %	Yhteisöavustustason nosto 10 %	Yhteisöavustustason nosto 10 %
	Kaupungin lähtömuuton keskiarvo 2023 - 2024 vähentynyt 5 % ja tulomuuton keskiarvo lisääntynyt 5 % verrattuna keskiarvoon 2021 - 2022 (suhteutetaan väestömäärään)		Kaupungin lähtömuutto vähentynyt 10 % ja tulomuutto lisääntynyt 10 % (keskiarvot 2025 - 2026 verrattuna keskiarvoihin 2021 - 2022, suhteutettuna väestömäärään)
Kasvat hyte-kertoimet • Vuoden 2021 prosessi-indikaattorikerroin 70/100 • Vuoden 2021 tulosindikaattorikerroin 39/100	Kasvat hyte-kertoimet	Kasvat hyte-kertoimet	Kasvat hyte-kertoimet (ks. liite)
Someron menestyminen Suomen Yrittäjien kuntabarometrissa	Nouseva sijoitus		Someron sijoitus maan parhaassa neljänneksessä

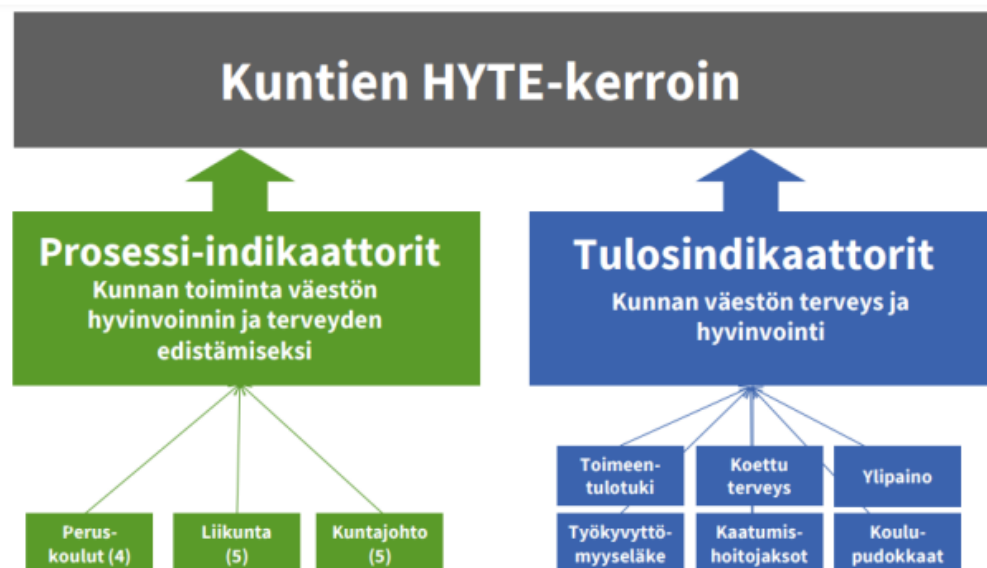
SOMERON KAUPUNKISTRATEGIAN YTIMESSÄ ON TUNNE SIITÄ, ETTÄ

**JUTTU
TÄÄL
ONNISTUU!**

Hyte-kertoimen indikaattorit

Hyte-kertoimen prosessi-indikaattoreilla seurataan kuntajohdon, liikunnan ja perusopetuksen prosesseja ja tulosindikaattoreilla hyte-toimilla asukkaiden hyvinvointiin aikaansaatuja vaikutuksia. Tulosindikaattorien seuraamisessa tärkeintä ei ole se, kuinka hyvällä tasolla kunnassa ollaan vaan se, kuinka suuri muutos on.

Lähde: www.thl.fi

Hyte-kertoimen indikaattorien vertailu

Prosessi-indikaattorit

Kuntajohto	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2021
Kuntalaisten elintapojen raportointi Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintapoja ja niissä tapahtuneita muutoksia	86	85	100
Väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä kuvaavat mittarit	92	97	100

Kuntajohto	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2021
Kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa määritellään vuosittain mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.			
Hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen Tarkastuslautakunnan tekemässä arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	77	21	0
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntijuus Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.	87	89	50
Asiakasraadit ja Foorumit Kunnan palveluiden suunnittelussa/kehittämistyössä hyödynnetään asiakasraateja/foorumeja.	51	67	0

Liikunta	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2021
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuuden raportointi Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa.	91	89	100

Liikunta	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2021
Seurojen, yhdistysten ja kunnan yhteiskokous Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen.	83	46	0
Kohdennetut liikkumisryhmät lapsille ja nuorille Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille.	92	98	100
Vaikutusten ennakoarviointi (EVA) Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat valmisteilla olevien lautakuntapäätösten vaikutusten ennakoarviointiin (EVA).	64	43	100
Liikunnan edistämisen poikkihallinnollinen työryhmä Kunnassa toimii poikkihallinnollinen työryhmä, jossa käsitellään liikunnan edistämistä.	96	93	100

Peruskoulut	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2021
Kouluympäristön ja -yhteisön tarkastus Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus on tehty terveydenhuoltolain edellyttämällä aikavälillä kolmen vuoden välein. (1.)	71	70	86

Peruskoulut	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2021
Oppilaiden poissaolot Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa poissaolojen kokonaismäärä on tiedossa.	91	87	94
Liikuntavälitunnit Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa on käytössä pitkät liikuntavälitunnit.	75	67	79
Kouluruokailusuositus Oppilasmäärällä painotettu keskiarvo kunnan peruskouluista, joissa noudatetaan kouluruokailusuositusta (2008, 2017) koululounaan ja välipalojen järjestämisessä.	61	56	74

Tulosindikaattorit

	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2019	Somero 2021 (2020)
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista	25,7	25,0	20,6	16,1
Ylipaino, osuus 8. ja 9. luokan oppilaista	18,0	18,6	25,2	27,2
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	7,8	7,3	6,9	6,2 (2020)
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	2,8	2,2	1,5	1,7 (2020)

	Suomi	Varsinais-Suomi	Somero 2019	Somero 2021 (2020)
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, osuus vastaavan ikäisestä väestöstä	6,3	6,4	8,8	8,5
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön.	347,7	291,4	315,5	349